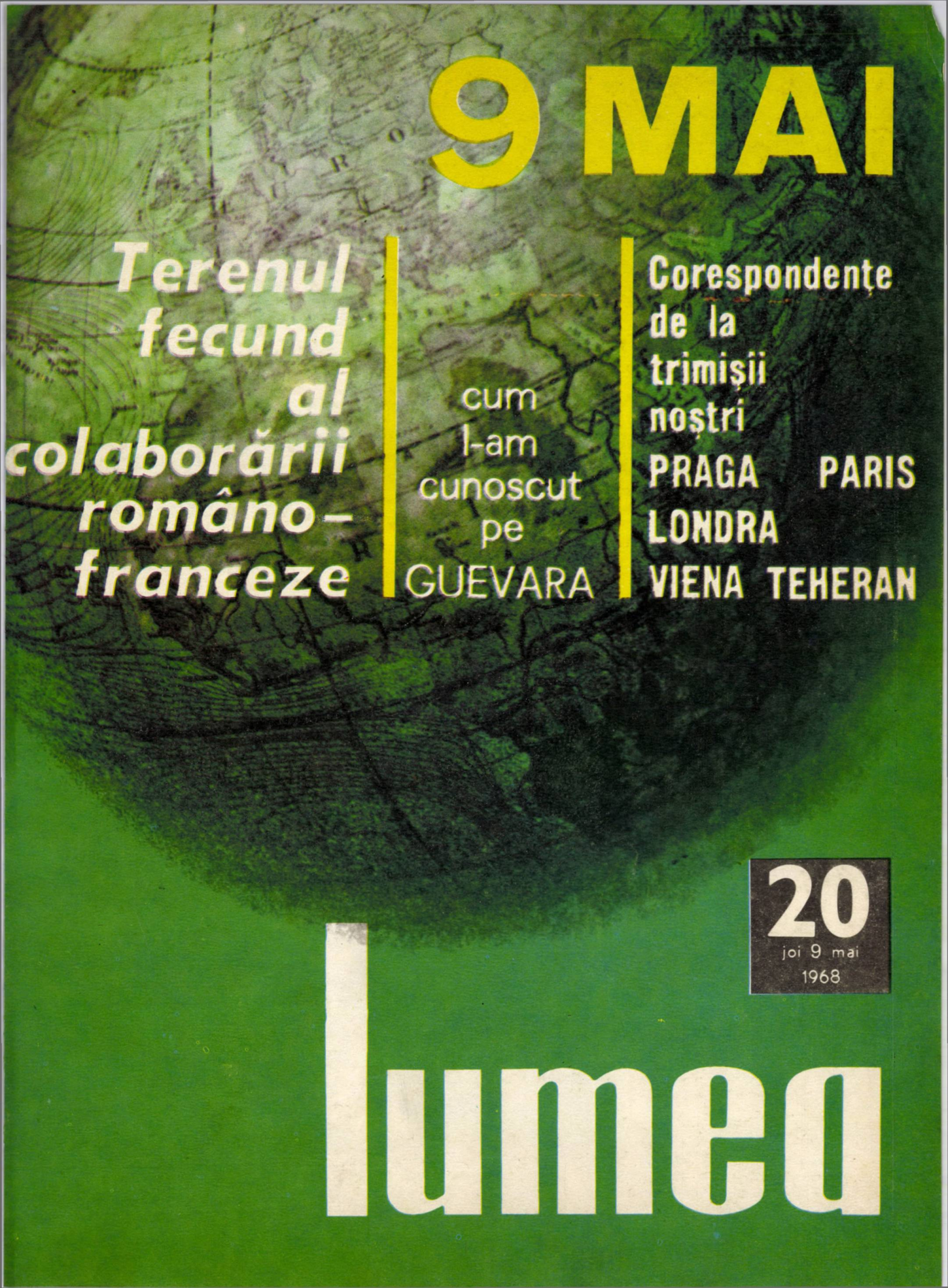

9 MAI

Terenul fecund al colaborării româno-franceze

cum l-am cunoscut pe GUEVARA

Corespondențe de la trimișii noștri
PRAGA PARIS
LONDRA
VIENA TEHERAN

20
joi 9 mai
1968

lumea

Primirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat, a lui N'Famara Keita, membru al Biroului Politic Național al Partidului Democratic Guineez, ministrul schimburilor din Guineea.

Întrevederea între președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec, și delegația parlamentară norvegiană, condusă de Leif Granli, al doilea președinte al Stortingului.

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Gheorghe Rădulescu, de vorbă cu participanți la Congresul Asociației internaționale a presei sportive.

lumea

Nr. 20 (237) 9 MAI 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

ARTICOLE ŞI CORESPONDENŢE

4 Evenimente memorabile. *General-locotenent Ion Coman*
6 *Corespondenţe din Paris*
— Înaintea întîlnirii din Avenue Kléber
— Cu ochii spre anul 2000. *Florica Şelmaru*
8 Terenul fecund al colaborării româno-franceze. *Constantin Flitan*
10 S.U.A. : Toate personajele au intrat în scenă. *Radu Vasiliu*
12 *Corespondenţă din Londra.* Ziariştii europeni şi problemele continentului. *George Seratin*
14 Operaţia Berlinului. *Gheorghi Jukov*
16 *Corespondenţă din Praga.* Sărbătorile din mai. *Corneliu Vlad*
18 Testul din Baden-Württemberg. *Radu Pascal*
20 Marxismul, naţiunea şi progresul. *Conf. dr. Constantin Vlad*
22 *Corespondenţă din Viena.* Priorităţi în industrializare. *Felicia Antip*
23 *Corespondenţă din Teheran.* Coordonatele principale ale drepturilor omului. *Cristian Popişteanu*

INTERVIURI ŞI DECLARAŢII

3 GEORGES POMPIDOU, *primul ministru al Franţei*
10 LUCIEN NEUWIRTH, *preşedintele Grupului de prietenie Franţa — România din cadrul Adunării Naţionale Franceze*
13 GHEORGHE CIOARĂ, *ministrul comerţului exterior*

SERIAL

24 Prietenul meu Guevara. *Ricardo Rojo*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—31 Le Nouvel Observateur, The New York Times, Le Monde, Révolution Africaine, La Mañana, La Tribune de Genève

PROFIL

31 Charles de Gaulle, *preşedintele Republicii Franceze*

POŞTA REDACŢIEI (32)

În acest număr

Declaraţia făcută revistei „Lumea" de

GEORGES POMPIDOU

primul ministru al Franţei

pag. 3

Terenul fecund al colaborării româno-franceze

pag. 8

Noile aspecte ale campaniei prezidenţiale din S. U. A.

pag. 10

OPERAŢIA BERLINULUI

articol scris pentru „Lumea" de

GHEORGHI JUKOV

mareşal al Uniunii Sovietice

pag. 14

Cum l-am cunoscut pe GUEVARA

pag. 24

Corespondenţe de la trimişii speciali ai revistei „Lumea" la

PARIS ● PRAGA ● LONDRA ● VIENA

TEHERAN

săptămîna

în telegrame

saigon

ATACURI COORDONATE ALE F.N.E.

Pe întreg cuprinsul Vietnamului de sud au fost declanșate atacuri coordonate ale forțelor patriotice, apreciate ca un răspuns la încercările americane de a recupera o parte din regiunile rurale pierdute și de a reface prin forță administrația saigoneză, înlăturată și înlocuită de patrioți prin organe ale puterii populare. Saigonul, orașul Hue, reședințe provinciale și centre urbane din Kontum, Delta Mekongului, Quang Tri ca și baze militare americane s-au transformat din nou în teatrul unor operațiuni militare, în care inițiativa este deținută cu fermitate de F.N.E. Un purtător de cuvînt al forțelor militare americane arăta într-o declarație că atacul de duminică al patrioților a fost îndreptat împotriva unui număr de 116 obiective din toate cele patru regiuni tactice de pe teritoriul Vietnamului de sud, iar un purtător de cuvînt saigonez a recunoscut că 72 de unități ale armatei regimului de la Saigon au fost afectate în urma atacurilor declanșate de patrioți. Agențiile de presă transmitecu că în cursul nopții de luni au fost angajate lupte la numai 2 km de palatul prezidențial, iar una din rachetele patrioților a lovit clubul forțelor militare americane. Marți — în cea de-a treia zi a ofensivei — Saigonul a devenit obiectivul numărul unu al forțelor F.N.E. care se îndreptau spre capitala sud-vietnameză din nord, sud și vest.

luxemburg

C.E.E. — „ÎN PANĂ"

Piața comună a închis pentru moment dosarul candidaturii britanice : reuniunea Consiliului ministerial al „celor șase", care trebuia să dezbată chestiunea la 9 mai, a fost anulată. În cursul ultimelor lor întrevederi de la Bonn, Willy Brandt și Couve de Murville nu au reușit să ajungă la un compromis satisfăcător în legătură cu „aranjamentele comerciale" ce urmează a fi prezentate candidatului britanic, potrivit ideii lansate în declarația franco-vest-germană din 16 februarie. Deși unii membri ai C.E.E. încearcă să lege „dosarul britanic" de cel al agriculturii, observatorii sînt de părere că dificultățile pe care le întîmpină în prezent crearea Pieței comune agricole nu pot fi în acest fel explicate. Comentînd eșecul înregistrat la Luxemburg — unde miniștrii agriculturii ai „celor șase", întruniți pentru a ajunge la o înțelegere privind construirea „Europei laptelui și a cărnii", s-au despărțit fără nici un acord — comentatorii subliniază că, din punct de vedere politic, în sînul comunității s-a deschis o nouă etapă de criză care va necesita, pentru a fi rezolvată, îndelungi tratative. Dezbaterile au fost amînate pînă la sfîrșitul lunii mai. La acea dată, Franța va invoca, fără îndoială, scadența realizării pieței agricole la 1 iulie. Ea nu va accepta — așa cum lăsa să se înțeleagă Edgar Faure — fără un acord în domeniul agricol, realizarea completă a uniunii vamale pentru produsele industriale. Toate acestea justifică, după părerea ziarului „La Nation", concluzia că Piața comună se află „în pană" în toate domeniile.

montevideo

GUVERN NOU, PROBLEME VECHI

Toți membrii noului cabinet uruguayan, cu excepția ministrului de externe Vencio Flores (democrat-creștin), aparțin partidului „colorado", care se află la putere din martie 1967. S-a pus astfel capăt crizei de guvern care durează de aproape 2 săptămîni, și pe care președintele Jorge Pacheco Areco (în funcție din decembrie 1967, după moartea generalului Gestido) a încercat s-o rezolve prin găsirea unui sprijin parlamentar. Căderea guvernului a fost provocată de demisia — în împrejurări dramatice — a doi miniștri din cabinet : Hector Luisi, ministrul de externe, victima unui vot de cenzură din partea Senatului, și Guzman Acosta y Lara, ministrul muncii, acuzat în aceeași instanță de a fi extorcat o sumă importantă de bani pentru subvenționarea ziarului său „Primera Hora". Măsurile adoptate împotriva acestuia din urmă — deschiderea unei anchete judiciare — nu vor anula, subliniază observatorii, cauzele profunde ale actualei crize din sînul partidului „colorado". Numeroase fracțiuni ale partidului reproșează președintelui Pacheco Areco ideile sale conservatoare. La această situație trebuie adăugat procesul inflaționist vertiginos care amenință țara. Sînt motive care-i fac pe generali să vorbească din nou de incapacitatea unui guvern civil de a rezolva problemele Uruguayului...

madrid

MĂSURĂ RESTRICTIVĂ

Hotărîrea Spaniei de a închide frontiera terestră cu Gibraltarul oricărui trafic, cu excepția persoanelor civile — posesoare ale unor permise speciale de trecere — și a muncitorilor spanioli care lucrează în colonie, este strict conformă cu tratatul de la Utrecht, se arată într-un comunicat al ministerului spaniol al afacerilor externe. Tratatul stipulează, între altele, că stînca nu trebuie să aibă nici un fel de comunicație terestră cu Spania. Hotărîrea a fost luată — se spune la Madrid — drept represalii față de refuzul Angliei de a accepta recomandarea Națiunilor Unite în vederea unor negocieri hispano-britanice. De trei ani Spania a adoptat o serie întreagă de măsuri restrictive la adresa Gibraltarului, între altele, interzicerea trecerii frontierei de către vehiculele motorizate și a zborului deasupra teritoriului său și a apelor sale teritoriale a avioanelor care folosesc aerodromul coloniei. Recenta hotărîre de a închide frontiera terestră coincide cu deschiderea, la Londra, a conferinței constituționale a Gibraltarului.

Khartum. Alegătoare așteptîndu-și rîndul la un centru de votare din capitala Sudanului cu prilejul recentelor alegeri parlamentare

cairo

DUPĂ REFERENDUM

Președintele Nasser a acceptat demisia colectivă a membrilor Consiliului executiv al Uniunii Socialiste Arabe (partid unic al R.A.U.), demisie așteptată după publicarea rezultatelor referendumului de la 2 mai. Ziarul „Al Ahram" menționează că, în cursul acestei săptămîni, va fi constituită comisia de control a alegerilor care va fi prezidată de președinte. În același timp, Consiliul de Miniștri a început discutarea măsurilor concrete pentru a duce la bun sfîrșit „programul de la 30 martie". Cu excepția reformelor economice și financiare destinate să liberalizeze gestiunea unităților de producție, programul cuprinde schimbarea guvernatorilor provinciali, a conducătorilor complexelor industriale și a primarilor de orașe. Unsprezece din cei douăzeci și doi de guvernatori, în majoritate foști ofițeri, vor fi — arată „Al Ahram" — înlocuiți prin funcționari civili.

bruxelles

EȘECUL LUI COLLARD

„Am făcut propuneri pentru constituirea unui guvern de coaliție cu partidul social-creștin, preciza zilele trecute Léo Collard, președintele partidului socialist belgian. Refuz să monologhez și doresc un dialog". Dialogul nu a putut fi stabilit, ceea ce a determinat ca, la 2 săptămîni după ce regele Baudouin l-a desemnat ca „formator", Léo Collard să anunțe că misiunea sa a eșuat. Într-adevăr, el nu a putut să ralieze la punctul său de vedere — opoziție față de orice formulă tripartită — pe conducătorii social-creștini. Aceștia în schimb consideră că nu este posibilă rezolvarea dificultăților fundamentale cu care este confruntată țara, fără colaborarea celor trei partide tradiționale. Marți, regele Baudouin a încredințat fostului premier Vanden Boeynants misiunea de a forma un nou guvern.

lagos

PRELIMINARII NIGERIENE ?

La aproape un an de zile de la secesiunea biafreză și de la declanșarea războiului civil, guvernul federal al Nigeriei și autoritățile provinciei secesioniste au acceptat să ducă tratative preliminare în capitala londoneză prin intermediul secretarului general al Common-

wealthului, care să stabilească data și locul unde urmează să fie angajate adevăratele negocieri. „Mai rămîne un lung drum de parcurs — scrie «Le Monde» — între acest timid acord asupra unor contacte preliminare și reglementarea unui conflict atît de complex în care se întrepătrund componente politice, etnice și religioase". În cercurile politice din Lagos nu se emit decît slabe speranțe cu privire la succesul tratativelor, cu atît mai mult cu cît cele două părți nu par să-și fi modificat pozițiile de fond. Guvernul federal a reconfirmat că Biafra trebuie să renunțe la secesiune și să-și reia locul în sînul Federației. În ce privește locotenent-colonelul Ojukwu, comentatorii interpretează cu prudență ultimele sale declarații potrivit cărora „Biafra este gata să răspundă la orice propunere de pace care să garanteze securitatea populației biafreze, chiar dacă ea se va realiza într-o altă formă decît cea a suveranității depline".

teheran

TRATATIVE PETROLIERE

Între reprezentanții grupului petrolier francez E.L.F.—E.R.A.P. și ai Companiei naționale iraniene au început tratativele pentru încheierea unui acord de exploatare a petrolului iranian, tratative considerate ca marcînd o etapă decisivă în relațiile dintre Franța și Iran. Grupul francez acționează în vederea constituirii unui „consorțiu european" la care să participe compania italiană E.N.I. și societatea spaniolă „Hispanoil. „Consorțiul european" urmează să efectueze prospectări în sectoarele restituite de „consorțiul internațional", ca urmare a naționalizării petrolului iranian.

londra

OPINII ASUPRA „MISIUNII JARRING"

Misiunea lui Gunnar Jarring oferă „cea mai bună speranță pentru realizarea de progrese" în vederea reglementării conflictului arabo-izraelian. Aceasta este concluzia cu care s-a încheiat întrevederea dintre regele Hussein al Iordaniei și secretarul de stat la Foreign Office, Michael Stewart. Șeful diplomației britanice, care a lansat o ofensivă diplomatică pentru salvarea „misiunii Jarring", consideră că părțile direct interesate — Izraelul, Iordania și R.A.U. — trebuie să dea dovadă de mai multă suplețe pentru a se evita riscul unei redeschideri a ostilităților. El și-a exprimat același punct de vedere și cu prilejul întrevederilor pe care le-a avut, săptămîna trecută, cu ministrul izraelian al afacerilor externe, Abba Eban, și cu ambasadorul R.A.U., Hassan El-Feki.

khartum

REZULTATE SURPRINZĂTOARE

Capitala Sudanului a trăit din nou, zilele trecute, momente de tensiune politică. În urma alegerilor generale, partidul „Al-Umma", care deținea majoritatea în precedenta Adunare Constituantă, a trebuit să cedeze locul adversarilor săi unioniști-democrați : Partidul Uniunii Naționale Democratice, condus de președintele țării, Ismail el-Azhari (acest partid a luat naștere în decembrie 1967 prin fuziunea partidului național unionist cu partidul popular democratic), a obținut 83 de locuri, învingînd de departe partidul „Al-Umma", ale cărui două fracțiuni rivale au obținut una 32 și cealaltă 26 de locuri. Sadîk el Mahdi, șeful partidului „Al-Umma", ca și alți 6 miniștri nu au fost realeși. SANU (Sudan African National Union) a cîștigat 15 locuri, iar Frontul partidelor sudiste, 10. (Ambele organizații reclamă o constituție federală care să acorde o largă autonomie sudului). Partidul comunist a reușit să obțină un loc de deputat.

bagdad

PROVIZORAT PENTRU ÎNCĂ DOI ANI

Regimul provizoriu irakian, stabilit la 2 mai 1964, a fost prelungit pentru încă doi ani, cînd vor avea loc alegeri generale pentru desemnarea unui parlament. Între timp, va fi creat un „Consiliu legislativ" care va înlocui Consiliul de Miniștri în elaborarea de legi. Este pentru a treia oară că în Irak se prelungește un regim tranzitoriu care lasă toate puterile în mîinile șefului statului și guvernului. (Constituția provizorie a Irakului a fost întocmită la 3 mai 1964 pentru o perioadă de 3 ani. În mai 1967 s-a hotărît prelungirea acestui regim pentru încă un an). Generalul Taher Yehia rămîne șef al guvernului, dar se prevede pentru viitorul apropiat o remaniere ministerială.

În exclusivitate pentru „Lumea"

O declarație a lui GEORGES POMPIDOU, primul ministru al Franței

Premierul francez, Georges Pompidou, aflat într-o vizită oficială în Iran între 2 și 7 mai, a acceptat, cu deosebită solicitudine, să răspundă întrebărilor trimisului revistei „Lumea" la Conferința internațională a drepturilor omului de la Teheran, CRISTIAN POPIȘTEANU. Redactorul nostru a solicitat părerea premierului francez în ce privește rolul și importanța contactelor și întîlnirilor dintre oamenii de stat pentru realizarea înțelegerii reciproce între țări, pentru dezvoltarea relațiilor bilaterale și internaționale. În legătură cu aceasta, Georges Pompidou a declarat :

— Mi se pare că dv., ziariștii, sînteți în primul rînd calificați să apreciați utilitatea și importanța contactelor între oamenii de stat. Din punctul nostru de vedere, al guvernelor, trebuie să spun că aceste contacte sînt considerate deosebit de importante. Consider că, în toate ocaziile, aceste contacte umane, această cunoaștere directă pe care întîlnirile dintre oamenii de stat le comportă, atît pentru țara-gazdă, cît și pentru oaspeți, sînt de o reală însemnătate deoarece, de fiecare dată, asemenea întrevederi dau un nou elan, un nou impuls relațiilor bilaterale dintre țările respective. Este binecunoscut proverbul : Cine se întîlnește mai des, se cunoaște mai bine ; cine se cunoaște mai bine, se simte mai bine. Și, bineînțeles, o mai bună cunoaștere are efecte directe, pozitive, asupra relațiilor dintre guverne și state.

Eu cred, de asemenea, din ce în ce mai mult — și această convingere izvorăște din formația mea personală, ca și din întreaga mea experiență — că legăturile de ordin cultural sînt fundamentale pentru relațiile dintre națiuni. Este deci convingerea mea că, pe baza pe care o pot oferi relații culturale foarte profunde, apar și se dezvoltă marile prietenii. Relațiile culturale contribuie din plin la intensificarea oricărei opere de cunoaștere între oameni, inclusiv la dezvoltarea relațiilor economice. Iată de ce noi atribuim o importanță atît de mare promovării relațiilor culturale.

Pentru a da o concluzie protocolară întrebărilor pe care mi le-ați adresat, aș vrea să adaug : Cred de altfel că, în curînd, Franța și România vor avea prilejul de a măsura și aprecia importanța contactelor dintre oamenii de stat.

Evenimente memorabile

General-locotenent
ION COMAN
adjunct al ministrului Forțelor Armate
și secretar al Consiliului politic superior

Asaltul Griviței *(gravură de epocă)*

Tanchiști și infanteriști români pe frontul antihitlerist, îndreptîndu-se spre o nouă poziție de luptă

Aniversăm astăzi două mari evenimente, cu semnificații și rezonanțe profunde în istoria luptei poporului nostru pentru libertate și suveranitate, pentru dreptate și propășirea națiunii : 91 de ani de la proclamarea independenței de stat a României și 23 de ani de la marea victorie asupra Germaniei hitleriste.

La 9 mai 1877, vestea proclamării independenței de stat a României de către adunarea deputaților a fost primită cu emoție și nestăvilit entuziasm în întreaga țară. Actul dobîndirii neatîrnării a consacrat izbînda luptei desfășurate, în decurs de veacuri, cu dîrzenie și curaj de către poporul român pentru scuturarea jugului otoman.

Hotărîrea și voința nestrămutată a poporului nostru de a se dezvolta de sine stătător, într-un stat național suveran, de a-și consolida independența abia proclamată au determinat intrarea României în războiul împotriva puterii otomane. Măreția faptelor de vitejie săvîrșite de soldații români în aprига înfruntare cu dușmanul a devenit simbol pentru generațiile următoare, a intrat în legendă. Armata română, avînd sprijinul maselor largi populare de la orașe și sate, a dat în războiul de independență, purtat alături de trupele ruse și voluntarii bulgari, grele jertfe de sînge, aducînd o importantă contribuție la victoria asupra dușmanului. Generații după generații au cinstit și vor cinsti eroismul ostașilor noștri în lupta istorică pentru Plevna, în crîncenele încleștări cu dușmanul la Rahova și Smîrdan și în alte locuri ce amintesc legendarele fapte de arme ale celor căzuți la datorie.

Eforturile țărănimii, care a dus greul războiului, ale clasei muncitoare, ce se găsea la începuturile organizării sale, ale numeroșilor intelectuali ai satelor și orașelor ilustrează hotărîrea cu care poporul român a luptat pentru cauza sfîntă a independenței țării. Cronica vremii a consemnat sprijinul de care s-a bucurat războiul pentru independență din 1877 în rîndul românilor din Transilvania.

Scuturarea jugului otoman și dobîndirea independenței — importantă verigă în procesul de făurire a statului unitar român — au influențat pozitiv dezvoltarea modernă a României și afirmarea ei în viața politică internațională. Aceasta a creat condiții favorabile pentru intensificarea luptei de eliberare socială, pentru activitatea forțelor progresiste ale societății, pentru dezvoltarea mișcării muncitorești revoluționare.

■

Rezultatele independenței de stat nu s-au putut resimți pe deplin în viața economică, socială și politică a țării datorită regimului burghezo-moșieresc. De aceea, masele muncitoare și celelalte forțe sociale înaintate au trebuit să lupte, timp de decenii, pentru deplina independență politică și economică a țării față de puterile imperialiste. În fruntea acestei lupte s-au aflat

clasa muncitoare, Partidul Comunist Român, care au preluat și au dus cu cinste mai departe steagul independenței și suveranității patriei.

Cu devotament nețărmurit față de cauza libertății și fericirii patriei, comuniștii au însuflețit și mobilizat masele largi populare la luptă unită împotriva dictaturii militaro-fasciste și a războiului hitlerist, război ale cărui scopuri erau străine poporului român și față de care el și-a manifestat cu putere ostilitatea. Exponent al intereselor vitale ale clasei muncitoare, ale întregului popor în lupta pentru progres social, pentru o reală independență și suveranitate națională, Partidul Comunist Român a fost sufletul rezistenței naționale care a culminat cu insurecția armată din august 1944, cînd a fost doborîtă dictatura militaro-fascistă, România alăturîndu-se coaliției antihitleriste și întorcînd armele împotriva Germaniei naziste.

Lupta împotriva fascismului german — cel mai crunt dușman al umanității — a concentrat uriașe forțe sociale din diferite țări ale lumii. Războiul dus de către puterile coaliției antihitleriste — din care făceau parte U.R.S.S., Anglia, S.U.A. și numeroase alte țări — s-a încheiat prin victoria asupra fascismului. La 9 mai 1945, sub puternicele lovituri concentrice ale aliaților, Reichul nazist s-a prăbușit. În acest război, eforturile puterilor coaliției antihitleriste s-au împletit cu lupta de rezistență patriotică și de eliberare a popoarelor subjugate. Greul războiului l-au dus pe umerii săi eroicul popor sovietic, glorioasa sa armată, care și-au adus contribuția hotărîtoare la zdrobirea mașinii de război germane, la obținerea victoriei.

Insurecția armată, participarea României — alături de Națiunile Unite — cu efective militare de aproape 540 000 de oameni, precum și cu întregul potențial economic al țării, la zdrobirea Germaniei hitleriste, a înscris unul din cele mai luminoase capitole ale tradițiilor de luptă ale poporului nostru. Aproape 170 000 de militari români s-au jertfit pentru eliberarea patriei, pentru cauza sfîntă a victoriei. Ostașii români, demonstrînd încă o dată înaltele virtuți ale poporului nostru, au semnat în cartea de aur a victoriei nu numai cu sînge ; ei au dat în luptele desfășurate pe Mureș, la Sfîntu Gheorghe, în zona Clujului, la Porțile Oradiei, la Carei și Satu Mare, la forțarea Tisei, la Debrețin, pe căile de acces și în inima Budapestei, în munții Cehoslovaciei, pilde de dîrzenie, iscusință și temeritate care stau cu cinste alături de exemplele păstrate de istorie pentru memoria generațiilor. În semn de prețuire a eroismului armatei române, peste 300 000 de ostași, subofițeri și ofițeri români au fost distinși cu ordine și medalii românești, sovietice, cehoslovace și ungare.

Prin sîngele vărsat în comun de către ostașii români și sovietici în luptele aprige purtate în nord-vestul României, în Ungaria și Cehoslovacia, s-a dezvoltat și cimentat prietenia dintre popoarele român și sovietic, dintre armatele noastre.

Intrînd în patrimoniul celor mai mărețe tradiții ale națiunii noastre, faptele de arme ale soldaților români în războiul de independență și în suprema încleștare cu dușmanul pe frontul antihitlerist sînt o școală de educație patriotică pentru generațiile de azi, pentru întregul nostru tineret, pentru ostașii Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România — apărători ai împlinirilor pentru care și-au dat viața atîția eroi.

■

Liber și stăpîn pe soarta sa, poporul nostru dă viață politicii Partidului Comunist Român de dezvoltare și înflorire a patriei. Statornicirea orînduirii socialiste în țara noastră, creșterea continuă a potențialului ei economic, îmbogățirea patrimoniului spiritual au deschis largi posibilități participării României la circulația și schimbul de valori pe plan mondial, extinderii relațiilor sale cu țări de pe toate meridianele globului.

Astăzi, la 91 de ani de la proclamarea independenței de stat a României și la 23 de ani de la marea victorie asupra fascismului, poporul român se înfățișează cu un bilanț de realizări înălțător, sub semnul intensei activități desfășurate pentru realizarea programului de desăvîrșire a construcției socialiste elaborat de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, întregit de importantele hotărîri ale Conferinței Naționale.

Ridicînd România socialistă pe noi culmi de civilizație și progres, poporul nostru își reafirmă hotărîrea de a milita în viața internațională pentru colaborare și înțelegere între popoare, pentru conviețuirea lor pașnică, pentru afirmarea liberă și independentă a fiecărei națiuni. Fondată pe principiile verificate de viață ale independenței și suveranității, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, politica externă a partidului și guvernului nostru are ca element central prietenia și alianța frățească cu toate țările socialiste în interesul întăririi permanente a sistemului socialist mondial, al sporirii influenței sale în lume. Totodată România dezvoltă relații de colaborare cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Poporul român, care și-a cucerit prin grele jertfe independența națională, este solidar cu lupta tuturor popoarelor pentru dezvoltarea de sine stătătoare și afirmarea ființei lor naționale, împotriva asupririi coloniale și a politicii neocolonialiste a cercurilor imperialiste. România socialistă a sprijinit și va sprijini în continuare — pe plan politic, diplomatic, economic și moral — lupta eroică a poporului vietnamez împotriva agresorilor imperialiști americani, își alătură hotărît glasul tuturor acelor popoare și forțe sociale care cer S.U.A. să pună capăt agresiunii, să înceteze imediat și necondiționat bombardamentele împotriva R. D. Vietnam, să-și retragă trupele din Vietnamul de sud, să respecte dreptul mult încercatului popor al Vietnamului de a-și decide în mod suveran propriile sale destine.

Poporul român, care — asemeni multor altor popoare din Europa — a avut de suferit de două ori, în decurs de o jumătate de secol, de pe urma războaielor mondiale declanșate de pe acest continent, acordă o deosebită atenție și militează neabătut pentru înfăptuirea securității europene. România desfășoară o vie activitate pe plan european și mondial pentru netezirea drumului spre securitate și destindere internațională. Partidul și guvernul țării noastre consideră că popoarele Europei pot găsi calea pentru reglementarea problemelor în litigiu, pentru instaurarea unui climat de înțelegere și colaborare intereuropeană în folosul cauzei păcii pe acest continent și în întreaga lume.

În același timp, poporul român, trăgînd învățămintele necesare din evoluția evenimentelor ce au loc în diferite părți ale globului, profund conștient de faptul că atîta timp cît există imperialismul se menține și pericolul de război, acordă atenția cuvenită și nu-și precupețește eforturile pentru sporirea capacității de apărare a patriei și întărirea forțelor sale armate. Această grijă statornică a partidului și statului și-a găsit o nouă confirmare în documentele recentei Plenare a C.C. al P.C.R. care, după cum se știe, a dezbătut și a adoptat măsuri corespunzătoare în problemele pregătirii de luptă și politice a Forțelor Armate, ale înzestrării lor cu armament și tehnică de luptă modernă.

Muncind cu abnegație și profund devotament față de patrie, popor și partid, militarii de toate gradele își perfecționează permanent pregătirea de luptă și politică spre a fi gata oricînd să-și îndeplinească nobila misiune de apărători ai cuceririlor revoluționare, ai independenței și suveranității României socialiste. Militarii armatei noastre sînt gata ca, împreună cu armatele statelor socialiste participante la Tratatul de la Varșovia și ale tuturor țărilor socialiste, să-și aducă contribuția la apărarea cauzei socialismului și păcii.

Sărbătorind ziua independenței sale de stat și, alături de celelalte popoare, Ziua Victoriei asupra Germaniei hitleriste, țara noastră, care s-a manifestat și pînă acum ca factor activ pe arena mondială în favoarea destinderii internaționale, a întăririi și consolidării păcii, va continua și în viitor să depună eforturi pentru îmbunătățirea relațiilor, în toate domeniile, cu toate țările lumii, cu convingerea că astfel servește interesele vitale ale poporului nostru, angajat în grandioasa operă de desăvîrșire a construcției socialismului, și își aduce contribuția la cauza colaborării și prieteniei între popoare.

Înaintea întîlnirii din Avenue Kléber

Vinerea trecută, la ora cînd în toate casele franceze aparatul de radio este deschis pentru că este încă pauză de prînz, și s-a luat masa ascultîndu-se jurnalul de 13, se difuza știrea că guvernul R.D. Vietnam propune Parisul ca loc de întîlnire pentru negocierile preliminare cu Statele Unite. După o oră și cîteva minute — în metrou mulți dintre parizienii care se întorceau la lucru își luaseră aparatele cu tranzistori — radioul transmitea în direct conferința de presă în care președintele Johnson făcea cunoscut acordul american. După o lună (3 aprilie — 3 mai) de propuneri reciproce privitoare la țara și orașul care să găzduiască „preconferința", Parisul se dovedea acceptabil pentru ambele părți.

Sub discreția pe care și-o impun oficialitățile franceze, se simte dubla satisfacție că se face primul pas pe drumul, fără îndoială anevoios, poate lung, al negocierilor — și că se face aci, așa cum sugerase acum trei săptămîni ministrul de externe Couve de Murville. Într-adevăr, la 18 aprilie, vorbind în fața comisiei de politică externă a Adunării Naționale, ministrul spusese : „Dacă guvernele S.U.A. și R.D. Vietnam s-ar pune de acord asupra Parisului ca loc de întîlnire, noi n-am avea firește nici o obiecție. Am fi dimpotrivă bucuroși să ne aducem contribuția la soluționarea unei probleme dificile". „N-am luat totuși o inițiativă în acest domeniu", adăugase ministrul. O particularitate a Parisului însă, rezultat al actualei politici externe a Franței, este că întreține legături permanente atît cu R.D. Vietnam, cît și cu Statele Unite, plus aliații acestora, australieni, neozeelandezi, sud-coreeni, filipinezi. Observatorii mai subliniază, pe de o parte, că Vietnamul de sud, care a rupt relațiile diplomatice cu Franța, a menținut la Paris un consulat general, pe de altă parte că nu va fi nici o dificultate ca Frontul Național de Eliberare să trimită de asemenea la fața locului o misiune de observatori. De altfel, însuși faptul că multă vreme numele Parisului nu fusese rostit de nici una dintre părți, în cursul luărilor de contact de la Vientiane, făcuse să se presupună că amîndouă îl țineau în rezervă.

Xuan Thuy, reprezentantul guvernului R.D. Vietnam

Oamenii politici francezi aparținînd aproape întregului evantai al partidelor și grupărilor politice își însușesc exclamația secretarului general al O.N.U., U Thant : „Este vestea cea mai bună de multă vreme încoace...".

Preocuparea pentru ceea ce va fi substanța însăși întîi a „preconferinței", apoi a conferinței propriu-zise, este extrem de vie în cercurile observatorilor vieții internaționale. A doua zi după acordul asupra locului întîlnirii, „Le Monde" publica un articol de André Fontaine intitulat semnificativ „Arta dificilă a dezescaladării". Șeful redacției de politică externă a prestigiosului cotidian parizian recapitula ocaziile de negocieri, pierdute din vina Statelor Unite în ultimul an și jumătate, notînd : „Poate că va veni ziua în care americanii vor recunoaște că au greșit și vor accepta să-și repatrieze fără condiții cei 500 000 de oameni. Încă n-am ajuns acolo. Negocierile nu pot fi decît dificile, ceea ce înseamnă că vor fi lungi". „Discuția, scria în aceeași zi Roger Massip în «Le Figaro», va fi încordată și dificilă, este neîndoielnic. Dar va constitui primul pas către adevărata negociere, cea care trebuie să aibă în centru fondul problemei pe care o constituie lichidarea războiului și viitorul Vietnamului".

Acest climat de interes viu, atent, dar prudent în care este așteptată de toți cei informați începerea convorbirilor americano-vietnameze, este singurul realist. E adevărat, cele două părți au căzut de acord să aleagă Parisul ; dar convorbirile care încep acum au abia drept scop să ducă la încetarea bombardamentelor și în general a actelor de război ale S.U.A. împotriva R.D. Vietnam. Căci pînă acum S.U.A. s-au decis să limiteze doar bombardamentele, nu să le oprească — și aceasta cu greu, la 31 martie, după succesele ofensivei lansate de Frontul de Eliberare în perioada anului nou vietnamez. Or, pentru a demonstra că poporul vietnamez nu înțelege să negocieze sub presiunea armelor, Frontul de Eliberare a declanșat o nouă ofensivă : după informații parvenite luni la Paris, 122 poziții ale forțelor americane și sud-vietnameze au fost atacate numai în cursul nopții de sîmbătă spre duminică. În această optică, declarația făcută duminică în cadrul unui interviu televizat, de viitorul reprezentant al S.U.A. la O.N.U., George Ball — afirmînd că S.U.A. vor continua să dea, în ceea ce privește frontul, dovadă de „hotărîre" — nu este de natură să netezească terenul.

Aici, la Paris, s-a mai făcut un pas — pe planul aranjamentelor materiale. Marți dimineața s-a aflat că sediul contactelor americano-vietnameze a fost aproape definitiv stabilit. Într-adevăr, încă din cursul nopții de vineri spre sîmbătă se enumerau în cercurile informate șase sau șapte variante posibile, unele în preajma capitalei, altele în interiorul ei. Printre acestea din urmă, clădirea „Centrului de conferințe internaționale" (fostul sediu U.N.E.S.C.O.), situată nu departe de Champs Elysées, pe Avenue Kléber, și aparținînd Ministerului de Externe — asupra căreia s-a fixat în cele din urmă alegerea. De altfel, încă de luni cine se găsea prin preajma clădirii pe la începutul după-amiezii putea asista la sosirea unei echipe de zugravi : era un semn. Alt semn : luni seara se afla că ambasada americană, care rezervase la o firmă specializată închirierea mai multor autobuze și autoturisme pentru transportul în afara Parisului, și-a anulat comanda. Clădirea din Avenue Kléber are mai multe săli de conferință cu instalații de traducere simultană, are un număr suficient de saloane și birouri, un restaurant, un bar. La subsol există o sală de presă cu centrală telefonică — dar capacitatea instalației nu asigură condiții de lucru decît pentru aproximativ 100 de ziariști. În cercurile ziaristice și chiar în unele cercuri oficiale se subliniază acum regretul că fostul sediu N.A.T.O. n-a fost atribuit Ministerului de Externe. Clădirea, echipată foarte modern pentru întîlniri internaționale, ar fi putut satisface nevoile celor peste 1 000 de ziariști (500 numai din S.U.A.) care și-au anunțat sosirea pentru evenimentul foarte important pe care îl constituie actualele negocieri.

După cum s-a anunțat, reprezentanții celor două părți vor fi Xuan Thuy, ministru fără portofoliu în cabinetul Republicii Democrate Vietnam, și Averell Harriman, ambasador itinerant al președintelui Statelor Unite, care va fi însoțit de Cyrus Vance, diplomat utilizat de Washington pentru diferite misiuni ocazionale.

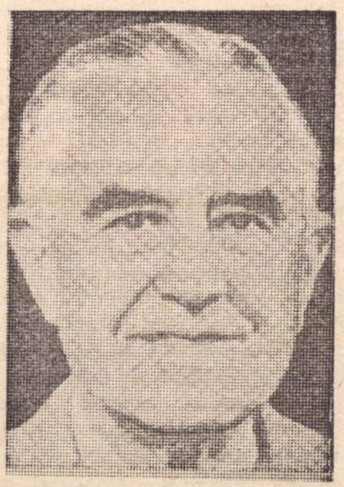

Averell Harriman, reprezentantul S.U.A.

la Paris, Florica Șelmaru

Reprezentantul R.D. Vietnam este un vechi luptător pentru eliberarea țării sale. Cariera sa diplomatică începe în 1953. A fost vicepreședinte al delegației nord-vietnameze la Conferința de la Geneva pentru Laos iar între 1963 și 1965 a ocupat postul de ministru al afacerilor externe al R.D. Vietnam.

Averell Harriman, a cărui carieră diplomatică a început în timpul celui de-al doilea război mondial, a fost numit de președintele Kennedy ambasador itinerant, apoi secretar adjunct la Departamentul de Stat, după care, în timpul Administrației Johnson, revine la prima funcțiune, fiind trimis în diverse misiuni, mai ales în Asia de sud-est.

Cyrus Vance a ocupat diferite funcțiuni în Administrația Kennedy, după care este folosit de președintele Johnson în misiuni diplomatice cu prilejul crizelor din Panama (1964), Santo Domingo (1965) și Cipru (1967).

Deschiderea convorbirilor oficiale dintre reprezentanții R.D. Vietnam și Statelor Unite, salutată de opinia publică mondială ca unul din evenimentele cele mai importante ale acestui an, trezește nădejdea că realitățile Vietnamului contemporan aduse la cunoștința lumii de lupta eroică a unui popor iubitor de libertate și independență, se vor impune în cele din urmă, determinînd, de-a lungul negocierilor care vor demara peste cîteva zile, modificarea de optică pe care Washingtonul și numeroși oameni politici americani au început s-o schițeze o dată cu acceptarea ideii înseși a unei soluții negociate a problemei vietnameze. Este un eveniment în care cercurile specializate și opinia publică din Franța văd începutul unui început.

Paris, 7 mai

Cu ochii spre anul 2000

Greu de abordat în momentul de față — pînă și atunci cînd împrejurările par să ofere un prilej de a-l „intercepta" — ministrul economiei și finanțelor, Michel Debré, pregătește bugetul anului 1969, ale cărui linii generale urmează să fie supuse, joi sau vineri, dezbaterii parlamentare. Pe baza unui raport pe care l-a supus reuniunii de săptămîna trecută a Consiliului de Miniștri, acesta a stabilit proporțiile de ansamblu. Preocuparea esențială : a asigura „dezvoltarea durabilă și sănătoasă a producției, menținerea echilibrurilor fundamentale ale comerțului exterior și moneda". În acest scop, „o mare strictețe va trebui observată în alegerea cheltuielilor, în așa fel încît progresiunea lor să se mențină la un nivel apropiat celui al producției interne brute". Urmărindu-se riguros menținerea echilibrului general, care are prioritate, vor putea fi prevăzute ameliorări în favoarea următoarelor sectoare : învățămînt și educație ; cercetările științifice și tehnice ; dezvoltarea infrastructurilor care condiționează dezvoltarea economică, în mod special drumurile și telecomunicațiile ; modernizarea agriculturii ; acțiunile sociale în favoarea persoanelor celor mai defavorizate, mai cu seamă în ce privește cererile de servicii și condițiile de locuit.

Sînt chiar termenii folosiți la acest capitol de comunicatul prin care, ca de obicei, ministrul informațiilor, GEORGES GORSE, a adus la cunoștința presei problemele discutate în ședința Consiliului. Cîteva zile mai tîrziu, în cabinetul lui din Rue de Varenne, veche stradă pariziană unde, la cîteva case, se află Muzeul Rodin, ministrul revine în termeni mai puțin lapidari decît ai comunicatului, nu asupra bugetului, ci asupra preocupărilor de fond pe care acesta le reflectă:

— Vedeți, noua revoluție industrială este o realitate a timpului nostru. O realitate care impune anumite „mutații", cum se spune cu un termen la modă, și asemenea mutații nu se fac fără dificultăți. Franța depune astăzi eforturi în domenii multă vreme neglijate — și mă bucur că ați fost prin țară, unde aceasta este uneori mai ușor de perceput decît la Paris. Pentru dezvoltarea economiei noastre, Piața comună a fost, într-un anumit sens, un stimulent. Am înregistrat însă o creștere a productivității fără o creștere a producției. Există deci o problemă a folosirii mîinii de lucru. Mutația este inevitabilă și în agricultură : sîntem o țară de mică proprietate, deci în contradicție cu exigențele unei economii moderne. Fără îndoială, restructurările necesare vor avea uneori și implicații dureroase pe plan personal... Este de remarcat însă că toate aceste probleme n-au un caracter acut, de criză. S-a putut scrie chiar un articol care a stîrnit multe controverse, intitulat „Franța se plictisește". Dacă formula se referă la faptul că Franța nu este în război cu nimeni, că nu avem seisme monetare, nu pot dori decît ca „plictiseala" să continue. Cu atît mai mult cu cît eu nu cred că aici trebuie căutată originea izbucnirilor studențești din aceste zile...

Incidentele de la Nanterre și de la Sorbona au implicat inițial nu număr destul de restrîns de studenți. „Există însă, *explică FRANÇOIS MISSOFFE, ministrul tineretului și sportului,* o anumită insatisfacție, o anumită neliniște a noilor generații față de ceea ce este viața într-o «societate de consum», față de ceea ce această societate le poate propune. Noi ne-am format la școala războiului, la școala Rezistenței. Trebuie și ei, la rîndul lor, să găsească valori, pe care, de altfel, le caută.

— *Ați organizat nu de mult, domnule ministru, un sondaj-anchetă printre tineri. Ce i-ați întrebat și ce concluzii ați tras din răspunsuri ?*

— În ceea ce privește întrebările, am pornit de la ideea că, prea deseori, adulții au tendința de a rezolva problemele tinerilor fără a le pune, adică fără a le pune în termenii lor reali ; am pornit de la ideea că trebuie să procedăm ca și cînd n-am ști nimic despre ei, așa încît, mai mult decît întrebări, le-am adresat îndrumări tehnice pentru alcătuirea răspunsurilor. Cît despre acestea, au fost atît de mature încît, în primul moment, ni s-au părut neverosimile. Am cerut Institutului francez de opinie publică (I.F.O.P.) să efectueze de asemenea, cu mijloacele și cu experiența de care dispune, un sondaj. L-a confirmat pe al nostru. Circulă o legendă cu privire la „apolitismul" tineretului. Nu este adevărat : pe tineri îi interesează orientarea politicii economice, a politicii sociale, problemele dezvoltării generale a țării ; îi interesează politica internațională, pentru că e vorba de pace și război. Toate acestea — subordonate preocupării lor fundamentale : care vor fi raporturile pregătirii lor cu o lume pe care dezvoltarea științei și tehnicii o →

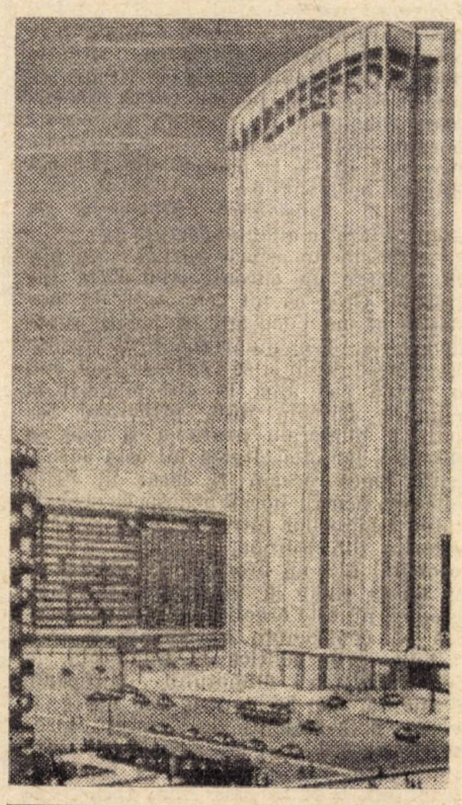

O imagine din Parisul viitorului : macheta ansamblului Maine Montparnasse

transformă într-un ritm atît de rapid ? Cum se vor „insera" în viață ?

Revista editată de serviciile pentru amenajarea teritoriului poartă titlul semnificativ „Două mii". Confruntarea cu viitorul — care este deseori reprezentat simbolic prin cifra rotundă a graniței între milenii, dar care a și început — constituie aici o preocupare ușor de sesizat. „Ceea ce știu astăzi, va fi valabil mîine ?", se întreabă tehnicianul de 40 de ani. „Ceea ce învăț astăzi, va fi valabil mîine ?", se întreabă studenții (mai puțin cei din facultățile de științe exacte decît cei din sectoarele formației umaniste). „Structurile de astăzi vor mai fi bune mîine ?", este întrebarea care s-a pus în toate cercurile politice și căreia toate spiritele realiste îi răspund : „Nu. Cu atît mai puțin cu cît structurile de ieri nu mai corespund nici astăzi".

Ministrul delegat pentru plan și amenajarea teritoriului, RAYMOND MARCELLIN, amintește că Franța secolului XX a moștenit de la veacul trecut o repartiție a industriei determinată de prima revoluție industrială, deci concentrată în bazinele miniere :

— Revoluția industrială actuală pune un accent major pe petrol și pe producțiile derivate. Se impune reconversiunea în această direcție a vechilor bazine miniere. Avem trei „zone de reconversiune industrială" : Nord-Pas-de-Calais, Lorena, centrul Franței (bazinul Saint-Etienne). Este în primul rînd o problemă de folosire a mîinii de lucru. Stimulate de avantajele acordate, un număr de întreprinderi din regiunea pariziană sau din alte centre industriale au acceptat să creeze în zonele de reconversiune 5 000 de posturi, fie prin înființarea de filiale, fie chiar prin mutare. Operația urmează să se desfășoare eșalonat pînă la sfîrșitul actualului plan (1970). Pentru alt tip de probleme s-a căutat rezolvarea prin stabilirea așa-numitelor „zone de renovare rurală". E vorba despre regiuni care n-au beneficiat niciodată de dezvoltare industrială pentru că n-au avut materii prime : fier, cărbune. Așa a fost în Bretania, în Auvergne, în Limousin, în regiunile de munte (Alpi, Pirinei, Jura). S-a calculat, de pildă, că în momentul de față dificultățile de transport scumpesc considerabil orice produs breton : pentru Bretania deci, înainte de toate, înainte chiar de implantarea unor industrii, este nevoie de căi de comunicații, de șosele moderne. Pentru Auvergne și pentru Limousin, afară de problema căilor de comunicații, se pune aceea a sprijinirii sectorului zootehnic, asigurîndu-se asemenea condiții încît carnea produsă în aceste locuri să fie de calitate egală cu aceea provenită din alte țări membre ale Pieței comune. De asemenea, s-au organizat „zone turistice", dintre care cea mai importantă este fîșia de țărm mediteranean dintre Coasta de Azur și Spania, zona Languedoc-Roussillon.

O serie de organisme noi au fost puse în funcțiune, cu sarcina de a stabili legătura între organele centrale și cele locale, pentru a asigura rapida dezvoltare a regiunilor vizate.

— *Este un efort care se face anume cu investiții de stat sau și cu contribuție particulară ?*

— Și cu una, și cu cealaltă, și cu credite rambursabile, și cu eforturi pentru atragerea capitalurilor străine. Pentru noi, independența și investițiile străine nu sînt incompatibile, cu condiția ca investițiile străine să fie strict controlate. Ne interesează proporția în care se investește și domeniile în care se investește. În general, ținem să ne asigurăm independența depășind actuala rămînere în urmă tehnologică față de Statele Unite. Pentru aceasta, considerăm noi, sînt necesare concentrarea întreprinderilor, stimularea spiritului inovator, asigurarea unei formații profesionale de bună calitate (fără de care spiritul de inovație nu se poate dezvolta), asigurarea surselor de energie și materiilor prime ieftine. Planul general de amenajare a teritoriului este elaborat cu aceste preocupări, în această perspectivă.

Problema revoluției tehnice a reapărut, mai neașteptat, în convorbirea cu ANDRÉ BETTENCOURT, secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe. De data aceasta nu ca un izvor de preocupări, ci ca unul de nădejdi :

— Revoluția tehnică are aceleași date materiale pentru toată lumea. Va fi poate și acesta un factor de apropiere.

Secretarul de stat își exprimă satisfacția pentru progresele climatului de destindere în general, al relațiilor franco-române în special.

— Cred că s-ar putea trece acum, după o expresie a generalului de Gaulle, de la etapa destinderii la aceea a cooperării. Poate că între noi dezvoltarea aceasta va fi mai lesnicioasă pe plan cultural și tehnic decît pe plan comercial, unde Piața comună, G.A.T.T.-ul ne impun anumite îngrădiri. „Europa celor șase" ne-a permis, firește, anumite progrese. Dar nu poate fi un scop în sine. Lărgirea ei este o necesitate. Dar și aceasta generează probleme. Marea Britanie, care candidează, nu este gata pentru aceasta nici din punct de vedere economic, nici din punct de vedere politic. A lărgi „Europa celor șase" nu trebuie să însemne a reface Europa atlantică din anii postbelici. Toată politica noastră, de cînd generalul de Gaulle a revenit la putere, converge către dezangajarea de o influență străină prea marcată. Din 1958 s-a urmărit sistematic, mai întîi restaurarea finanțelor, ca să nu depindem de nimeni, apoi ca Franța să vorbească în lume limbajul Franței. Căci lucrurile sînt interdependente. Cînd o țară mare are în altă țară o implantare economică prea puternică, situația devine paralizantă și există riscuri de război rece. Este pentru noi o preocupare constantă să ocrotim sectoarele noastre economice cele mai importante. Am dori să fie și pentru alte țări ale Europei occidentale...

— *Cum considerați proiectele de „reprofilare" a alianței atlantice ?*

— Există un aspect pozitiv : s-a pus în mișcare un curent, s-au iscat întrebări. Cred că nu este lipsă de modestie să ne bucurăm că poziții luate de Franța, recomandări făcute de Franța își croiesc drum și se regăsesc apoi, sub o formă sau alta, la alți membri ai alianței. Oricum însă, principiul relațiilor bilaterale n-are a fi pus în discuție, iar eficacitatea lui este verificată. Dacă ne-am fi lăsat în grija alianței pentru normalizarea și dezvoltarea legăturilor între țările cu sisteme diferite din Europa, n-am fi realizat probabil nici un progres, poate că s-ar fi ajuns chiar la încordare. Din nou cred că nu este orgoliu din partea noastră să considerăm că Franța a contribuit, prin politica ei bilaterală, la îmbunătățirea climatului european. România, de asemenea. De aceea și vizita președintelui de Gaulle reprezintă pentru noi un eveniment care subliniază atît legăturile de prietenie tradiționale dintre cele două țări, cît și convergența unora cu preocupările lor actuale.

Paris, 7 mai

Terenul

Constantin Flitan

ambasadorul Republicii Socialiste România la Paris

Edificiul colaborării prietenești dintre România și Franța, al relațiilor dintre cele două țări, s-a clădit și s-a consolidat de-a lungul secolelor.

Încă de la 1396, îndepărtații cavaleri burgunzi ai lui Jean de Nevers, fiul ducelui de Burgundia, au luptat alături de oștenii lui Mircea cel Bătrîn, frăția de arme lăsînd loc cîteva secole mai tîrziu colaborării diplomatice în cadrul căreia precursorii lui Nicolae Titulescu și el însuși mai tîrziu, au găsit în Peysonnel (1762), Bourquenay (1855), Valewski (1856), Talleyrand (1856) sau ministrul de externe Barthou, oaspete al României în frămîntata vară a anului 1934 — interlocutori eficienți pentru slujirea unor năzuințe comune.

Începînd cu secolul XVIII, relațiilor tradiționale li se adaugă cele din domeniul culturii, România luînd contact cu operele scriitorilor francezi și cu ideile înaintate ale culturii franceze.

Secolul luminilor și ideile revoluției franceze găsesc în condițiile social-politice ale României un ecou capabil să le transfigureze în idealuri care aveau să constituie multă vreme numitorul comun al luptei pentru emancipare materială și spirituală, pentru libertate și dreptate. La rîndul lor, remarcabile personalități ale culturii și științei române au onorat cu prezența și rezultatele activității lor instituții franceze care le-au decernat distincții și titluri științifice : dr. Victor Babeș, Gheorghe Marinescu, Ion Cantacuzino, A. D. Xenopol, Traian Vuia, Nicolae Bălcescu, Nicolae Iorga, C. I. Parhon, Vasile Pîrvan, Nicolae Grigorescu, Ștefan S. Nicolau ; alți români ca : George Enescu, Constantin Brâncuși, Panait Istrati, Tristan Tzara, Eugen Ionescu, Elena Văcărescu, Elvira Popescu, Maria Ventura, Henry Coandă, De Max, Yonnel și mulți alții încă, au contribuit la îmbogățirea patrimoniului culturii franceze.

Bazîndu-se pe trăinicia acestui schimb permanent de valori reale de-a lungul secolelor, tradiționala prietenie dintre popoarele român și francez înregistrează în prezent o dezvoltare care, înscrisă în contextul vieții internaționale contemporane, constituie nu numai un beneficiu pentru cele două țări dar și o contribuție la cauza generală a păcii în Europa și în lume.

O expresie convingătoare a dialogului amical dintre cele două țări poate fi găsită și în evoluția dinamică a relațiilor economice reciproce. Desfășurate în cadrul acordurilor comerciale existente, aceste schimburi înregistrează în ultimii ani o dezvoltare continuă. În comparație cu anul 1960, comerțul dintre România și Franța a înregistrat în anul 1967 o creștere de aproape 300 la sută, pentru anul 1968 volumul total al schimburilor contractate ridicîndu-se la aproximativ 700 milioane de franci.

Nivelul înalt de dezvoltare a industriei, științei și tehnicii franceze pe de o parte, iar pe de altă parte creșterea disponibilităților românești de export în contextul multilateralei dezvoltări a economiei noastre socialiste, creează premise durabile pentru dezvoltarea și

fecund al colaborării româno-franceze

Paris. Produse ale industriei românești la recenta expoziție bienală de mașini-unelte și echipament mecanic

în viitor a acestor legături economice. Astfel, la 2 februarie 1967, între cele două țări a fost încheiat un acord de cooperare economică și industrială în virtutea căruia au fost create comisii mixte de cooperare în domenii de importanță deosebită cum sînt : industria chimică, mecanică și electrică. Domenii ca informatica, fizica și tehnica nucleară, chimia, construcțiile etc., oferind largi posibilități de colaborare reciproc avantajoase. Cu toate rezultatele obținute, se poate spune cu certitudine că există toate condițiile pentru o lărgire continuă a cooperării economice dintre cele două țări și în viitor.

În ceea ce privește relațiile culturale, dezvoltarea lor pe terenul fecund al unor vechi și generoase tradiții oferă în prezent un bilanț multilateral și încurajator. Atît prin Acordul cultural semnat la 11 ianuarie 1965, cît și prin Planul de schimburi științifice și tehnice din 1 iulie 1964, s-au creat vaste posibilități de extindere și diversificare a schimburilor cultural-științifice dintre cele două țări, conturîndu-se, de asemenea, cadrul juridic în care se realizează în prezent numeroase convenții directe, inter-departamentale, pe planul academiilor, ministerelor, comitetelor de cercetări nucleare, Radioteleviziunii, al industriei cinematografice. Aceste aranjamente oficiale de cooperare bilaterală în cele mai diferite domenii, realizate în spiritul și pe baza Acordului cultural, au îmbogățit substanțial formele de schimburi cultural-științifice prevăzute în planurile de aplicare a Acordului cultural care se reînnoiește la fiecare doi ani.

Relațiile culturale româno-franceze, dezvoltarea lor fructuoasă și multilaterală din ultimii ani constituie expresia clară, concretă, a dorinței celor două părți de a promova cu și mai multă perseverență schimbul permanent de valori materiale și spirituale create de către cele două popoare, în spiritul bunelor tradiții ale colaborării și prin realizarea reciprocității de avantaje.

Definitorii pentru substanța relațiilor ascendente între cele două țări au fost și importantele vizite la nivel guvernamental care s-au realizat în ultimii ani între România și Franța. Astfel, în iulie 1964, Franța a primit vizita președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, apoi, în luna noiembrie a aceluiași an, vizita vicepreședintelui Consiliului de Miniștri, Alexandru Bîrlădeanu, iar la începutul anului 1965 pe cea a ministrului afacerilor externe, Corneliu Mănescu. În iunie 1967, întorcîndu-se de la sesiunea extraordinară a O.N.U., tovarășul Ion Gheorghe Maurer, președintele Consiliului de Miniștri, s-a întreținut cu generalul de Gaulle.

În ceea ce privește vizitarea României de către personalități franceze marcante, amintim în primul rînd prezența la București, în luna aprilie 1966, a ministrului afacerilor externe francez, Maurice Couve de Murville. România a mai fost vizitată, de asemenea, de fostul ministru de finanțe, de fostul ministru al agriculturii franceze, de ministrul tineretului și sporturilor.

Delegații parlamentare au continuat aceste schimburi în ambele sensuri astfel încît în afara numărului însemnat de acorduri, protocoale și convenții existente între România și Franța și care creează un cadru juridic extrem de favorabil pentru extinderea în viitor a relațiilor bilaterale, contactul direct între personalități române și franceze a permis nu numai concretizarea acordurilor în vigoare, dar și lărgirea lor prin fructuoasele schimburi de păreri inițiate.

Apreciind stadiul actual al cooperării româno-franceze, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în expunerea cu privire la politica externă a partidului și statului nostru, prezentată la Sesiunea din iulie 1967 a Marii Adunări Naționale : „Cunosc o dezvoltare continuă relațiile politice, economice, culturale și tehnico-științifice dintre România și Franța. Popoarele român și francez au fost legate întotdeauna, de-a lungul istoriei, prin sentimente de simpatie reciprocă, și nu o dată s-au găsit alături în lupta pentru promovarea idealurilor de libertate națională și socială, pentru progresul științei și culturii. Există toate condițiile ca relațiile de colaborare multilaterală româno-franceză să se lărgească și să se amplifice în continuare în interesul ambelor popoare, contribuind în același timp la destinderea internațională, la cauza securității europene și a păcii în lume".

În acest cadru, caracterizat nu numai printr-un bilanț pozitiv dar și prin dorința sinceră a factorilor de răspundere din cele două țări de a întregi acest bilanț cu rezultate noi, în concordanță cu posibilitățile create prin impresionantul progres al științei și tehnicii contemporane, vizita în România a președintelui Franței, generalul Charles de Gaulle, așteptată cu căldură de poporul român, constituie un eveniment politic de mare importanță, simbolizînd încoronarea unei vechi și rodnice prietenii și promițînd trasarea de la înălțimea acestui simbol a coordonatelor unei evoluții viitoare, pe măsura secularelor mărturii de colaborare rodnică. Îmi amintesc, în această ordine de idei, cuvintele președintelui Franței, generalul Charles de Gaulle, pe care mi le-a adresat cu ocazia prezentării scrisorilor de acreditare : *„Adevărul este* — spunea generalul de Gaulle — *că noi, francezii, nutrim pentru poporul român cea mai mare prietenie naturală posibilă și noi dorim sincer, domnule ambasador, ca raporturile practice care există deja și care se vor dezvolta între Franța și România să progreseze continuu"*.

Avem un trecut al prieteniei și colaborării care ne îngăduie să privim spre viitor cu certitudinea că dialogul dintre România și Franța, departe de a se limita la fructuosul avantaj reciproc al celor două țări, aduce în contextul european și pentru cauza păcii în lume o contribuție ale cărei semnificații felicită realismul și responsabilitatea cu care cele două popoare și guvernele lor au știut să-și concentreze eforturile constructive puse în slujba celor mai înalte idealuri, marcînd colaborarea lor trecută și prezentă cu pecetea durabilă a dragostei de pace și progres.

Lucien NEUWIRTH

preşedintele Grupului de prietenie Franţa—România din cadrul Adunării Naţionale Franceze

Contribuţii şi obiective comune

În încheierea vizitei pe care delegaţia Marii Adunări Naţionale a Republicii Socialiste România, condusă de acad. Ilie Murgulescu, vicepreşedinte al M.A.N., a făcut-o în Franţa, dl Lucien Neuwirth, preşedinte al Grupului de prietenie Franţa—România din cadrul Adunării Naţionale Franceze, a făcut o declaraţie pentru revista „Lumea" trimisului special al „Agerpres", MIRCEA MOARCĂŞ.

De la bun început — *a arătat interlocutorul* — ţin să subliniez atenţia deosebită pe care Biroul Adunării Naţionale Franceze, ca şi toţi parlamentarii francezi, o acordă stabilirii unor contacte şi legături permanente interparlamentare. Ca reprezentanţi ai cetăţenilor ţărilor noastre, noi, deputaţii francezi şi deputaţii români, vedem în contactele pe care le-am stabilit afirmarea legăturilor trainice dintre popoarele noastre care, în mod liber, şi-au ales propriul lor destin. În cadrul acestor legături pe care, de comun acord, noi am hotărît să le adîncim şi să le dezvoltăm în interesul ţărilor şi popoarelor noastre, se numără şi schimbul recent de vizite ale delegaţiilor parlamentare — franceză şi română.

Există mari afinităţi între popoarele român şi francez, determinate de latinitatea originii şi a limbii, de o prietenie cu tradiţii istorice. Aceste afinităţi dau astăzi un caracter şi mai pregnant prieteniei româno-franceze, idealurilor comune de pace şi libertate. Încă din 1958, sub conducerea generalului de Gaulle, ţara noastră s-a angajat, în mod deliberat şi definitiv, într-o politică de independenţă, singura care poate permite naţiunii noastre să îndrepte Franţa spre destindere şi apoi spre înţelegere, pentru a realiza colaborarea tuturor popoarelor europene. Am militat şi militäm pentru o politică menită să pună capăt absurdului antagonism al blocurilor care, prin natura lor, frînează dinamismul evoluţiei popoarelor, le îngrădeşte personalitatea şi, în ultimă instanţă, periclitează pacea, menţine pericolul permanent al războiului.

Noi împărtăşim punctul de vedere exprimat cu atîta claritate de dl Nicolae Ceauşescu şi anume că participarea tot mai intensă a ţărilor mici şi mijlocii la rezolvarea problemelor vieţii internaţionale este una din trăsăturile caracteristice ale epocii noastre. Acţionînd cu energie şi combativitate pentru apărarea intereselor şi drepturilor lor legitime, ţările mici şi mijlocii pot şi trebuie să joace un rol deosebit în viaţa internaţională, pot influenţa într-o măsură considerabilă evoluţia evenimentelor, contribuind în acest fel la salvgardarea păcii şi securităţii în lume.

Amintesc că ministrul nostru de externe, Couve de Murville, împărtăşind această apreciere, sublinia recent că astăzi nu mai este posibil ca problemele lumii să fie rezolvate printr-un dialog exclusiv al marilor puteri. Şi alte voci trebuie să se facă auzite. De aceea noi dorim şi militäm pentru o Europă în care toate ţările să întreţină raporturi normale de prietenie şi cooperare. Numai aşa va fi posibil să se vorbească în mod efectiv despre o pace reală, despre un viitor sigur, de înţelegere deplină între toate statele europene.

Din acest punct de vedere, totul ne apropie, astăzi ca şi ieri, pentru ca împreună să contribuim la construirea zilei de mîine. Avem o voinţă identică de independenţă, aceeaşi concepţie pentru ceea ce reprezintă astăzi naţiunea — această forţă importantă a stimulării dezvoltării sociale şi politice şi care, o îndelungată perioadă de timp, va continua să joace un rol deosebit de important în istoria societăţii omeneşti.

În ceea ce ne priveşte, credem cu fermitate în relaţiile omeneşti, în bunele relaţii între popoare, indiferent de concepţiile lor politice şi sociale, aşa cum există între poporul român şi poporul francez. În 1958, preşedintele de Gaulle sublinia că nu există decît o luptă care merită să fie dusă : lupta pentru libertatea omului. Probabil că noi, francezii şi românii, acordăm o tot atît de mare importanţă omului, dezvoltării personalităţii şi salvgardării demnităţii sale pentru că împreună ne-am tras seva de la acelaşi izvor de civilizaţie.

Vă rog să transmiteţi poporului român, prin intermediul binevoitor al revistei „Lumea", mesajul de preţuire din partea poporului francez, expresie a unei prietenii sincere, puternice, dezinteresate şi necalculate, pline de speranţe într-o lume în care cele două popoare ale noastre pot să-şi aducă contribuţia, s-o facă mai bună, mai dreaptă, eliberată pentru totdeauna de pericolul unei conflagraţii mondiale.

Toate

Galeria pretendenţilor la investitura de candidat în alegerile prezidenţiale din Statele Unite pare să se fi completat, o dată cu decizia luată de republicanul Nelson Rockefeller, guvernatorul statului New York, şi de democratul Hubert Humphrey, actualul vicepreşedinte al S.U.A., de a intra şi ei în competiţie. Astfel, numărul aspiranţilor se ridică la şapte — trei din partidul republican : Nixon, Reagan şi Rockefeller ; patru din partidul democrat : McCarthy, Kennedy, Humphrey şi fostul guvernator al statului Alabama, George Wallace, cunoscut pentru concepţiile sale rasiste.

Jocul electoral a intrat într-o fază foarte complexă datorită nu numai numărului mare de figuri plasate pe eşichier, ci mai cu seamă problemelor complexe şi incertitudinilor care confruntă în interior şi exterior politica Statelor Unite, situaţie considerată de unii observatori „crucială".

Alegerile primare din statul Massachusetts, desfăşurate săptămîna trecută, i-au conferit pe lista republicană lui Rockefeller, — deşi neînscris şi decizia sa de a candida pentru preşedinţie încă neanunţată, — un succes neaşteptat care, foarte probabil, i-a întărit convingerea în şansele sale. Într-adevăr, el a obţinut cu peste o mie de voturi mai mult decît John Volpe, guvernatorul statului respectiv, singurul înscris, şi cu circa 5 000 mai mult decît Richard Nixon. În tabăra democrată, senatorul Eugene McCarthy, de asemenea singurul înscris pe liste, a obţinut cele mai multe sufragii — aproape dublu decît a obţinut Robert Kennedy : 114 183, faţă de 61 172. De notat că vicepreşedintele Humphrey, fără a fi pe liste, a primit 40 779 de voturi.

Potrivit observatorilor americani, intervenţia lui Rockefeller reprezintă o contrapondere pe talerul republican al balanţei candidaturilor, în măsură să micşoreze disproporţia existentă pînă acum în raport cu talerul democrat, pe care evoluau personalităţi anevoie de combătut ca McCarthy şi Kennedy. Lupta ce urmează să se dea pînă la convenţiile celor două partide, care vor decide candidaţii, va fi şi mai strînsă, îndeosebi în tabăra democrată, deoarece apariţia vicepreşedintelui Humphrey pe eşichier, de altfel aşteptată, înseamnă totodată intrarea în acţiune a unor forţe politice de loc neglijabile.

Anunţîndu-şi cu multă pompă hotărîrea de a intra în cursa candidaturilor la un banchet unde erau invitate peste o mie de persoane, Humphrey a rostit un discurs în care a ocolit abordarea chestiunilor de fond ale vieţii politico-sociale americane. În esenţă, el s-a înfăţişat ca un candidat al Administraţiei Johnson, a cărei politică a lăudat-o.

personajele au intrat în scenă

Vicepreşedintele a dezvoltat cu acest prilej, în faţa camerelor de luat vederi ale tuturor reţelelor de televiziune din S.U.A., o idee lansată încă din martie de preşedintele Johnson şi anume aceea a „unităţii naţionale" şi a „patriotismului american" care ar fi, după părerea sa, factorii morali cei mai importanţi pentru evoluţia viitoare a Americii „visurilor noastre". Plasîndu-se pe o platformă „prezidenţială", deasupra curentelor şi rivalităţilor, Humphrey şi-a exprimat intenţia „de a se bate cu energie pentru a obţine investitura" dar a adăugat : „n-am intenţia să creez disensiuni nici în partidul meu, nici în ţara mea". Nu-i greu să identifici, dincolo de aceste fraze, tactica promovată în ultima vreme de actualul preşedinte al S.U.A. faţă de persoanele şi grupările care i-au criticat politica şi cărora, prin actele sale recente — anunţarea retragerii din viaţa politică şi pasul în direcţia convorbirilor cu reprezentanţii R.D. Vietnam — le-a domolit virulenţa, înfăţişîndu-se totodată în ochii americanului mijlociu cu aura celui care consideră interesele naţiunii mai presus de apetitul puterii.

Vicepreşedintele a declarat că va respecta „cum a făcut-o preşedintele (Johnson) prioritatea absolută a păcii asupra politicii interne", dar nu a schiţat nici o teză cu privire la modul de soluţionare a problemei vietnameze sau a altor probleme pe care le pune situaţia din Asia de sud-est. După indiciile furnizate de presa americană, Humphrey ar conta mai puţin pe un program de amploare în materie de politică internă şi externă, decît pe cercurile care, după toate probabilităţile, şi-au dat acordul să-l susţină, ca pe o persoană aptă să obţină consensul unei părţi importante a corpului electoral. Cotidienele „New York Times" şi „International Herald Tribune" afirmă că vicepreşedintele care — ironie a carierei sale politice — a trezit în 1948 indignarea delegaţilor sudişti la Convenţia democrată cu un discurs în favoarea drepturilor civile, se bizuie astăzi pe sprijinul politicienilor din statele americane de la miază-zi. În afară de aceasta, afirmă aceleaşi ziare, cercuri de afaceri de mare greutate văd în Humphrey un candidat potrivit, datorită faimei sale de „liberal" şi, poate, datorită sprijinului manifest pe care este decisă să i-l acorde conducerea organizaţiei sindicale A.F.L.-C.I.O., al cărei preşedinte, George Meany, a fost printre primii partizani ai candidaturii sale. O informaţie relatează că un grup de industriaşi a iniţiat o colectă pentru strîngerea sumei de patru milioane de dolari destinaţi campaniei electorale a vicepreşedintelui.

Un fapt foarte semnificativ pentru influenţa de care dispun forţele favorabile lui Humphrey dezvăluie una din caracteristicile esenţiale ale intrării sale în jocul electoral — plasarea bătăliei pe terenul concilierii diverselor sectoare sociale care alcătuiesc centrul corpului electoral american nu printr-o dezbatere de fond, ci prin utilizarea „grupurilor de presiune". Un ziarist american, Robert Sherill, a oferit spre publicare editurii McGraw Hill o carte în care se vorbeşte despre unele trăsături ale omului politic Humphrey. Deşi iniţial cartea n-a suscitat obiecţii, în cele din urmă a fost refuzată din cauza unor „misterioase presiuni" provenite de la Washington. În paginile ei se relata următorul episod : în cursul campaniei electorale din anul 1966 în statul Minnesota, Humphrey întreba pe fiecare persoană întîlnită cărui cult religios îi aparţine. Indiferent de răspuns, el exclama : „Minunat ! Şi eu fac parte din el". Cînd cineva i-a atras atenţia că e greu să fii deodată membru al atîtor biserici, omul politic i-a răspuns : „De ce nu ? În definitiv sînt creştin".

În tabăra republicană, intrarea în scena electorală a lui Nelson Rockefeller pare să aibă, din punctul de vedere al dezbaterii politice, mai multă consistenţă. Guvernatorul statului New York şi-a schiţat poziţia într-o serie de probleme internaţionale în cursul unei conferinţe ţinute la Philadelphia. El a preconizat respectarea „dreptului popoarelor de a-şi hotărî liber viitorul", o revizuire a politicii americane în Asia de sud-est şi în restul lumii, argumentînd că cele două fundamente pe care se sprijinea pînă acum concepţia despre rolul mondial al S.U.A. — superioritatea financiară şi nucleară — şi-au pierdut eficacitatea : „Acum dolarul este atacat iar superioritatea strategică nucleară a Statelor Unite nu mai există", a declarat Rockefeller. „Iată de ce, a conchis el, ar trebui să schimbăm radical politica noastră..."

Deocamdată este dificil de întrevăzut evoluţia pe care o va cunoaşte campania electorală din Statele Unite. De bună seamă, va urma o perioadă de-a lungul căreia se vor cristaliza atît programele pretendenţilor la candidatură, cît şi rezonanţa acţiunilor lor în opinia publică. Cu pragmatismul funciar americanului, aspiranţii vor modela reacţiile lor şi soluţiile pe care le propun problemelor Americii contemporane, în funcţie de tactica adversarului, de reflexele complexului mecanism al cercurilor influente din fiecare partid, în sfîrşit, în funcţie de sloganele care vor avea cele mai multe şanse să le asigure majoritatea mult rîvnită.

După părerea cunoscutului comentator James Reston, toţi candidaţii intraţi în cursă se îndreaptă spre o politică centristă. Deşi consideră că „tabloul politic de astăzi (al S.U.A.) este la fel de dezordonat şi netradiţional ca şi arta modernă", Reston apreciază totuşi că lucrurile „nu sînt atît de confuze cum par". După părerea lui, marile personalităţi şi partide politice americane „nu pot realiza o combinaţie cîştigătoare, într-un teritoriu vast şi divers, fără a organiza grupări cu puncte de vedere diferite şi chiar contradictorii. Candidaţii şi partidele, scrie el, nu conduc poporul spre o eră nouă, cu o filozofie nouă : pur şi simplu ei se adaptează noilor factori ai vieţii moderne..."

Din cauza acestei „convergenţe spre centru" a aspiranţilor, bătălia electorală se va da, potrivit unor observatori, nu pentru promovarea unor idei şi soluţii apropriate stării actuale a societăţii americane ; ea va fi o chestiune de persoane. Asta ar putea să însemne însă intervenţia unui factor mai puţin logic şi raţional, capacitatea candidatului de a cuceri sufragiul de „simpatii" al cetăţenilor, nu prin dezbatere, ci prin flatarea domeniului atît de ambiguu al afectelor şi intereselor de grup. Iar pentru realizarea majorităţii necesare, utilizarea aceloraşi teze cu care şi-a deschis rolul vicepreşedintele Humphrey.

Impresia de „confuzie" pe care o dă, nu numai lui James Reston, starea actuală a vieţii politice din S.U.A. va fi ea eliminată în contextul arătat, de evoluţia competiţiei pentru Casa Albă ? Aspectele acute ale incertitudinilor prin care trece societatea americană se vor putea estompa numai prin mijlocirea unor adaptări ?

În condiţiile în care majoritatea candidaţilor vor vorbi aproape la fel, în vreme ce măcar o parte a corpului electoral doreşte o schimbare, nu există, oare, şanse ca, la momentul oportun, cînd va fi extrem de greu să se distingă rolul fiecăruia din actori, să apară, „deus ex machina", tocmai personajul care, deocamdată, este interpretat de o „dublură" ?

Radu VASILIU

Humphrey, un nou candidat ?...

(Din „L'Express")

Corespondenţă din Londra de la trimisul nostru, George Serafin

Ziariştii europeni şi problemele continentului

Într-o Londră vădit preocupată de locul şi rolul pe care-l va avea Anglia în evoluţia politică a lumii de mîine — preocupare impusă de modificarea poziţiei britanice pe eşichierul marilor puteri mondiale — şi puternic impresionată de răbufnirea violentă a problemei imigranţilor — încercare agravată de convergenţa relaţiilor de ordin economic cu aceea a pasiunilor pe plan rasial — s-a desfăşurat timp de cîteva zile „Conferinţa intereuropeană a redactorilor publicaţiilor creatoare de opinii". Organizată de revista engleză „European Review" — titlul respectiv sintetizînd problematica generală a acestei publicaţii — conferinţa s-a desfăşurat pe linia înţelegerii de către majoritatea participanţilor a faptului că discuţiile purtate nu pot avea ca obiectiv decît un schimb de opinii asupra problemelor europene şi iniţierea unui dialog menit să servească, prin reluarea sa mai frecventă, interesele cooperării constructive, multilaterale, între statele continentului, indiferent de deosebirile social-politice ale acestora. Deşi au consemnat diversitatea de opinii în legătură cu modalităţile şi formele concrete ale convieţuirii viitoare a statelor constituind harta politică a Europei, dezbaterile au dezvăluit că stabilirea unui climat propice progresului european în ansamblul său se impune ca o necesitate imperioasă.

La baza discuţiilor s-au aflat trei referate principale : „Contradicţiile fundamentale ce divizează Europa considerate ca factori potenţiali de dezvoltare comună şi impulsuri specifice spre o unitate a continentului european" — teză susţinută de Egon Busch, redactor-şef al publicaţiei cehoslovace „Mezinarodni Politika" ; „Unitatea politică europeană poate fi ea realizată fără existenţa unei puteri unificatoare ?", problemă ridicată de Giles Martinet, din conducerea hebdomadarului parizian „Le Nouvel Observateur" ; şi în sfîrşit „Pe marginea unor probleme economice ale unităţii europene" — consideraţii făcute de Zdenko Stambuk, directorul revistei iugoslave „Medunarodna Politika".

Trebuie observat că temele acestor referate au stimulat iniţial elocinţa acelor participanţi pentru care formula ideală a Europei de mîine ar fi integrarea economică. Unii s-au limitat la aceasta. Alţii i-au adăugat unitatea politică, iar o altă categorie, e adevărat extrem de redusă, a găsit în constituirea unor instituţii supranaţionale cheia întregii probleme. Cert este că, pe măsură ce în desfăşurarea confruntărilor — la o manieră foarte colegială de altfel — tezele amintite se întîlneau cu argumentele culese din faptele şi datele realităţilor concrete, ele înregistrau atît o reducere substanţială a susţinătorilor, cît şi acceptarea renunţării la dezbaterea lor în continuare.

Era din capul locului evident că, între ceea ce reprezintă cerinţele imediate ale Europei şi preconfigurarea unui continent cu structură federalizată, se interpun realităţile de astăzi : existenţa unor ţări cu opţiuni ferme pentru forme diferite de orînduire social-politică ; existenţa a două blocuri militare opuse; existenţa a două state germane independente ; îngrădirile impuse de grupările economice închise. Nonsensul — deplin demonstrat de aceste realităţi — al ideii unei Europe unite şi integrate, care abia-şi caută, în momentul de faţă, modul de realizare a securităţii şi întreprinde eforturi de realizare a acesteia prin intensificarea unor bune relaţii de colaborare între statele componente, a primit confirmări suplimentare prin aducerea în discuţie a unor probleme ca rolul celor două mari puteri, S.U.A. şi U.R.S.S., în raport cu o asemenea Europă ; transformarea acesteia — şi modul de transformare, într-o altă mare putere — dar numai politică şi economică şi nu militară ; mecanismele interioare de funcţionare a acestei noi puteri în vederea respectării intereselor specifice ale ţărilor ce le compun de către autoritatea supranaţională ce ar urma să fie creată ş.a.m.d. Bineînţeles, nici una din toate aceste probleme n-a primit un răspuns, ele avînd cel mult darul de a crea, prin incapacitatea recunoscută de a le găsi aci soluţia, fie buna dispoziţie, fie sarcasmul binevoitor al participanţilor.

Se pare că ideea „gap"-ului tehnologic dintre Statele Unite şi Europa occidentală, dezbătută cu atîta fervoare de Jean-Jacques Servan-Schreiber în Franţa, a prins în Anglia rădăcini serioase. Pentru că — fără a intra în analiza motivelor mai largi şi profunde care determină revenirea Regatului Unit la vocaţia sa europeană — intervenţiile reprezentanţilor englezi redau foarte limpede soluţia asupra căreia ar reieşi că s-au oprit în această problemă : constituirea unei entităţi politice pe continent care, înglobînd Anglia, să poată face faţă pe plan economic şi tehnic partenerului de pînă acum, Statele Unite.

În ultimă instanţă, reprezentanţii celor 21 de ţări participante, evitînd pe bună dreptate discutarea rolului Angliei pe continent, au recunoscut că problema esenţială în momentul de faţă este aceea a securităţii europene şi a climatului în măsură să-i înlesnească realizarea. Evidenţierea de către delegaţii iugoslavi, francezi, români, austrieci, cehoslovaci şi alţii, a necesităţii ca interesul şi preocupările ziariştilor să se îndrepte cu prioritate spre abordarea realistă a problemelor existente, spre încurajarea şi subliniera tendinţelor pozitive manifestate în Europa, a fost în general recunoscută ca deplin îndreptăţită, conferinţa aducînd pe primul plan al discuţiilor de concluzie ideea promovării nestingherite a relaţiilor bilaterale, comerciale şi economice, ca şi cele culturale sau turistice între ţările europene ca una dintre căile care şi-au dovedit pînă acum eficienţa în împrospătarea atmosferei politice de pe continentul nostru.

Delegaţii români la întîlnirea de la Londra, Gheorghe Creţoiu de la „Viaţa Economică" şi semnatarul acestor rînduri din partea revistei noastre, au subliniat — înfăţişînd principiile de bază ale orientării externe a României şi confirmarea justeţei acestora prin acţiunile şi măsurile practice întreprinse pe planul relaţiilor externe ale ţării — că în această Europă de care este atît de profund ataşată prin însăşi dezvoltarea sa istorică, prin tradiţiile de convieţuire cu celelalte popoare, un nou sistem de organizare a relaţiilor între state nu poate fi viabil fără a se sprijini pe temelia principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, a egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altora, avantajului reciproc.

Schimburile de produse ale inteligenţei umane reprezintă o necesitate resimţită adînc de toate statele, indiferent dacă ele sînt mari sau mici, deoarece fiecare dintre ele au ceva de dat şi de primit. În acelaşi timp, rolul unor atari schimburi nu se poate adeveri eficient pentru progresul fiecărei ţări şi al comunităţii internaţionale decît în condiţiile respectului general faţă de identitatea naţională deplină a fiecăruia.

Este semnificativ faptul că mulţi participanţi au făcut aci afirmaţii care nu numai că atestă acordul faţă de o asemenea concepţie asupra relaţiilor internaţionale, dar care trădează recunoaşterea ineficienţei sau anacronismului unor situaţii care, la un moment sau altul, într-o măsură sau alta, s-au afirmat în sfera relaţiilor externe a propriilor lor ţări. „Ideea instituţiilor supranaţionale a murit de mult chiar în Piaţa comună", a declarat Hans Gresman de la „Die Zeit" din R. F. a Germaniei. Iar un ziarist englez nu s-a sfiit să spună — e adevărat, în particular — că a continua genul „relaţiilor speciale" cu S.U.A. înseamnă pentru Anglia a accepta să devină satelitul inevitabil şi permanent al partenerului de peste Ocean.

Conferinţa s-a încheiat nu prin rezoluţii sau declaraţii, ci prin mărturisirea de către ziariştii prezenţi a necesităţii ca în profesia lor, în contactele pe care le au, să promoveze ideea progresului unui climat nou în Europa, propice dezvoltării colaborării multilaterale între toate statele continentului. S-a stabilit în mod concret ca o viitoare reuniune de acest gen să aibă loc în vara anului viitor la Dubrovnik, în Iugoslavia.

Revenind la ideea enunţată la început, această conferinţă a avut darul să demonstreze pe de o parte că problemele construcţiei europene se prezintă ca un proces extrem de complex, a cărui rezolvare nu poate fi realizată decît cu perseverenţă şi cu bunăvoinţă, în respectul unanim faţă de modul de viaţă şi interesele proprii ale fiecăruia, pe de alta cît sînt de utile schimburile de vederi şi clarificarea poziţiilor pentru o abordare realistă a problemelor continentului nostru.

Londra, 7 mai

interviul nostru

Gheorghe CIOARĂ

ministrul comerţului exterior

Noile acorduri economice cu India şi Pakistan

Ministrul comerţului exterior al Republicii Socialiste România, Gheorghe Cioară, a întreprins recent vizite oficiale în India şi Pakistan. Cu această ocazie au avut loc convorbiri în problema dezvoltării în continuare a relaţiilor şi cooperării economice dintre România şi cele două ţări şi s-au semnat o serie de acorduri comerciale, care se înscriu pe linia continuu ascendentă a extinderii relaţiilor economice ale ţării noastre cu toate ţările lumii. În legătură cu rezultatele acestor vizite, tovarăşul Gheorghe Cioară a avut amabilitatea să răspundă la cîteva întrebări adresate de redactorul nostru, ILIE ŞERBĂNESCU.

— Vă rugăm să ne vorbiţi despre scopul vizitelor pe care le-aţi întreprins în India şi Pakistan şi să ne împărtăşiţi din impresiile dv. asupra convorbirilor purtate cu această ocazie.

— Scopul vizitei mele în India a fost de a participa la închiderea lucrărilor Conferinţei pentru Comerţ şi Dezvoltare de la New Delhi şi, în continuare, ca invitat al ministrului comerţului din India, dl Dinesh Singh, de a avea convorbiri privind dezvoltarea relaţiilor comerciale şi a cooperării economice dintre ţara noastră şi India.

În India am fost primit de primul ministru, doamna Indira Gandhi, de vice prim-ministrul şi ministrul finanţelor, dl Morarji Desai, de ministrul dezvoltării industriale, ministrul petrolului, chimiei şi agriculturii, de alte personalităţi marcante de stat. Am avut discuţii utile cu reprezentanţii unor autorităţi şi, de asemenea, cu reprezentanţi de seamă ai cercurilor comerciale şi industriale indiene. Am vizitat o serie de obiective industriale în oraşul Bombay şi edificii social-culturale la New Delhi şi Bombay.

În cursul convorbirilor am putut aprecia cu satisfacţie evoluţia pozitivă a relaţiilor noastre economice cu India. În acelaşi timp, am constatat că există posibilităţi şi interes pentru dezvoltarea în continuare a acestor relaţii. Aş vrea să amintesc ca exemplu colaborarea dintre România şi India în domeniul petrolier : am livrat în India instalaţii de foraj şi o rafinărie de petrol la Gauhati, la care am acordat şi asistenţă tehnică. De asemenea, vreau să mă refer la un alt asemenea obiectiv — rafinăria Haldia — care se va construi în India şi la care România va participa prin livrarea blocului de ulei.

Am vizitat Pakistanul la invitaţia guvernului pakistanez. Creşterea schimburilor comerciale ale României cu Pakistanul — în urma semnării Acordului comercial româno-pakistanez în 1964, a Protocolului din 1966, precum şi a deschiderii de către România a unei reprezentanţe comerciale la Karaci, în 1965 — rezultatele acţiunilor de prospectare a pieţei şi desfăşurarea acţiunilor în curs, duc la concluzia că e posibilă dezvoltarea în continuare, într-o măsură şi mai mare, a relaţiilor economice româno-pakistaneze. Scopul vizitei a fost de a se realiza un contact direct cu conducerea Ministerului Comerţului din Pakistan şi cu conducerea altor organisme centrale ale vieţii economice pakistaneze pentru discutarea problemelor legate de perspectivele dezvoltării relaţiilor economice dintre cele două ţări. Discuţiile pe care le-am avut cu dl Nawabzada Abdul Gafoor Khan, ministrul comerţului din Pakistan, cu dl S. S. Pirzada, ministrul afacerilor externe, cu dl A. M. S. Doha, ministrul agriculturii şi muncii din guvernul central, precum şi cu alte oficialităţi pakistaneze, au prilejuit un larg schimb de păreri asupra căilor concrete de dezvoltare a relaţiilor economice dintre cele două ţări ; ele au evidenţiat interesul reciproc pentru dezvoltarea relaţiilor multilaterale şi, în special, a relaţiilor comerciale şi de cooperare economică şi tehnică dintre România şi Pakistan. S-au analizat cu oficialităţile pakistaneze noi posibilităţi de lărgire a relaţiilor economice.

În Pakistan am avut prilejul să constat unele din realizările obţinute în dezvoltarea economiei naţionale în cadrul celui de-al treilea plan cincinal al ţării (1965—1970). Am vizitat obiectivul hidroenergetic Mangla — unul din cele mai mari din lume de acest fel. Am aflat cu satisfacţie despre noile proiecte ce se vor pune în aplicare, în anii următori, pentru creşterea producţiei de energie electrică şi în domeniul irigaţiei. Dezvoltarea rapidă a economiei noastre naţionale, ca şi dezvoltarea economiei pakistaneze sînt premise care creează baza lărgirii în viitor a cooperării reciproc avantajoase dintre cele două ţări, în diferite domenii ale economiei.

— Ce acorduri economice s-au semnat cu prilejul acestor vizite şi cum apreciaţi semnificaţia lor în contextul dezvoltării relaţiilor comerciale ale României cu ţările respective ?

— Cu prilejul deplasării în India s-au semnat : un nou Acord comercial şi de plăţi pe termen lung şi un Acord de cooperare economică şi tehnică. Aceste documente, semnate la nivel intergovernamental, deschid noi perspective în dezvoltarea relaţiilor comerciale dintre România şi India şi, în acelaşi timp, asigură cadrul necesar pentru o colaborare economică în domeniul industrial, în avantajul reciproc al celor două ţări. Acordul de cooperare prevede — printre altele — unele obiective industriale pe care România le poate livra în India, de exemplu rafinării de petrol, fabrici de îngrăşăminte, fabrici chimice, vase, inclusiv tancuri petrolifere, fabrici petrochimice etc. Plata acestor utilaje, ca şi plata proiectelor şi a asistenţei tehnice, se va face prin livrări de mărfuri indiene, ca minereu de fier, laminate, alte mărfuri netradiţionale.

În timpul vizitei în Pakistan, am semnat un Acord comercial pe termen lung. Noul acord înlocuieşte Acordul comercial semnat între cele două ţări în mai 1964 şi are o valabilitate iniţială pe 5 ani. Ca şi Acordul anterior, noul Acord prevede clauza naţiunii celei mai favorizate în privinţa comerţului şi navigaţiei. Noul Acord semnat creează, totodată, o bază concretă ambelor ţări pentru dezvoltarea în continuare a relaţiilor economice bilaterale, dă posibilitatea unor tranzacţii pe perioade mai lungi a operaţiunilor comerciale dintre parteneri, asigură calea pentru o valorificare reciproc avantajoasă, atît a produselor pakistaneze de export cît şi a exporturilor noastre în Pakistan.

Operația BERLINULUI

Articol scris pentru „Lumea"
de
Gheorghi JUKOV
mareșal al Uniunii Sovietice
de patru ori Erou al Uniunii Sovietice

Operația Berlinului s-a desfășurat în cadrul planului strategic general al asaltului final asupra Germaniei fasciste. Prin importanța sa strategică ea a ocupat un loc remarcabil printre celelalte operații militare din timpul războiului.

Pregătindu-se pentru ultima bătălie împotriva hitlerismului, asaltul Berlinului, forțele armate sovietice au pornit de la politica elaborată în comun și proclamată de către aliați — politica de capitulare necondiționată a Germaniei atît în domeniile militar și economic, cît și politic.

Planurile Marelui cartier general privind desfășurarea operațiilor definitive în direcția strategică de vest au fost, în principiu, alcătuite în noiembrie 1944 după ce trupele sovietice ieșiseră, pe un front larg, la frontiera Prusiei orientale, pe Narva și Vistula. Stabilirea din timp a planurilor strategice a permis consiliilor militare ale fronturilor să studieze foarte detaliat toate problemele operativ-strategice, politice și materiale. Pe baza acestor planuri, înainte de a îndrepta lovitura direct asupra Berlinului, erau prevăzute două mari operații ofensive în direcția strategică de vest : una în Prusia orientală cu forțele Fronturilor 2 și 3 bielorus, iar cea de-a doua, denumită ulterior operația Vistula-Oder — în direcția Varșovia-Berlin. Pentru realizarea acestor operații au fost angajate trupele Frontului 1 bielorus și ale Frontului 1 ucrainean.

Conform planului de operații, Frontul 1 bielorus dădea lovituri în direcția generală spre Poznan ; Frontul 1 ucrainean avea ca sarcină să iasă pe Oder, la nord-vest de Glogau (Glogow), Breslau (Wroclaw), Ratiborg (Raciborz). Frontul 2 bielorus era îndreptat în întregime împotriva grupării inamicului din Prusia orientală.

Țelul operativ cel mai apropiat al Frontului 1 bielorus consta în a străpunge apărarea inamicului, simultan în două direcții diferite, apoi, zdrobind gruparea Varșovia-Radom — de a ieși pe meridianul Lodz. În continuare, era prevăzută ofensiva în direcția generală spre Poznan pînă la Bromberg (Bidgoszcz), Poznan și mai la sud pentru a stabili joncțiunea operativă cu trupele Frontului 1 ucrainean.

Frontul 1 ucrainean, sub raportul forțelor, era aproape echivalent cu Frontul 1 bielorus. În afară de aceasta, ambele fronturi dădeau, de fapt, lovituri învecinate. Pornind de la acest fapt, consideram că nu va fi nevoie să desfășurăm forțele noastre în direcția sud. Cartierul general nu prevăzuse nici reorientarea grupării de bază a Frontului 1 bielorus în direcțiile sud-vest și sud. Într-adevăr, el nici nu putea face dinainte acest lucru în condițiile cînd operația era prevăzută pe o adîncime de cîteva sute de kilometri, iar comandamentul inamic avea posibilitatea să-și manevreze rezervele : să concentreze forțe suplimentare de pe frontul de vest, să le disloce de la gruparea blocată lîngă Marea Baltică și, în sfîrșit, manevrînd de-a lungul frontului, să-și concentreze forțele în direcția necesară pentru a opune rezistență. Dar conducerea militară germano-fascistă nu a reușit să folosească la maximum posibilitățile sale. Acest lucru i-a costat foarte scump pe hitleriști.

Acum, despre însăși operația Berlinului. Precizarea planurilor privind operația Berlinului la Marele cartier general sovietic s-a desfășurat în cursul întregii operații Vistula-Oder. La început, Cartierul general a intenționat să înceapă operația Berlinului simultan pe trei fronturi, dar Frontul 2 bielorus care urma, după încheierea luptelor în Pomerania de est, să-și regrupeze forțele din regiunea Danzig și Gdynia pe cursul inferior al Oderului, putea trece la ofensivă, traversînd Oderul, cel mai devreme la 20 aprilie.

Ținînd seama de situația militar-politică creată, Marele cartier general a hotărît să înceapă operația Berlinului pe două fronturi, cel mai tîrziu la 16 aprilie. La începutul lunii aprilie am fost chemați pentru ultima oară la Cartier, împreună cu comandantul Frontului 1 ucrainean, mareșalul I. S. Konev, pentru aprobarea generală a planurilor fronturilor. Ofensiva în direcția principală a Berlinului și cucerirea Berlinului au fost încredințate trupelor Frontului 1 bielorus. Frontul 1 ucrainean urma să-și desfășoare ofensiva de la rîul Neisse, avînd ca țel zdrobirea inamicului la sud de Berlin, să izoleze principalele forțe ale grupării armatelor „Centru" de gruparea Berlinului și prin aceasta să asigure, dinspre sud, loviturile Frontului 1 bielorus.

„Marele stat major — a arătat la interogatoriu generalul Jodl — înțelegea că lupta pentru Berlin se va hotărî pe Oder și, din această cauză, grosul trupelor armatei a 9-a, care apăra Berlinul, a fost deplasat pe prima linie. Rezervele care se formau în grabă urmau să fie concentrate la nord de Berlin pentru a da o contralovitură în flancul armatelor mareșalului Jukov". Operația ofensivă împotriva Berlinului, neobișnuită și deosebit de complexă, a necesitat din partea tuturor fronturilor și instanțelor militare o pregătire deosebit de minuțioasă.

În practica războiului, nu am mai avut ocazia să cucerim orașe atît de mari și puternic întărite ca Berlinul. Suprafața lui totală era de 900 km². Metroul orașului și construcțiile subterane dezvoltate dădeau posibilitate trupelor inamice să manevreze pe scară largă. Orașul și suburbiile lui au fost migălos pregătite pentru o luptă aprigă. Fiecare stradă, piață, fiecare casă, canalul și podurile au constituit elemente componente ale apărării generale a orașului.

Aviația noastră de recunoaștere a efectuat în șase rînduri fotografierea Berlinului, a tuturor căilor de acces și a zonelor de apărare. În baza rezultatelor fotografierii, a documentelor-trofeu și a declarațiilor prizonierilor, au fost alcătuite scheme, planuri, hărți detaliate cu care au fost înzestrate toate instanțele militare de comandă și statele majore pînă la companii. Unitățile de geniu au construit o machetă exactă a orașului cu cartierele lui periferice, care a fost folosită la studierea problemelor legate de organizarea atacului general împotriva Berlinului.

De la 5 și pînă la 7 aprilie am ținut o consfătuire și am efectuat exerciții de comandă pe hărți și machete ; au participat comandanți de armată, șefii statelor majore ale armatelor, membri ai consiliilor militare ale armatelor, comandantul conducerii politice a Frontului, comandanții artileriei armatelor și ai Frontului, comandanții tuturor corpurilor și ai genurilor de arme ale Frontului. A participat, de asemenea, comandantul spatelui frontului, care a studiat cu atenție problemele asigurării materiale a operațiunii. Între 8 și 14 aprilie au fost efectuate exerciții și aplicații mai detaliate în armate, corpuri, divizii și unități ale tuturor genurilor de trupe și ale forțelor aeriene militare.

Din cauza întinderii mari a comunicațiilor frontului și a consumului mare de rezerve materiale folosite pentru operația neprevăzută din Pomerania de est, la începutul operațiunii Berlinului frontul nu dispunea încă de rezervele necesare. Au fost depuse eforturi eroice de lucrătorii din spatele frontului. Ca și în trecut, ei s-au dovedit a fi la înălțime.

În procesul pregătirii, s-a pus problema ce să se mai întreprindă pentru a-l surprinde și a-l zdrobi pe inamic. S-a hotărît declanșarea ofensivei la

O imagine intrată în istorie : sergenții sovietici Egorov și Kantaria înalță drapelul sovietic deasupra Reichstag-ului.

ora 2 noaptea. Pentru a evita accidentele, s-a stabilit iluminarea pozițiilor inamicului și a obiectivelor de atac cu ajutorul a 140 de proiectoare antiaeriene. În timpul aplicațiilor preliminare, participanții s-au putut convinge de eficiența proiectoarelor ; toți, în unanimitate, s-au pronunțat pentru utilizarea lor. Folosirea armatelor de tancuri a fost, de asemenea, serios discutată. Ținînd seama de existența unei puternice apărări tactice pe înălțimile Seelow, s-a hotărît aruncarea în luptă a ambelor armate de tancuri după cucerirea acestor înălțimi. În timpul bătăliilor, cînd forțele de șoc ale primului val al frontului s-au dovedit a fi insuficiente pentru învingerea rapidă a apărării inamicului, au apărut temeri că ofensiva va fi întîrziată. În cea de-a doua jumătate a zilei de 16 aprilie, după consiliul avut cu comandanții armatelor, am hotărît să întărim forța atacurilor trupelor de infanterie prin atacuri puternice ale întregii aviații și armatelor de tancuri.

Inamicul a aruncat totul în luptă, dar spre sfîrșitul zilei de 17 și în dimineața de 18 aprilie am reușit, totuși, să zdrobim forțele apărării fasciste pe înălțimile Seelow și să ne continuăm ofensiva. Hitleriștii au dislocat forțe importante ale apărării Berlinului, inclusiv artileria antiaeriană și le-au aruncat împotriva trupelor sovietice, din care cauză ritmul ofensivei noastre a fost într-o oarecare măsură frînat. Și acest lucru este perfect explicabil. Trebuia înfrîntă rezistența unităților germano-fasciste care sosiseră din Berlin. După lupte înverșunate, apărarea inamicului la porțile Berlinului a fost zdrobită la 20 aprilie. „Ziua de 20 aprilie — arăta la interogatoriu generalul Weidling, comandantul corpului 56 de tancuri german — a fost cea mai grea zi pentru grupul pe care-l comandam și, probabil, pentru toate unitățile germane. Ele suferiseră pierderi uriașe în luptele anterioare și, fiind hărțuite și obosite la maximum, nu au mai putut rezista în fața presiunilor puternice exercitate de către trupele rusești superioare". La ora 13,50, artileria cu rază mare de acțiune a corpului 79 strategic al armatei a 3-a de șoc, comandată de general-colonelul V. I. Kuznețov, a deschis focul împotriva Berlinului, marcînd astfel începutul asaltului istoric asupra capitalei Germaniei. La 21 aprilie, unitățile armatelor a 3-a de șoc, a 2-a de gardă de tancuri, și a 47-a au pătruns în periferiile Berlinului și s-au angajat în bătălia pentru oraș.

Pentru a înfrînge definitiv inamicul, pentru a acorda un ajutor maxim unităților noastre slăbite și a accelera la maximum zdrobirea apărării chiar în Berlin, s-a hotărît ca armatele 1 și 2 de gardă de tancuri, împreună cu armata a 3-a de gardă, cu armatele a 5-a de șoc și a 8-a de gardă să fie îndreptate împotriva orașului, astfel ca prin focul artileriei și al masei de tancuri dușmanul să fie zdrobit cît mai rapid. În afară de aceasta, trebuie arătat că în acele condiții nu mai existau spațiul necesar de acțiune și sarcini specifice corespunzătoare posibilităților de manevrare a trupelor de tancuri.

Luptele în Berlin se apropiau de punctul lor culminant. Cu toții doream să lichidăm gruparea Berlinului pînă la 1 Mai, pentru a aduce o bucurie și mai mare poporului sovietic prin victoria trupelor noastre, dar dușmanul, deși era în agonie, căuta să se agațe de fiecare casă, de fiecare subsol, de fiecare etaj și acoperiș. Cu toate acestea, trupele sovietice cuceream cartier după cartier, casă după casă. Trupele generalilor V. Kuznețov, N. Berzarin și S. Bogdanov se apropiau tot mai mult de centrul Berlinului. Și iată telefonul mult așteptat al comandantului de armată V. Kuznețov : „Reichstagul a fost luat, steagul nostru roșu flutură deasupra lui".

Cîte gînduri nu ne-au trecut prin minte în acel moment de bucurie... Și luptele grele de lîngă Moscova, unde trupele noastre s-au bătut pe viață și pe moarte, și Stalingradul în ruine, și minunatul Leningrad, de neînvins, care a rezistat unei îndelungate blocade a foametei, și miile de sate și orașe distruse, victimele de multe milioane ale poporului sovietic, care a rezistat cu fermitate în acei ani grei, și victorioasele bătălii de la Kursk... Și iată, în sfîrșit, lucrul cel mai important pentru poporul sovietic care a avut atît de suferit — zdrobirea deplină a Germaniei fasciste, zdrobirea hitlerismului, triumful cauzei noastre drepte.

Principala masă a conducătorilor hitleriști, printre care Bormann, Goering, Himmler, Keitel, Jodl și alții fugiseră la timp din Berlin în diferite direcții. Hitler și Goebbels, neavînd nici o ieșire din situația creată, s-au sinucis. Pînă în ultima clipă, ei nu își pierduseră speranța în „cartea fericită" care ar fi putut salva Germania fascistă. Chiar la 30 aprilie și 1 mai, șefii hitleriști căutau încă să mai întîrzie falimentul lor definitiv punînd la cale tratative cu privire la armistițiu în Berlin, aducerea la Berlin a guvernului nou format al lui Doenitz în vederea tratativelor privind capitularea Germaniei. Generalul Krebs, un diplomat militar cu experiență, a încercat prin toate mijloacele să atragă pe generalul V. Ciuikov în convorbiri prelungite, dar această manevră nu i-a reușit. Generalul de armată V. Sokolovski, care a fost împuternicit să ducă tratativele, i-a declarat în mod categoric lui Krebs că încetarea operațiunilor militare este posibilă numai cu condiția capitulării totale și necondiționate a trupelor germano-fasciste în fața tuturor aliaților. Convorbirile au fost însă întrerupte deoarece hitleriștii nu au acceptat capitularea necondiționată. Trupele noastre au primit imediat ordinul — „dușmanul să fie zdrobit pînă la capăt".

La ora 18,30, în ziua de 1 mai, trupele sovietice au început ultima ofensivă împotriva centrului Berlinului. La 2 mai, ora 6 dimineața, s-a predat generalul Weidling, comandantul apărării Berlinului, împreună cu toți generalii și ofițerii statului major, declarînd că armatele sale sînt gata să capituleze.

La 2 mai, ora 15, s-au predat resturile garnizoanei Berlinului cu un efectiv de 70 000 de oameni. Astfel, în Berlin, dușmanul era complet lichidat. Deasupra Reichstagului flutura steagul roșu.

Trupele celor trei fronturi, 1 bielorus, 1 ucrainean și 2 bielorus, au avut nevoie în total de 16 zile pentru zdrobirea inamicului în direcția strategică a Berlinului și pentru cucerirea capitalei Germaniei. Acest lucru a fost posibil deoarece, la sfîrșitul războiului, Armata Sovietică era mai puternică decît oricînd pînă atunci din punct de vedere material și moral, fiind mult superioară inamicului în ce privește măiestria militară și arta operativ-strategică.

Pentru desfășurarea operației Berlinului, patria a înzestrat Armata cu mijloace tehnico-materiale și forțe care erau pe deplin suficiente pentru încă o operație ca aceasta. Partidul leninist a făcut totul pentru a-i însufleți pe ostași în acest uriaș efort militar și a le insufla credința în succesul cauzei noastre drepte. Ostașul sovietic a străbătut o cale grea pentru a ajunge la Berlin, avînd dorința fierbinte de a zdrobi cît mai repede dușmanul și a salva omenirea de pericolul înrobirii fasciste.

Aruncîndu-și privirea către anii grei ai războiului în care se hotăra soarta omenirii, toți oamenii cinstiți din lume își vor aduce aminte cu adîncă stimă și respect de acei care, neprecupețindu-și viața, au luptat pentru cauza întregului popor, pentru soarta patriei lor, pentru libertatea și independența popoarelor lumii.

Îmi este greu să evidențiez pe cineva din ultima bătălie împotriva dușmanului. Toți participanții la operația Berlinului s-au comportat cu demnitate, dînd dovadă de o înaltă măiestrie militară și un eroism de masă în obținerea victoriei. Ei poartă cu mîndrie pe piept medalia „Pentru cucerirea Berlinului". Zeci de mii de soldați, sergenți, ofițeri și generali au fost decorați cu diferite ordine, iar unitățile și subunitățile care au luat nemijlocit parte la asaltul împotriva Berlinului au primit denumirea de cinste — „berlineze".

Căderea Berlinului și joncțiunea Armatei Sovietice cu Armatele aliaților noștri au dus la zdrobirea definitivă a Germaniei hitleriste și a forțelor sale armate. La 8 mai 1945, reprezentanții comandamentului forțelor armate germano-fasciste au semnat actul capitulării necondiționate, recunoscînd prin aceasta înfrîngerea lor definitivă.

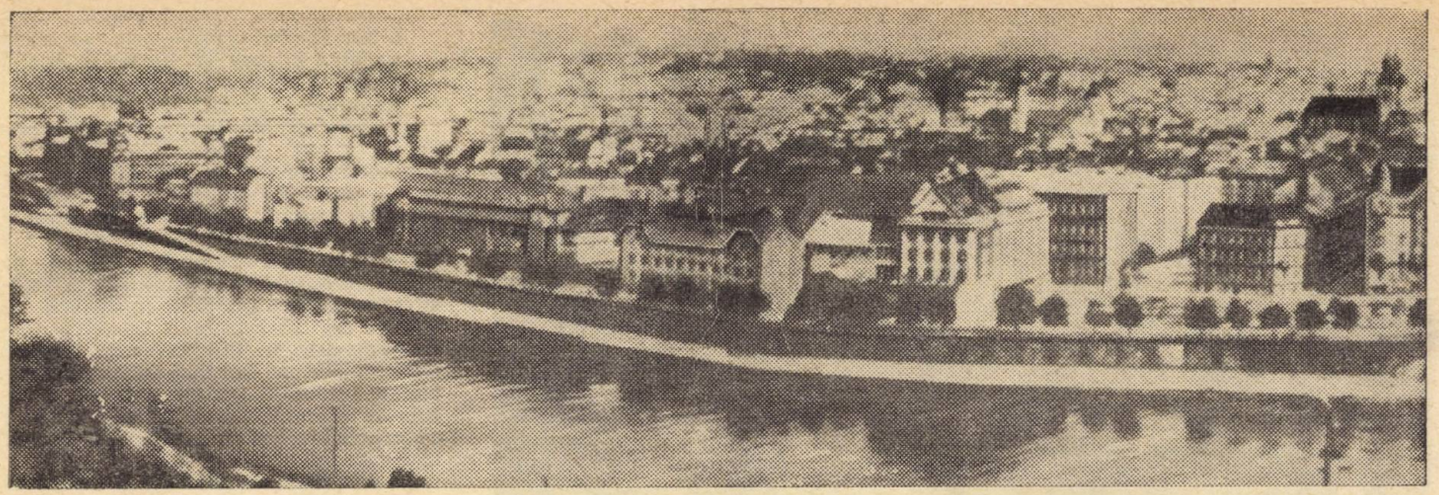

Panoramă praghezâ

Sărbătorile din MAI

De la trimisul nostru la Praga, Corneliu Vlad

Praghezii, laolaltă cu toți ceilalți locuitori ai Cehoslovaciei socialiste, obișnuiesc de două decenii să cuprindă sub denumirea „Sărbătorile din mai" perioada primelor zece zile ale lunii. Acesta nu este doar un simplu reflex al celebrării anotimpului înnoirilor, pe care, în istorie, fiecare popor l-a întîmpinat dintotdeauna prin manifestări festive specifice. Pentru poporul cehoslovac există o constelație de evenimente istorice memorabile, fericit concentrate în prima decadă a lunii mai, care definesc în felul lor momentul de optimă afirmare a primăverii. Inaugurate de Ziua internațională a muncii, „Sărbătorile din mai" culminează prin aniversarea la 9 mai a eliberării patriei de sub ocupația fascistă. De 23 de ani, începutul lui mai constituie un simbol al libertății și independenței Cehoslovaciei, al năzuințelor sale de pace și propășire.

Anul acesta, poporul cehoslovac pășește în luna mai profund angajat în procesul amplu de perfecționare a societății socialiste, de dezvoltare multilaterală a țării sale. „Republica noastră socialistă — spunea de curînd tovarășul Alexander Dubcek, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia — se află în pragul unei perioade promițătoare și totodată extrem de importante a existenței sale. În ultimele luni am proclamat și am început să formulăm primele noastre planuri cu privire la politica pe care o vom urma. Această politică urmărește o organizare socialistă a societății, care să exprime mai larg posibilitățile și necesitățile, să folosească mai larg condițiile pe care i le oferă socialismul. Este vorba de organizarea unei societăți socialiste care să corespundă cerințelor de maximă eficiență în economie și de maximă folosire liberă a aptitudinilor omului în întreaga viață socială".

Conducătorii cehoslovaci subliniază că procesul de perfecționare a societății, care a început la plenara din ianuarie a C.C. al P.C. din Cehoslovacia, marchează în actualul moment o nouă etapă, căreia trebuie să-i urmeze formarea perseverentă a noii linii politice și realizarea neîntîrziată a sarcinilor decurgînd din această linie. La plenara C.C. al P.C.C. din luna aprilie, acest moment a fost caracterizat ca „o etapă de consolidare" și, după cum se arată în diferite cuvîntări, departe de a constitui încheierea procesului de democratizare sau încetarea criticii la adresa a tot ce este vechi și perimat, ea înseamnă legarea criticii deschise și serioase, a discuției democratice, de soluționarea constructivă a problemelor aflate în actualitate. Președintele guvernului, O. Cernik, spunea de curînd că, dacă plenara din ianuarie a deschis calea procesului de perfecționare a întregii vieți sociale, plenara din aprilie a C.C. al P.C.C., în primul rînd, îndeamnă pe toți nu numai să discute despre democrația socialistă, ci s-o aplice în viață la toate nivelurile societății.

Sintetizarea bogăției de date și observații oferite de răstimpul petrecut la Praga generează ca principală concluzie ideea că preocupările societății cehoslovace converg și se încadrează în procesul inițiat și condus de partidul comunist în scopul dezvoltării democratice și progresiste a țării. În mod concret, aceste preocupări sînt polarizate în continuare de examinarea Programului de acțiuni al partidului comunist. În perioada petrecută aici, pe ordinea de zi a sesiunii Adunării Naționale s-a aflat dezbaterea Declarației guvernamentale, elaborată pe baza conținutului Programului de acțiune. La diferite conferințe de presă, o serie de membri ai guvernului dezvoltă, pornind de la Program, aspecte concrete din domeniile respective de activitate ; în cadrul unor întruniri politice sau obștești, numeroși comuniști, diferite categorii de oameni ai muncii se pronunță asupra acestui important document. În diferite discuții, ziariștii praghezi remarcau faptul că Declarația guvernului pornește în stabilirea obiectivelor activității sale viitoare de la analiza principială, aprofundată a situației existente, subliniind realizările dobîndite în ultimii ani și relevînd, totodată, fenomenele negative manifestate, care „au determinat în mod nefavorabil dezvoltarea societății și economiei naționale". Principalele obiective ale activității guvernului, se precizează aici, includ democratizarea vieții societății, asigurarea conducerii dezvoltării economiei naționale, promovarea unei politici internaționale

O imagine a uzinelor din Kosice, unul din principalele centre ale siderurgiei cehoslovace

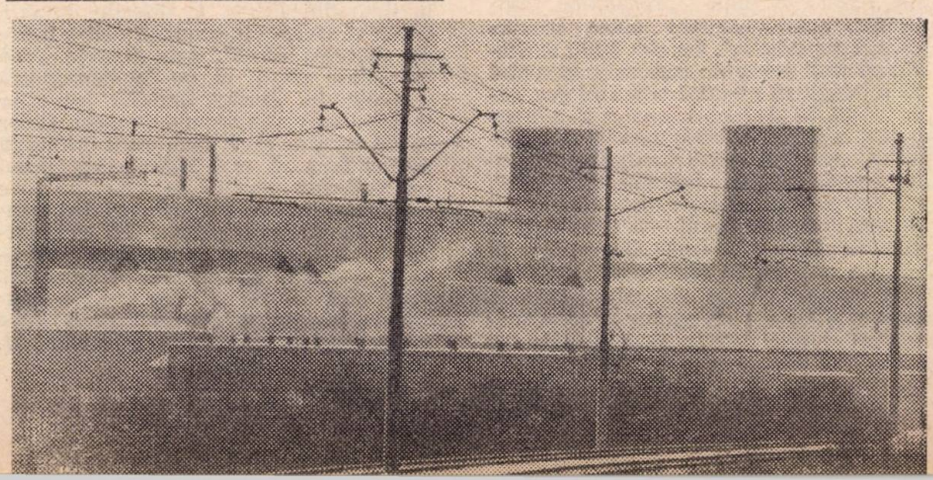

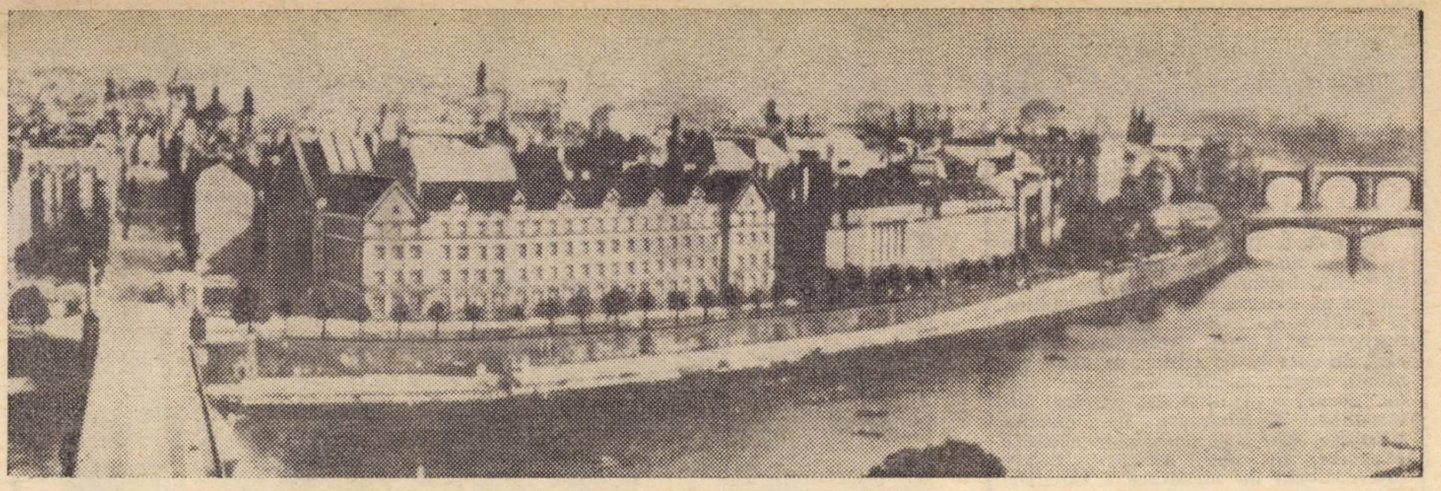

active și întărirea capacității de apărare a țării.

Convorbirile cu colegi cehoslovaci, prilejuite de documentul guvernamental, au pus în valoare, între atîtea alte aspecte, umanismul înalt care îl străbate, concretizat, de pildă, în prevederile menite să asigure dezvoltarea drepturilor și libertăților cetățenilor, continuarea procesului de reabilitare a persoanelor care au avut de suferit de pe urma ilegalităților comise în 1949 și în anii următori sau în definirea sarcinii urgente „de a orienta întreaga politică economică a statului în direcția unui nivel de trai mai înalt".

Cel ce poposește la Praga sau în oricare alt punct al țării va consemna ca o caracteristică majoră participarea activă a milioane de oameni la dezbaterea marilor probleme ale actualității cehoslovace. Adunările, mitingurile, întrunirile desfășurate în cele mai diferite sectoare ale vieții sociale, dezbaterile publice organizate de ziare sau de posturile de radio și televiziune prilejuiesc o analiză cuprinzătoare, în spirit constructiv, a activității politice, economice, culturale, științifice ; în cadrul lor sînt formulate propuneri concrete, menite să asigure un nou avînt dezvoltării generale a societății cehoslovace.

Cîteva zile după sosirea la Praga, am urmărit la televizor un colocviu avînd ca temă politica externă a Cehoslovaciei. În intervenția sa cu acest prilej, ministrul afacerilor externe, Jiri Hajek, spunea între altele : „Politica externă, care este o activitate cu un scop bine determinat a societății noastre dincolo de frontierele noastre, trebuie să constituie o reflectare a ceea ce se petrece la noi. Ea trebuie să oglindească interesele noastre, trebuie să răspundă gîndirii poporului nostru și sensului general al procesului care are loc la noi". În mod concret, continua el, „aceasta înseamnă relații trainice cu acest tot firesc care este sistemul mondial socialist, alianța cu Uniunea Sovietică și celelalte țări socialiste (...), folosirea completă a întregului specific, prin utilizarea deplină a cîmpului de activitate pe care îl are statul cehoslovac și care pînă acum nu a fost folosit complet".

Din întîlnirile cu Ota Vaclavik, comentator de politică externă al ziarului „Rude Pravo", cu Egon Busch, redactor-șef al revistei de politică internațională „Mezinarodni Politika", cu adjunctul său, Matejka, și cu alți colegi cehoslovaci am reținut, ca o idee importantă expusă de interlocutorii mei, necesitatea ca activitatea de politică externă a Cehoslovaciei socialiste „să-și accentueze continuitatea" — cum spunea cineva — folosindu-se din plin de toate forțele pozitive care se manifestă în actualul proces de înnoire. Colegii cehoslovaci s-au referit și la inițiativele în direcția intensificării relațiilor cu state occidentale ca Franța, Anglia, Italia, Țările Beneluxului, Austria. „Prețuim mult legăturile cu Franța — îmi spunea Egon Busch ; în istoria noastră, ca și țara dv., am acordat întotdeauna o mare atenție bunelor relații cu această țară, care cîntăresc în balanța politică europeană". Domnia-sa, care urma să părăsească peste cîteva zile Praga pentru a participa la începutul lui mai în capitala Angliei la lucrările unei întîlniri a ziariștilor din țările Europei, ca unul din principalii raportori ai lucrărilor, mi-a expus pe scurt concepția materialului său. Între altele, raportul alcătuit de el invederează virtuțile relațiilor bilaterale, capabile să faciliteze obținerea unor progrese cu caracter mai larg pe calea păcii și colaborării. „Prin împînzirea Europei cu o rețea tot mai deasă de raporturi bilaterale fructuoase apar, în mod logic, condiții mult mai favorabile pentru abordarea unor probleme litigioase cu o sferă mai mare, inclusiv a problemei germane". În acest context, redactorul șef adjunct al revistei „Mezinarodni Politika", Matejka, se referea la rolul ce revine țărilor mici și mijlocii pe arena internațională, exemplificînd cu situația din Europa. „Toate țările continentului — spune el — sînt interesate într-un sistem de securitate colectivă, în cooperare economică și fiecare își poate aduce contribuția sa binevenită. Problemele realizării unui climat de încredere și cooperare în Europa au darul de a oferi un rol activ fiecărei țări de pe continent". Egon Busch remarca aici ca deosebit de interesantă activitatea celor nouă țări europene coautoare ale rezoluției privind cooperarea europeană, inițiativă datorată României.

■

Arcul Carpaților se încordează pe teritoriul Cehoslovaciei și se desăvîrșește în România ; Dunărea, tangentă pămîntului cehoslovac, caligrafiază apoi, înainte de a se vărsa în mare, contururile meridionale ale Marii Cîmpii Române. Legăturile de strînsă prietenie frățească și solidaritate internațională dintre poporul român și popoarele Cehoslovaciei au vechi și profunde tradiții în istoria celor două țări, în lupta pentru libertate, independență, împotriva fascismului.

În ultimele două decenii, după eliberarea celor două țări, în anii construcției noii societăți, prietenia româno-cehoslovacă s-a dezvoltat și întărit pe temelia nouă, trainică, a idealurilor comune ale socialismului și păcii, a comunității orînduirii sociale. Sînt relații cu posibilități de desfășurare largi, în toate domeniile de activitate ; în condițiile cînd cele două țări își dezvoltă economia, știința, cultura, colaborarea multilaterală româno-cehoslovacă se intensifică iar perspectivele extinderii și diversificării sale cresc.

Praga, ca și Bucureștiul, creează o ambianță prielnică pentru desfășurarea diverselor forme de concretizare a relațiilor multilaterale dintre cele două țări ; fiecare delegație română — economică, științifică sau culturală —, ca și omoloaga sa cehoslovacă în România își aduc contribuția la încununarea fericită, în interes reciproc, a acestor legături.

Și în aceste zile de la începutul lui mai, călătorul român încearcă la Praga, ca de altfel pretutindeni pe teritoriul Cehoslovaciei socialiste, sentimentul de satisfacție prilejuit de mărturiile concrete ale relațiilor de prietenie ce însuflețesc popoarele celor două țări. Pe sub bolțile sălilor Hradului sau în holurile marilor hoteluri pragheze, în păienjenișul de străduțe din cartierele vechi ale urbei sau pe cheiurile Vltavei, poți auzi adesea vorbindu-se românește ; afluența turiștilor traduce în felul ei interesul viu pe care-l generează realitatea cehoslovacă și în România. La rîndul său, praghezul îți va vorbi cu siguranță despre litoralul românesc, pe care-l cunoaște și dorește să-l revadă sau despre care a auzit numai și aspiră să-l cunoască. În vitrinele librăriilor capitalei — cărți, ghiduri și albume despre București sau Mamaia, ca și traduceri din literatura română ; alături, în alte vitrine, Murfatlar sau Riesling de Banat ; în programele cinematografelor — „Dacii".

Am participat la un concert al Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii române (aflată într-un turneu de două săptămîni în cîteva orașe cehoslovace) susținut într-una din marile săli ale capitalei. Programul a debutat cu Rapsodia română nr. 2 de George Enescu. După epuizarea lucrărilor programate, răspunzînd aplauzelor prelungite ale asistenței, orchestra a interpretat prima Rapsodie română a lui Enescu. Moment resimțit deopotrivă de artiștii români și de publicul cehoslovac drept un episod semnificativ, inserat între atîtea altele care, cotidian, dau măsura concretă a relațiilor de strînsă prietenie frățească ce animă popoarele celor două țări.

reflector

„IZOLAREA BRITANICĂ" ȘI SISTEMUL DECIMAL

Citadela izolării britanice rezistă din ce în ce mai greu asediului prelungit al schimbărilor intervenite pe plan intern și extern. Rațiuni economice și politice, determinate de „orientarea europeană" a Marii Britanii și, în special, de dorința de afiliere la Piața comună, impun modificarea unor stări de lucruri care, altădată, păreau intangibile. Colaborarea în domeniul științific, tehnic și tehnologic necesită adoptarea sistemului metric — sistem internațional de măsurare a lungimilor, greutăților, capacităților etc. Dorința Angliei de a strînge relațiile financiare și monetare cu „cei șase" a determinat introducerea sistemului decimal monetar. „Decimal Currency Board" va intra în vigoare în februarie 1971, dar primul pas a și fost făcut. De la sfîrșitul lunii aprilie, primele monede de 5 și 10 pence au fost puse în circulație. Complicatul sistem al vechilor diviziuni monetare a primit prima lovitură. Potrivit sistemului de pînă acum, 1 liră sterlină se divide în 20 șilingi ; 1 șiling are 12 pence, iar un penny are 2 halfpennies sau 4 farthings. Onorariile se plătesc, de obicei, în guinee, reprezentînd 21 șilingi, ș.a.m.d. Cam dificil, mai ales pentru europeanul obișnuit cu atît de simplul sistem decimal. Dar pentru britanici, exersați de multă vreme în folosirea unui asemenea sistem, fie el chiar complicat, schimbarea lui ia proporțiile unui fapt greu de conceput și de acceptat. Greutățile adoptării sistemului decimal sînt însă, în primul rînd, de natură economică. Căci aceasta înseamnă punerea pe noi baze a întregului sistem de referință, înregistrare și contabilitate din ansamblul vieții economice. Peste 700 000 de mașini înregistratoare din magazinele și birourile britanice vor trebui înlocuite sau transformate. Mai mult de 5 milioane mașini de calculat vor fi depășite. Guvernul englez a lăsat însă cheltuielile enorme în vederea realizării acestei măsuri în seama celor afectați direct de ea. Este un factor în plus care îngreunează aplicarea sistemului decimal. În schimb, guvernul a încredințat unei mari companii publicitare sarcina de a informa și „educa" pe britanici în legătură cu noul sistem. Numai în următorii 3 ani vor fi editate pe această temă 750 000 de cărți. Dar pentru a obișnui pe insulari să facă socoteli în kilograme în loc de pounds (livre), în subunități decimale în loc de șilingi, penny etc., în metri în loc de yarzi, va trebui să mai treacă încă mult timp.

CE DEMONSTREAZĂ UN „HUACO"

Incașii din Peru aveau cunoștințe profunde privind circulația sanguină cu peste două mii de ani înainte ca doctorul Michael Servet — ars pe rug la Geneva, în 1553, din ordinul lui Calvin — să fi studiat pentru prima oară acest fenomen. (Se știe că, ulterior, Harvey, este cel care a descoperit și stabilit caracteristicile circulației sanguine). Acestea sînt concluziile rezultate în urma cercetărilor făcute asupra unui „huaco", obiect de argilă arsă, păstrat la un spital din Lima. El reprezintă o inimă pe care o săgeată desenată indică drumul urmat de fluxul sanguin. Experții apreciază vechimea „inimii de argilă" la circa 2 400 de ani.

O demonstrație pe străzile Münchenului împotriva așa-zisului partid național-democrat, de inspirație neo-nazistă

Testul din Baden – Wurttemberg

Alegerile pentru reînnoirea locurilor în parlamentul landului Baden-Württemberg au fost considerate ca o repetiție generală înaintea consultării electorale, din toamna lui 1969, la nivel național.

Și, într-adevăr, între Bonn, capitala Republicii Federale, și Stuttgart, capitala landului Baden-Württemberg (unul din cele mai mari, după Renania-Vestfalia și Bavaria), există similitudini politice — dacă nu de structură, în orice caz de formulă — care vin în sprijinul acestei afirmații : urmînd experienței federale, württembergheziі s-au decis și ei în favoarea marii coaliții între creștin-democrați și social-democrați ; mai mult, fostul lor premier e astăzi cancelarul republicii. Este astfel explicabil interesul cu totul deosebit cu care acesta a urmărit din reședința sa de la Bobenhausen, lîngă Stuttgart, desfășurarea unui scrutin ale cărui rezultate au întrecut cu mult așteptările. Partidul său a pierdut — e adevărat, nu prea multe voturi ; în schimb, sociali-democrații — partenerii de coaliție — au înregistrat o serioasă înfrîngere electorală ; au cîștigat liber-democrații cîteva mandate în plus, partidul național-democrat, de orientare neo-nazistă, a obținut un număr de voturi suficient pentru a intra în parlamentul landului. Un succes demn de remarcat a repurtat nou înființata formațiune politică „Stînga Democrată", condusă de Eugen Eberle, fost consilier comunal comunist care, chiar dacă nu a întrunit sufragiile necesare pentru a-și trimite deputații în parlament, s-a dovedit un partid perfect viabil, ale cărui opțiuni în domeniile vieții politice interne și externe pot întruni pe viitor adeziunea unui număr și mai mare de alegători.

Sporul de voturi înregistrat de partidul național-democrat al lui von Thadden a depășit, prin amploarea sa, previziunile multor comentatori vest-germani ; el atestă progresul constant al unei mișcări de extremă dreaptă, care prin doctrina și scopurile sale se opune celor mai elementare norme democratice. Născut prin fuziunea unor grupări extremiste, acest „National-Demokratische Partei Deutschlands" a repurtat un prim succes la alegerile municipale din Hamein, în Saxonia inferioară, în octombrie 1966 ; cîteva săptămini mai tîrziu a intrat în dieta landului Hessa ; luna următoare — în parlamentul bavarez, apoi în cele din Renania-Palatinat, Renania-Vestfalia, Schleswig-Holstein, Saxonia inferioară, Bremen și, acum, Baden-Württemberg. Și mulți întrevăd posibilitatea ca, în urma alegerilor federale din anul viitor, să fie reprezentat în Bundestag. Este, de altfel, simptomatic faptul că însuși cancelarul Kiesinger recunoștea (pentru prima oară) această perspectivă, cînd declara săptămîna trecută că „pentru noi P.N.D. este inamicul principal ; trebuie să-l zdrobim pînă la alegerile legislative din

1969". Dar nici el, nici purtătorul de cuvînt guvernamental Günther Diehl — răspunzînd solicitărilor ziariștilor — nu au indicat modalitățile concrete. Oficiosul „Frankfurter Allgemeine" avertizează însă : „Dacă în toamna lui 1969, P.N.D. va fi lăsat să intre în Bundestag cu 10—12 procente din totalul voturilor, atunci Republica Federală va plăti scump acest lucru". Și enumera trei căi de combatere a influenței sale : desființarea marii coaliții, introducerea unei legi electorale prohibitive (e vorba de sistemul electoral majoritar) sau interzicerea, pe baze constituționale, a P.N.D.

Marea coaliție — este astăzi evident — a lipsit scena politică vest-germană de o puternică opoziție parlamentară și, în consecință, a stimulat extraparlamentarismul. Tocmai acest fenomen a fost exploatat, demagogic, de P.N.D., care s-a erijat — cumulînd diverse pături de nemulțumiți și forțe conservatoare, la dreapta constelației partidelor clasice — într-o „nouă opoziție".

A știut să beneficieze de unele proteste difuze ale unei mase de alegători destul de fluctuante. Pentru unii, faptul că a cîștigat în Baden-Württemberg este surprinzător : ei amintesc că acest land, prin tradiție, a fost în general ferit de extremisme ; și se gîndesc la el ca la regiunea de baștină a liberalilor Theodor Heuss, fostul președinte al R.F.G., și Rheinhold Maier, a celebrelor universități umaniste de la Heidelberg, Tübingen și Freiburg. Nu este însă mai puțin adevărat că această regiune este deopotrivă cunoscută, cel puțin de experții electorali, ca una agrară — marcată de un latent conservatorism rural, mai ales acum, într-o perioadă în care situația țăranilor vest-germani împovărați de unele impozite suplimentare a creat un rezervor de nemulțumiri, exploatabil, în climatul provincial, de partizanii extremei drepte.

E însă greu de presupus că renunțarea la marea coaliție ar fi cea mai eficientă soluție. Așa cum remarca ziarul mai sus citat, procesul de consolidare a P.N.D. începuse înainte de formarea marii coaliții ; restructurarea forțelor politice impusă de crearea ei nu a oferit decît indirect cîmp de acțiune acestor tendințe deja existente. Introducerea sistemului de vot majoritar și crearea unor obstacole și mai mari decît clauza celor 5 la sută procente necesare pentru intrarea în parlament nu este nici ea de actualitate : ar însemna nu numai desființarea P.N.D. dar și a partidului liber-democrat, ar defavoriza net partidul social-democrat, ale cărui pierderi de voturi (previzibile, după ultimele consultări electorale) ar fi și mai mult accentuate prin introducerea unor prime electorale în beneficiul partidului cu cele mai multe sufragii — după toate probabilitățile — U.C.D.-U.C.S.

Se impune astfel, cu tot mai multă pregnanță, cerința interzicerii acestui partid anti-democratic, exprimată de majoritatea opiniei publice și a forțelor publice vest-germane.

În același timp, apare cu evidență necesitatea imperioasă a legalizării partidului comunist — act de o însemnătate vitală în contextul politic vest-german, răspunzînd acelor tendințe progresiste de înnoire a vieții politice din Republica Federală.

A doua principală constatare după alegerile din Baden-Württemberg a fost sensibilul recul al social-democraților. Dacă, într-adevăr, P.S.D. a pierdut aproape un sfert din alegătorii săi în sud-vestul Germaniei federale, unii observatori sînt îndemnați să creadă că, în fapt, mult mai mult a pierdut marea coaliție. S-a dovedit și acum — social-democrații sînt nevoiți s-o recunoască — dificultatea alegătorilor de a distinge în acțiunile guvernamentale ponderea și influența P.S.D. E un motiv în plus care pledează în favoarea unei și mai hotărîte delimitări a social-democrației în cadrul coaliției. Reproșurile aripii de stînga a partidului și ale organizațiilor de land manifestate la Congresul P.S.D. de la Nürnberg față de procesul unei anume diluări a programului tradițional social-democrat, sub influența partenerului creștin-democrat, s-au putut traduce, de data aceasta, în procente destul de drastice. Mizînd pe cartea marii coaliții, social-democrații (ca de altfel și partenerii lor din U.C.D.) nu s-au angajat într-o reală campanie electorală ci, cu cuvintele unui reporter de la „Süddeutsche Zeitung", mai curînd au „simulat" înfruntarea : tactica a putut nemulțumi în special acea parte a electoratului obișnuită cu tradiționalul rol de opoziție al P.S.D. În același timp, s-a observat cu prilejul alegerilor că încercarea celor doi mari aliați guvernamentali de a capta, prin instrumentul marii coaliții, bunăvoința alegătorilor pentru un moderat „juste milieu" politic, nu a reușit deplin ci, dimpotrivă, s-au reliefat și de astădată tendințele de scindare destul de pronunțate — spre stînga și spre dreapta — a corpului electoral.

Sînt, desigur, elemente care nu vin în sprijinul formulei de mare coaliție și e posibil ca toate acestea să ducă la o disoluție anticipată a alianței guvernamentale. Nu este exclus însă nici procesul invers. În fața unor probleme urgente de ordin intern — care ar implica unele modificări constituționale — ca, de pildă, reforma universitară (una din principalele cauze ale recentelor tulburări studențești), sau cele legate de situația agricultorilor (a căror nemulțumire față de politica guvernamentală în cadrul Pieței comune a atins proporții însemnate, mai cu seamă în landul Baden-Württemberg), nu este exclus ca cele două mari partide să treacă peste rigorile electorale și preocupările partizane. În virtutea acestor circumstanțe, s-ar putea să cîntărească mai mult solida majoritate parlamentară de care dispune marea coaliție în Bundestag. Cvasi-unanimitatea părerilor exprimate de deputați cu prilejul recentei ședințe extraordinare a Bundestagului pe tema marilor mișcări extra-parlamentare din ultima vreme și a analizei rezultatelor din Baden-Württemberg s-ar părea să vină în sprijinul acestei idei.

Radu PASCAL

reflector

BIENALA DE LA QUITO

Quito, situat la o altitudine de 2850 de metri, a fost investit recent cu denumirea de „cea mai înaltă capitală" a artei moderne, fapt determinat de deschiderea Bienalei de pictură latino-americană. De 20 de ani, Sao Paulo era consacrat ca „oraș al Bienalei". Anul acesta, însă, organizatorii marii expoziții au preferat capitala Ecuadorului. Oraș de origine incașă, Quito a fost una din primele cetăți spaniole ale Lumii Noi, celebră prin arhitectura sa barocă și prin pictura și sculptura secolelor XVII și XVIII. Bogata și renumita sa tradiție culturală a făcut ca invitația lansată de Casa de Cultură ecuadoriană să fie urmată de o participare, apreciază criticii, mai numeroasă decît la Sao Paulo sau chiar la Veneția. Alături de o panoramă a picturii naționale, expoziția prezintă numeroase lucrări din celelalte țări ale continentuui. „Din această expoziție se degajă toată bogăția picturii latino-americane. Ea nu este străină de nici o cucerire contemporană... Dar există o aspirație profundă spre găsirea valorilor umane care-și au obîrșia în cele mai vechi civilizații, spre definirea unor forme plastice diferite de canoanele europene", notează criticul de artă al ziarului „Le Figaro".

NUMĂRUL REACTOARELOR NUCLEARE

După o recentă statistică publicată de Agenția internațională pentru energia atomică, în cele 48 de țări membre ale Agenției funcționează 455 reactoare nucleare : 361 reactoare în centrele de cercetări și 94 în centralele electrice. Se prevede că, în 1974, centralele atomice vor fi în număr de 242, cu o capacitate totală trecînd de la 14 000 la 100 000 de megawați.

„ALF 1"

Prima autopompă amfibie din lume, dată în exploatare în Republica Federală a Germaniei, pare o combinație între o șalupă rapidă și un camion pentru orice teren. Vehiculul urcă pante cu o înclinație de 85 la sută (pe care nu le poate sui nici o mașină cu

șenile), înaintează prin apă cu 13 kilometri pe oră și poate atinge pe stradă netedă o viteză de 100 kilometri pe oră. Denumită „Alf 1", autopompa a fost construită pentru intervenții în caz de incendiu. Un motor de 285 de cai putere pune în mișcare elicea sau cele patru roți. Două pompe de apă, aflate la bord, au o capacitate de cîte 4 000 litri pe minut.

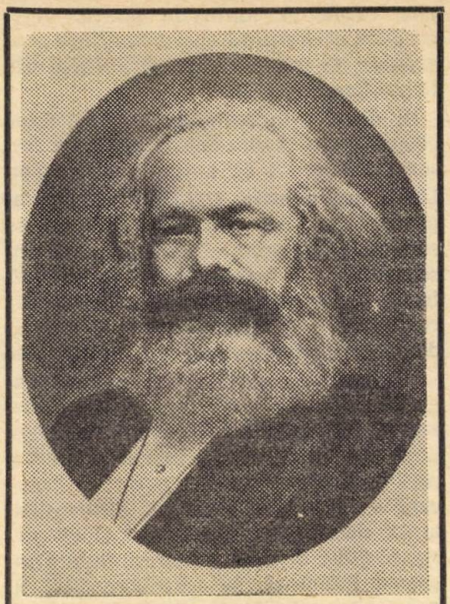

MARXISMUL, NAŢIUNEA ŞI PROGRESUL

Conf. dr. Constantin Vlad

Opera lui Marx, marxismul în ansamblu, include o teorie cuprinzătoare despre naţiune ca fenomen social-istoric. Elaborînd o concepţie materialistă asupra vieţii sociale, Marx a trasat liniile fundamentale ale înţelegerii ştiinţifice a problemelor privind naţiunea şi rolul ei în istorie. Analizînd raporturile de clasă şi cele naţionale în societatea burgheză, el a dezvăluit legătura existentă între exploatarea capitalistă a oamenilor muncii şi asuprirea altor popoare, a pus în lumină îmbinarea elementului naţional şi a celui internaţional în lupta proletariatului, împletirea bătăliilor de clasă cu lupta de eliberare naţională a popoarelor.

Însemnătatea **principială** a tezelor lui Marx — ca şi a celor ale lui Engels şi Lenin — privind naţiunea şi relaţiile naţionale este astăzi evidenţiată cu o deosebită forţă, în condiţii cînd problemele privitoare la naţiune au dobîndit o actualitate incontestabilă. Între factorii ce determină o asemenea actualitate se înscrie, în primul rînd, prezenţa în lumea contemporană a unui mare număr de naţiuni socialiste — etapă superioară în dezvoltarea naţiunii ca formă de comunitate umană şi în relaţiile dintre naţiuni — care cunosc o dezvoltare fără precedent, în trecutul lor istoric, a economiei şi culturii, a tuturor domeniilor vieţii sociale şi a relaţiilor naţionale. În al doilea rînd, în arena istoriei a intrat un număr impresionant de naţiuni noi din ţările recent eliberate de sub colonialism, naţiuni aflate de cele mai multe ori în plin proces de constituire, care aduc numeroase şi esenţiale trăsături inedite, specifice. În al treilea rînd, ţările unde naţiunea există de multă vreme (am în vedere aici ţările capitaliste dezvoltate) cunosc în ultimele decenii o tot mai puternică şi mai largă afirmare a ideii de suveranitate, o creştere a preocupărilor privind independenţa naţională, în condiţii cînd se intensifică tendinţele diferitelor grupări ale burgheziei monopoliste spre subminarea vieţii naţionale a popoarelor. Nesocotind voinţa de libertate şi progres a popoarelor, cercurile imperialiste se amestecă în mod brutal în treburile interne ale altor ţări, încalcă suveranitatea acestora, recurgînd la presiuni economice şi politice, chiar la agresiuni militare, cum o dovedeşte cu prisosinţă războiul imperialist purtat de S.U.A. împotriva poporului vietnamez.

Actualitatea problematicii privitoare la naţiune se vădeşte şi în prezenţa ei tot mai masivă în cercetarea sociologică şi politică, istorică şi etnografică, în dezbateri ce au loc între oameni de ştiinţă marxişti, precum şi în lupta de idei contemporană. Una din problemele esenţiale care fac obiectul acestor dezbateri este cea privitoare la **sensul evoluţiei şi rolul naţiunii în epoca actuală.** Nu este un secret pentru nimeni că laitmotivul a numeroase lucrări, articole scrise de ideologi şi oameni politici nemarxişti este că naţiunea ar fi un fenomen „perimat", depăşit de cerinţele actuale ale progresului economic, ştiinţific şi tehnic, care, în consecinţă, ar trebui să părăsească scena istoriei. Cadrul oferit de naţiune, de statele naţionale, graniţele naţionale ar fi devenit prea înguste pentru dezvoltarea forţelor de producţie, pentru înfăptuirea revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane.

O asemenea concepţie despre naţiune încearcă să justifice orientarea spre „integrarea" economică şi politică, spre restrîngerea ori chiar suprimarea suveranităţii şi independenţei, în favoarea unor organisme supranaţionale. „Statul — naţiune suverană — rămîne cea mai puternică forţă din lume, unitatea ei de bază politică, economică şi militară. Dar această instituţie poate fi fatal necorespunzătoare în prezent, chiar şi în cazul naţiunilor mari, ca să nu mai vorbim de ţările mici şi slab dezvoltate — afirma revista „Time" (3 februarie 1967), pledînd pentru „grupările regionale de naţiuni şi state". Nu lipsesc nici încercări de a pune sub semnul întrebării dreptul la experienţă al unor naţiuni, în numele interesului altei naţiuni dominante sau al unui grup de naţiuni (de fapt, al intereselor unor grupări ale capitalului monopolist) „...Se poate imagina cazul unei naţiuni, scria André Marchal în «Le Monde diplomatique» (ianuarie 1965), a cărei existenţă să fie repusă în discuţie pentru că ea este singura care posedă pe teritoriul său surse de energie de interes vital de care o naţiune dominantă sau un ansamblu de naţiuni nu se mai pot lipsi". Pe de altă parte, concepţia, potrivit căreia naţiunea şi-ar epuiza rolul în epoca contemporană constituie, e drept nedeclarat, şi premisa punctelor de vedere care continuă să se enunţe în unele ţări cu privire la aşa-zisa necesitate obiectivă a „integrării socialiste", a „spiritualizării graniţelor" între statele socialiste etc.

O asemenea viziune asupra direcţiilor şi caracterului dezvoltării naţiunii şi relaţiilor dintre naţiuni nu corespunde realităţilor contemporane. Evoluţia naţiunii în condiţiile actuale **nu are loc spre dispariţie, ci spre menţinerea şi manifestarea ei multilaterală,** ceea ce nu este nicidecum întîmplător ; examinarea cauzelor acestei revoluţii dezvăluie condiţionarea istorică obiectivă a proceselor pe care le cunoaşte naţiunea, desfăşurarea acestor procese în conformitate cu cerinţele determinismului. Premisa teoretică şi metodologică a înţelegerii caracterului legic, determinat istoriceşte, al evoluţiei naţiunii este categoria sociologică fundamentală **„formaţie socială"** elaborată de Marx, pentru că naţiunea, formă de comunitate a oamenilor, reprezintă un aspect, o latură a societăţii pe o anumită treaptă a dezvoltării acesteia.

Concepţia cu privire la afirmarea multilaterală a naţiunii în prezent, la rolul ei de important factor al progresului pentru o perioadă îndelungată în perspectiva istoriei **exprimă tocmai** o înţelegere deterministă a evoluţiei naţiunii, integrînd organic această evoluţie în procesele de ansamblu care se petrec în societatea contemporană. Ea porneşte de la datele pe care le oferă practica social-istorică, generalizează experienţa dezvoltării naţiunii în condiţiile atît de complexe ale epocii trecerii omenirii de la capitalism la comunism. Într-adevăr, la o abordare concretă a problemei se constată că în lume există, alături de naţiuni care au ajuns la maturitate economică şi spirituală, numeroase naţiuni tinere, care tind să se afirme şi se afirmă tot mai puternic ca factori ai progresului.

În ţările aflate în curs de dezvoltare, evoluţia popoarelor spre transformarea lor în naţiuni îndeplineşte un imens rol pozitiv, atît în progresul intern, cît şi în manifestarea ţărilor respective pe arena mondială. Dezvoltarea noilor state independente are de înfrînt înapoierea determinată de ocupaţia străină, piedicile puse de foştii şi noii colonialişti, presiunile şi imixtiunile în treburile interne, politica de dezbinare promovată de cercurile monopoliste şi diferitele state imperialiste. Popoarele ţărilor care n-au dobîndit încă independenţa, ca şi cele din ţările recent eliberate, continuă lupta pentru cucerirea, respectiv consolidarea independenţei, pentru învingerea greutăţilor economice — adesea deosebit de mari — şi formarea unei economii moderne proprii, pentru depăşirea structurilor feudale, nu de puţine ori chiar tribale, şi constituirea lor în naţiuni, capabile să păşească mai departe pe calea unei dezvoltări libere şi independente.

Chiar **în ţările capitaliste dezvoltate** naţiunea ca formă de comunitate umană nu şi-a epuizat resursele. După cum se ştie, în Occident, în ultimele luni, s-au desfăşurat cu o forţă reînnoită dez-

baterile pe problemele raportului dintre dezvoltarea națională și „integrare", în legătură cu ceea ce J. Berg, și apoi, stîrnind mult mai multă vîlvă, J. J. Servan-Schreiber au numit „sfidarea americană". În cadrul dezbaterilor s-au făcut din nou auzite părerile despre „îngustimea" cadrului național pentru progresul științifico-tehnic și economic contemporan, despre necesitatea intensificării „integrării" economice și politice a Europei occidentale. Pe de altă parte însă, este semnificativ că numeroși participanți la aceste dezbateri socotesc decalajul existent între Europa de vest și Statele Unite ale Americii a fi nu atît de natură tehnologică — deși un anumit avans american de acest ordin există, mai ales în unele domenii ale producției — cît de „management", de administrare și conducere a afacerilor, de organizare internă a întreprinderilor și a relațiilor de piață, a activității economice în ansamblu. Or, pentru depășirea unui asemenea decalaj, „integrarea" prin ea însăși nu constituie o soluție. Pentru învingerea acestui decalaj, o mare importanță au promovarea științei conducerii afacerilor, care trebuie să folosească mijloacele, procedeele tehnicilor puse la dispoziție de progresul științific contemporan, introducerea rapidă și masivă a cuceririlor științei și tehnicii în producție și desfacere.

Desigur, folosirea eficientă a cuceririlor științifice în dezvoltarea tehnicii, în economie presupune anumite proporții ale producției și pieței, realizarea reproducției la scară și în serii mereu mai mari. Dar obținerea unor asemenea proporții etc. nu este apanajul „integrării", cum pretind adepții acesteia. Nu „integrarea", cu limitarea și chiar sacrificarea suveranității și independenței naționale, pe care aceasta o presupune, ci adîncirea cooperării multilaterale pe baza respectării intereselor naționale, a avantajului reciproc, este răspunsul pe care viața îl indică la cerințele actuale ale progresului tehnico-științific. Cooperarea economică, tehnică, științifică în relațiile de schimb permite realizarea proporțiilor producției, întinderea pieței etc. necesare astăzi, valorificarea rezultatelor revoluției științifico-tehnice în condiții și forme de natură să asigure progresul națiunilor, țărilor, mari și mici, manifestarea lor liberă și suverană în relațiile internaționale, includerea lor în schimbul mereu mai amplu de vederi materiale și culturale ce se efectuează în lume.

Desigur, orînduirea burgheză, în virtutea proprietății capitaliste, monopoliste, are limite inerente în înfăptuirea concentrării și centralizării producției (cerute de condițiile actualului progres tehnico-științific), limite ce ar putea fi parțial înlăturate dacă s-ar lua măsuri care să asigure reflectarea mai adecvată a caracterului social al mijloacelor de producție moderne ; pe drept cuvînt reproșa Henri Claude lui Servan-Schreiber faptul că acesta ignorează posibilitățile pe care le oferă naționalizarea democratică, între altele tocmai „pentru depășirea îngustimii pieței franceze" („France Nouvelle" din 27 decembrie 1967), insistînd asupra însemnătății și perspectivelor pe care le deschide cooperarea largă între toate țările europene. Dacă în capitalism problemele folosirii cuceririlor științei, ale introducerii tehnicii noi în economie și în conducerea proceselor de producție se pun în termenii unei concurențe aprige, dacă progresul tehnico-științific și economic contemporan în Occident are loc în condițiile luptei între monopoluri, inclusiv între monopolurile nord-americane și vest-europene, în condițiile penetrației americane în economia țărilor din Europa occidentală, toate acestea nu sînt o dovadă a necesității „integrării" ci o nouă expresie a adîncirii contradicțiilor ireductibile ale capitalismului.

Politica de „integrare" monopolistă subminează viața națională a popoarelor ; orînduirea burgheză nu poate însă nici suprima, nici depăși națiunea ca formă de comunitate umană. Este sarcina revoluției socialiste să pună capăt acestei orînduiri și să asigure continuarea dezvoltării națiunii ca formă de comunitate umană, transformîndu-i trăsăturile potrivit principiilor și realităților socialiste.

Socialismul ridică pe o treaptă superioară dezvoltarea națiunii, creează condiții incomparabil mai favorabile pentru valorificarea pînă la capăt a tuturor marilor potențe creatoare, materiale și spirituale, pe care națiunea le posedă.

„Socialismul — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — **duce mai departe procesul de dezvoltare a națiunii început în epoca burgheză, creează condiții pentru afirmarea deplină a vieții naționale a poporului. Revoluția socialistă, construcția noii orînduiri sociale, descătușează toate energiile creatoare ale poporului, constituie în viața fiecărei țări o epocă de redeșteptare națională, de afirmare viguroasă a sentimentelor patriotice ale maselor largi. Lozinca înfloririi multilaterale a patriei socialiste, formulată de partidul comunist, mobilizează forțele oamenilor muncii, constituie un factor de seamă al mersului înainte al poporului".**

Națiunea socialistă, prin trăsăturile ce o caracterizează, reprezintă un factor esențial în viața societății, are un imens rol motric în progresul istoric. Partidul Comunist Român a adus o contribuție substanțială la dezbaterea și fundamentarea teoretică a rolului pe care-l îndeplinește națiunea în socialism. Astfel, Congresul al IX-lea al partidului a arătat că rolul națiunii socialiste este determinat de transformările pe care socialismul le aduce în ce privește comunitatea de viață economică, de cultură, precum și în ce privește cimentarea rîndurilor națiunii. În țara noastră, comunitatea de interese economice fundamentale ale întregii națiuni, ale întregului popor, unitatea politică indestructibilă în jurul partidului a muncitorilor, țăranilor, intelectualilor, a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate — expresie a egalității lor depline în drepturi în toate sferele vieții sociale — dezvoltarea culturii socialiste comune asigură înflorirea continuă a națiunii socialiste, creșterea rolului ei de forță motrice a progresului multilateral al României pe calea desăvîrșirii construcției socialiste.

Înflorirea multilaterală a națiunii și a statului socialist are loc în condițiile adîncirii relațiilor internaționale între state și popoare. Adversarii menținerii națiunii o socotesc o „piedică" în calea dezvoltării colaborării pe plan internațional, condiționînd această colaborare de renunțarea la prerogativele suveranității de stat. Ei încearcă să identifice în mod abuziv grija pentru promovarea intereselor naționale ale popoarelor, pentru afirmarea națiunii și independenței naționale, cu izolarea, cu naționalismul. Mai mult decît atît, se pretinde uneori că națiunea și suveranitatea națională ar fi „vinovate" pentru stările de încordare în relațiile internaționale, pentru neînțelegerile și conflictele între state.

Dezvoltarea națiunii și afirmarea suveranității nu numai că nu limitează posibilitățile lărgirii relațiilor internaționale pe plan economic, politic, cultural, științific ci, dimpotrivă, reprezintă o condiție indispensabilă a unei asemenea lărgiri. Este semnificativ din acest punct de vedere faptul că epoca noastră, care se caracterizează, printre altele, prin afirmarea cu o forță deosebită a principiilor suveranității naționale, înfățișează totodată tabloul adîncirii și multiplicării continue a legăturilor, a colaborării între popoare și țări. Viața internațională arată că nu afirmarea suveranității și independenței naționale subminează relațiile dintre state, ci, dimpotrivă, încălcarea acestor principii, nesocotirea voinței popoarelor de a se manifesta liber, potrivit intereselor lor, pe arena mondială, politica imperialismului de amestec în treburile interne ale altor țări. Deci nu independența și suveranitatea, ci încălcarea lor pot submina și subminează adesea în lumea contemporană dezvoltarea relațiilor internaționale.

Afirmarea națiunii socialiste, înflorirea ei multilaterală nu înseamnă nicidecum „izolare" de celelalte popoare și națiuni. Cu cît o națiune are o economie mai puternică, un patrimoniu cultural mai bogat, cu atît mai mult cresc posibilitățile participării sale la schimbul de valori materiale și spirituale pe plan mondial, cu atît mai mult sporesc posibilitățile sale de manifestare pe arena mondială. Trebuie subliniat că tocmai dezvoltarea unor relații multilaterale cu toate țările socialiste, cu alte state ale lumii, relații întemeiate pe principiile independenței și egalității depline în drepturi, ale avantajului reciproc, corespunde cel mai bine intereselor naționale, realizării unei independențe reale.

Trecerea la socialism creează condiții pentru așezarea pe baze noi a raporturilor dintre națiuni și state. Doborîrea prin revoluție a capitalismu-

→

lui este menită, totodată, să pună capăt politicii de asuprire și aservire a altor popoare, de încălcare a intereselor naționale ale popoarelor, a drepturilor lor suverane. „Victoria proletariatului asupra burgheziei — arăta Marx — constituie, în același timp, biruirea tuturor conflictelor naționale și industriale care provoacă în zilele noastre ura dintre popoare. De aceea, victoria proletariatului asupra burgheziei este în același timp semnalul de eliberare a tuturor națiunilor asuprite".

În aceste condiții, sarcinile naționale și internaționale, patriotismul și internaționalismul se îmbină în mod armonios. Progresul țărilor socialiste corespunde nu numai intereselor lor naționale, dar și intereselor generale ale socialismului. Construind socialismul, fiecare popor îndeplinește o sarcină națională și în același timp internațională. De aceea, afirmarea națiunii, dezvoltarea economiei naționale, progresul științei și culturii nu pot fi în nici un caz calificate drept „naționalism". Cu cît fiecare națiune, fiecare țară socialistă este mai puternică, cu cît înfloresc mai puternic economia și cultura națională, în condițiile dezvoltării relațiilor de colaborare frățească între țările socialiste, cu atît mai puternic este sistemul socialist în ansamblu. Munca poporului eliberat de orice exploatare și asuprire, pentru înflorirea patriei sale socialiste, pentru învingerea rămînerilor în urmă moștenite de la trecut, mîndria legitimă pentru cuceririle istorice ale socialismului exprimă tocmai îmbinarea armonioasă a patriotismului cu internaționalismul.

Poporul nostru, condus de Partidul Comunist Român, muncind pentru înflorirea patriei sale își îndeplinește, în același timp, și o importantă îndatorire internaționalistă față de cauza generală a socialismului, față de mișcarea comunistă și muncitorească, față de oamenii muncii de pretutindeni. El contribuie în acest fel la întărirea sistemului socialist mondial, a forței și influenței socialismului în lume. În spiritul marxism-leninismului, al internaționalismului proletar, Partidul Comunist Român militează neobosit pentru dezvoltarea prieteniei și alianței frățești cu toate țările socialiste, își aduce contribuția la întărirea unității partidelor comuniste și muncitorești, a tuturor forțelor revoluționare antiimperialiste, ale timpului nostru, în interesul promovării cauzei păcii, democrației și socialismului.

Înflorirea națiunilor socialiste, dezvoltarea statelor socialiste ca state suverane exercită o influență pozitivă în viața internațională, contribuind la afirmarea în relațiile internaționale a principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc, în spiritul colaborării internaționale. Totodată, însemnătatea idealurilor naționale pentru dezvoltarea popoarelor „lumii a treia", influența ideilor cu privire la suveranitate și independență pe toate meridianele globului arată vitalitatea națiunii ca formă de comunitate umană, rolul său motrice în progresul contemporan, demonstrează și în acest fel justețea tezei lui Marx că nici o formă socială nu dispare înainte de a-și îndeplini menirea istorică.

De la trimisul nostru la Viena, Felicia Antip

Priorități în industrializare

Conferințe mondiale, sesiuni ale unor organizații internaționale, reuniuni cu participare largă. Se creează o nouă tradiție vieneză. Cea mai importantă dintre conferințele care se desfășoară în momentul de față în capitala Austriei este, desigur, sesiunea Consiliului Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.).

Tînăra organizație, care și-a ales ca sediu permanent Viena, are în fața ei probleme de o mare acuitate. Însă, totodată, extrem de complexe. Constituirea ei, cu un an și ceva în urmă, a marcat recunoașterea generală a faptului că „industrializarea țărilor în curs de dezvoltare este indispensabilă pentru dezvoltarea lor economică și socială, precum și pentru expansiunea și diversificarea schimburilor lor comerciale". Dar dacă astăzi nimeni nu mai poate (și nici nu mai îndrăznește) să conteste această axiomă, cu a cărei enunțare debutează rezoluția Adunării Generale privind constituirea organizației, în legătură cu conținutul concret al noțiunii de industrializare și cu căile de realizare a ei, punctele de vedere ale diverselor țări sînt încă departe de a coincide. Ca atare, de la 17 aprilie, cînd a început cea de-a doua sesiune a Consiliului, și pînă la 14 mai, cînd urmează să ia sfîrșit, se încearcă să se stabilească de comun acord o ordine a priorităților și metodologiei de lucru. Optimismul care prevala la începutul „deceniului dezvoltării" a lăsat locul unei atitudini mai realiste, bazată în special pe evoluția situației de la inițierea lui : ritmul mediu de creștere anuală — 7 la sută — a dezvoltării industriale înseamnă puțin dacă se ține seama de baza extrem de redusă de la care s-a pornit. În momentul de față, volumul total al producției industriale a țărilor în curs de dezvoltare nu reprezintă nici măcar a 20-a parte din producția industrială mondială. Or, e vorba de țări în care trăiește marea majoritate a populației globului.

La Viena se caută așadar acum cele mai adecvate și accesibile soluții pentru accelerarea acestui ritm nesatisfăcător. Caracterul neprotocolar, de lucru, al discuțiilor permite nu numai un schimb viu și deschis de opinii, dar totodată o apropiere treptată a pozițiilor. Este necesar să fie depășite nu numai divergențele de principiu — existente, de pildă, între grupul țărilor industrializate și cel al țărilor în curs de dezvoltare — ci și neconcordanța de mai mică amploare, dar nu lipsite de însemnătate, între diversele țări din fiecare categorie.

Se dezbat probleme teoretice deosebit de importante pentru dirijarea activității practice : trebuie să se acorde prioritate industriei de bază, industriei mijloacelor de producție sau, dimpotrivă, să se pornească de la ramuri minore, dar mai ușor accesibile, ale industriei manufacturiere ? Care este raportul optim între inițiativa privată și coordonarea activității industriale de către stat ? Trebuie să se stimuleze de la bun început introducerea tehnicii celei mai avansate, sau se poate începe cu mijloace tehnice mai modeste ? Pe ce trebuie să se pună accentul ? Pe mobilizarea resurselor interne sau pe folosirea unor resurse financiare externe ? În sfîrșit, cum este de dorit să se desfășoare în mod concret politica de industrializare : spontan sau în mod planificat ?

Experiența variată a diverselor țări, concepțiile economice diferite după care se ghidează delegațiile, în anumite cazuri interese egoiste precis determinate, fac ca fiecare din aceste întrebări să primească deocamdată o multitudine de răspunsuri, dificil de armonizat. N-am înșirat decît fragmentar obstacolele pe care trebuie să le depășească O.N.U.D.I. Este lesne de înțeles de ce cele două comitete de lucru ale sesiunii nu se mai mulțumesc să se reunească de două ori pe zi : în ultima ei parte, conferința va avea și ședințe de noapte.

În cercurile delegației românești, care are o atitudine deosebit de activă și de constructivă — experiența industrializării reușite a României este considerată edificatoare de către multe delegații prezente la Viena — se exprimă speranța că se va putea ajunge la unele concluzii promițătoare. În cadrul sesiunii, delegația a subliniat că accentul trebuie să cadă pe creșterea mai rapidă a industriei în raport cu celelalte ramuri ale producției de bunuri materiale. Invocînd, între altele, exemplul țării noastre, delegația română a arătat că factorul determinant al dezvoltării industriale trebuie să fie efortul propriu al țării interesate. Și, în orice caz, trebuie să se țină seama de „dreptul sacru și inalienabil al fiecărei țări de a-și rezolva problemele dezvoltării potrivit cu concepțiile și aspirațiile sale". Delegația română a susținut și demonstrat avantajele cooperării economice internaționale, oferind între altele participarea specialiștilor români la studierea în comun a problemelor programării și planificării industriale, la formarea de cadre tehnice proprii ale țărilor în curs de dezvoltare prin intermediul unor organizații internaționale sub egida O.N.U.D.I.

Organizația Națiunilor Unite pentru dezvoltarea industrială lucrează, așadar, intens. Sediul ei este, deocamdată, în palatul Hofburg unde, după cum apreciază delegațiile, condițiile de lucru sînt excelente. Între timp, guvernul austriac construiește în Donaupark un mare și modern complex diplomatic, în care una din principalele clădiri urmează să devină sediul permanent al Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare industrială și al Agenției internaționale pentru energie atomică. Năzuiește oare Viena să devină o a doua Genevă ?

Viena, 7 mai

De la trimisul nostru la Teheran,
Cristian Popișteanu

Coordonatele principale ale drepturilor omului

Desfășurarea Conferinței de la Teheran, care urmează să-și încheie lucrările cel mai tîrziu în ziua de luni 13 mai, permite să se desluşească tot mai evidentă conexiunea drepturilor omului cu întreaga viață a societății contemporane. Valoarea acestei conferințe stă tocmai în largul schimb de opinii pe care-l înlesnește asupra stadiului de ansamblu al promovării și înfăptuirii conștiinței umane. Dacă este un postulat primordial, nu o dată relevat la conferință, că acordarea, exercitarea, respectarea, asigurarea, realizarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului țin de responsabilitatea fiecărui stat (însăși geneza acestor drepturi a avut loc în cadrul procesului afirmării dreptului popoarelor, națiunilor, statelor, la o existență liberă și independentă), la rîndul lor preocupările comunităților internaționale în această privință sînt cu atît mai demne de remarcat cu cît se înscriu în direcția accelerării procesului social, economic, cultural al omenirii.

Acum, la capătul dezbaterii generale la care am asistat în plenara conferinței și în plină activitate a celor două comisii și a comitetului de redactare a documentelor finale, să recapitulăm prioritățile acordate aspectelor internaționale celor mai importante din punctul de vedere al drepturilor omului. Spun „priorități" deoarece este literalmente imensă sfera problematicii la care s-au făcut referiri în discuțiile conferinței. Care sînt, deci, aceste cîteva priorități ?

„După părerea noastră, îmi spunea într-o convorbire conducătorul delegației indiene, K. C. Pant, ministru de stat, nu poate exista violare mai flagrantă și mai inumană a drepturilor omului decît războiul. Nu numai din acest punct de vedere războiul este cea mai mare crimă împotriva ființei umane. Războiul creează un climat în care ignorarea parțială sau totală a drepturilor omului devine inevitabilă". Mulți delegați din țările Asiei, Africii, Americii Latine, ca și din Europa, s-au pronunțat pentru respectarea dreptului fiecărui popor la libera alegere a modului de viață, pentru respectarea suveranității și independenței, pentru neamestecul în treburile altor state. În această ordine de idei, la conferință s-au înregistrat numeroase atitudini de condamnare a oricăror forme de violare a voinței popoarelor și în primul rînd de condamnare a tuturor formelor dominației coloniale. Drepturile elementare ale omului, spunea delegatul pakistanez Ahmad, sînt deseori blocate de sărăcie, foamete, boli și ignoranță, care de cele mai multe ori sînt rezultatul exploatării coloniale. N-a existat vorbitor din țările în curs de dezvoltare care să nu insiste asupra acestor aspecte considerate preponderente pentru lumea a treia, cărora le-a fost acordată de asemenea o mare atenție în rapoartele prezentate conferinței de către organisme ale O.N.U. și alte organizații internaționale.

În aceeași ordine de idei — cărora riscul repetării nu le poate diminua acuitatea — în comisia întîia a conferinței au fost prezentate voluminoase documentare consacrate nocivității apartheidului și discriminării rasiale în general. Numai raportul întocmit de reprezentantul Iranului, Ganji, conține aproape 500 de pagini. Numeroși delegați africani, relevînd pericolul la adresa păcii și securității internaționale care decurge din politica Republicii Sud-Africane și Rhodesiei, au denunțat complicitatea Portugaliei și altor puteri din N.A.T.O., care nu aplică de fapt rezoluția Adunării Generale și a Consiliului de Securitate în relațiile cu guvernele de la Pretoria și Salisbury.

Practicarea sclaviei la 90 de ani de la abolirea ei și la două decenii de la adoptarea Declarației universale asupra drepturilor omului a fost de asemenea unul din aspectele luate în considerare sub raportul urgenței urmăririi ei. Nu o dată în discuțiile din cele două comisii — discuții de altfel deosebit de animate — am putut auzi pe reprezentanții țărilor în curs de dezvoltare numind imperialismul, colonialismul, neocolonialismul drept factorii răspunzători pentru obstacolele ce se ridică în aplicarea integrală și eficientă a drepturilor omului, pentru întîrzierea istorică pe care o întîmpină multe regiuni ale lumii sau pentru alterarea conținutului Declarației proclamate în urmă cu 20 de ani. În conferință s-au făcut de asemenea referiri la necesitatea combaterii oricăror reminiscențe sau reînvieri a neonazismului cu întregul lui cortegiu de practici și teorii discriminatorii.

Dezbaterile Conferinței de la Teheran au darul de a proiecta celor ce le urmăresc în direct imaginea unei vaste hărți pe care se conturează, cu diferențieri, asemănări și contraste, tabloul situației drepturilor omului în lume, tablou cu profunde implicații sociale, politice, economice, culturale, tehnico-științifice. Au fost reținute declarațiile profesorului Rudolf Bistricki, conducătorul delegației cehoslovace : „Sîntem deplin convinși că sistemul socialist este acela care creează condițiile reale pentru deplina desfășurare a libertăților cetățenești și pentru drepturile omului. Scopul nostru este de a folosi din plin toate posibilitățile proprii socialismului. Noi vrem să construim o societate în care socialismul, libertatea, democrația și umanismul să formeze o unitate între idealuri și realități".

Mă ocupam săptămîna trecută de intervenția șefului delegației țării noastre în plenara conferinței. Astăzi, pe lîngă considerentele expuse de reprezentanții români conf. dr. Paul Gogeanu și prof. dr. docent Tudor Popescu în comisiile conferinței cu privire la poziția internațională activă a țării noastre de sprijinire a tuturor măsurilor pentru înlăturarea oricărei discriminări rasiale, a apartheidului și colonialismului, precum și cu privire la promovarea egalității depline în drepturi a femeii, amintesc că delegația română a fost inițiatoarea unuia dintre documentele importante de lucru ale conferinței. (Pînă acum au fost depuse în cele două comisii ale conferinței peste 30 de proiecte de rezoluții. O mare parte dintre aceste proiecte au fost deja adoptate în Comisia I-a și a II-a de lucru ale Conferinței, urmînd să fie trimise spre vot Adunării Generale). Proiectul rezoluției prezentate de țara noastră, care a primit sprijinul, în calitate de coautori, al altor 13 țări, se ocupă de problemele educării tineretului în respectul drepturilor omului și al libertăților fundamentale. O serie de delegați cu care am stat de vorbă despre acest proiect de rezoluție (Hernod Lennung — Danemarca, Pierre Jovigny — Franța, A. I. Kumej — Japonia, Antonio Martinez Beaj — Mexic, De Mattia — Societatea internațională pentru apărarea socială) au apreciat preocupările României pentru elaborarea în decursul anilor a unor importante documente internaționale în domeniul educării tinerei generații în spiritul înaltelor idealuri ale umanismului și păcii. Actuala inițiativă răspunde necesităților desfășurării unui program internațional de viitor pentru o eficientă promovare a drepturilor omului — îmi spunea subdirectorul general al U.N.E.S.C.O., Saba. Proiectul de rezoluție propus de România și de celelalte coautoare ține seama între altele de faptul că în prezent aproximativ 40—50 la sută din populația planetei noastre este formată din tineri sub 25 de ani. Educarea tineretului în spiritul respectului pentru drepturile și libertățile fundamentale ale omului este o necesitate vădită a oricărui program realist destinat viitorului. Iată de ce inițiativa delegației române s-a bucurat îndată de o audiență largă, fiind apreciată ca o contribuție constructivă la spiritul de colaborare, respect și înțelegere reciprocă, care poate asigura reușita conferinței.

Teheran, 7 mai

prietenul meu GUEVARA

Autorul relatărilor de mai jos, argentinianul Ricardo Rojo, a fost un bun prieten al lui Ernesto Guevara. De profesie avocat (a asigurat apărarea lui Ciro Bustos, coinculpat în procesul lui Régis Debray). Rojo este autorul volumului „Che Guevara, viața și moartea unui prieten". Reproducem, după săptămînalul „L'Express", fragmente din acest volum, care evocă episoade din activitatea eminentului militant revoluționar.

Ernesto Guevara fotografiat împreună cu Ricardo Rojo, autorul cărții

Ernesto „Che" Guevara a murit în Bolivia, la 9 octombrie 1967, în vîrstă de 39 de ani, asasinat de către doi ofițeri ai generalului-președinte Barientos, după capturarea sa în maquis-ul de la La Higuera.

Tot în Bolivia, cu 14 ani în urmă, l-am întîlnit pentru prima oară și am devenit prieteni. Era în 1953. Guevara avea pe atunci 25 de ani. Amîndoi eram tineri argentinieni anti-peroniști, expatriați din motive politice. Și el și eu trăiam la La Paz, în condiții materiale extrem de precare.

L-am cunoscut într-o seară, la un bogat refugiat argentinian din La Paz, Isaias Nougues, care își făcea o datorie din a-și hrăni compatrioții aflați în exil. În cursul acestei prime întîlniri am aflat că Guevara era medic și pasionat arheolog. Vorbea puțin, prefera să asculte cuvintele celorlalți și, pe neașteptate, cu un surîs dezarmant, lansa interlocutorului o frază care nu suferea nici o replică.

În seara aceea ne-am întors la La Paz pe jos. Aveam de străbătut aproape 10 km. Am vorbit despre proiectele noastre, am evocat experiențele trecute. Așa am devenit prieteni.

Dacă ar trebui să-l definesc pe Guevara din acea epocă, aș spune că el căuta, dibuind, ceea ce trebuia să fie viața sa, dar că știa de pe atunci perfect de bine ceea ce **nu trebuia** să fie. Familia lui reprezentase un teren bun pentru dezvoltarea personalității sale. Mama și tatăl lui Guevara erau atei convinși. În familia sa domneau o mare pasiune pentru justiție, aversiunea față de fascism, interesul pentru literatură, pentru poezie.

Un tînăr medic cutreieră America de Sud

Guevara călătorise mult prin America Latină. După ce străbătuse pe motocicletă 12 provincii argentiniene, el vizitase Chile în tovărășia unui prieten, medic ca și el. Ambii aveau drept țintă finală Insula Paștelui, situată la 3 600 km depărtare de coastă, în plin Ocean Pacific. Acolo, la Rapa-Nui, se află o leprozerie. Guevara și prietenul său doreau să ajungă acolo pentru a-i îngriji pe leproșii cei mai îndepărtați și cei mai abandonați din lume. Pînă la urmă, călătoria nu s-a făcut, dar acest proiect arată cît de profundă era vocația altruistă a lui Ernesto Guevara încă din anii tinereții. Ulterior, el a întreprins o călătorie cu pluta pe Amazon, a antrenat o echipă de fotbal în Columbia, a traversat Venezuela și s-a înapoiat la Buenos Aires, unde și-a terminat medicina.

Cînd l-am cunoscut, era medic. Și totuși, nimeni n-ar fi putut bănui acest lucru văzînd cum locuia la La Paz. Într-un imobil dărăpănat din strada Yanacocha, el împărțea o odaie modestă cu un student argentinian numit Calica Ferrer. Putea fi văzut și la barul hotelului „Sucre Palace", cel mai somptuos din oraș. Intra fără să se preocupe cîtuși de puțin de îmbrăcămintea sa inadecvată. Instalați pe terasă, asistam la defilarea neîntreruptă a populației boliviene : cholas (metișii) cu copiii agățați în spinare — bătrîni indieni arși de soare care vindeau piei de animale, pîlcuri de țărani care se împiedicau pe asfalt. În Bolivia se dezvolta pe atunci o mișcare insurecțională, dar și o clasă conducătoare care profita de drapelele insurecției. Ernesto Guevara era deosebit de sensibil față de această distanțare dintre popor și cei ce pretindeau că gîndesc pentru el.

Îmi amintesc de o seară în care luasem masa la Nougues. Mîncasem enorm. Era ceea ce Guevara numea „a face rezerve", căci el avea un sistem propriu de a se hrăni : cînd se ivea ocazia, absorbea cantități pantagruelice de mîncare, ceea ce-i permitea să suporte ulterior îndelungate perioade de ascetism complet.

După festin, cineva ne-a readus cu mașina la La Paz și, în timp ce traversam satul Obrajes, o salvă de pușcă a făcut să sară pămîntul în jurul pneurilor mașinii noastre. Oprind mașina, am observat, în frigul acelei nopți senine și pure, trei indieni ale căror arme fumegau încă și care ne-au întrebat cine eram.

— Oameni ai păcii ! a răspuns Guevara, coborînd geamul mașinii.

Cei trei au studiat cu atenție actele noastre, pe care erau cu totul incapabili să le citească ; apoi ne-au lăsat să ne continuăm drumul.

Meditam asupra destinului dramatic al acestui popor sub arme cînd, la o cotitură, o firmă de neon ne-a atras atenția : era cabaretul „El Gallo de Oro" (Cocoșul de aur), localul la modă al birocrației guvernamentale. Aici nu se afla nici o santinelă care să tragă în pneurile mașinii noastre, nici un păzitor care să vegheze asupra viitorului insurecției. Cei ce se gîndeau la viitorul ei erau indienii înghețați din Obrajes. Cît privește notabilitățile M.N.R. (Mișcarea națională revoluționară), se gîndeau în special să bea și să se distreze. Guevara a subliniat aceasta cu o clipire ironică : „M.N.R. se amuză !"

Altădată, am dorit să ne facem o părere personală despre „statul major revoluționar" bolivian și am cerut o întrevedere ministrului pentru problemele țărănești. La intrarea în clădire am găsit un șir nesfîrșit de indieni tăcuți — quechuas și aymaras — cu fețele arse de vîntul înălțimilor, tăcuți, impenetrabili. Purtau sandale și pantofi de pînză. Se aflau acolo așteptînd să li se atribuie pămîntul pe care noua lege agrară li-l promitea.

Peste această mulțime care pătrundea încet într-un culoar obscur, un funcționar cățărat pe o ladă agita într-una un pulverizator de cauciuc. Unul cîte unul, oamenii se vedeau acoperiți de un nor de pudră. Acoperiți din cap pînă-n picioare, înălbiți de praf, indienii continuau să aștepte cu aceeași expresie severă și demnă.

— M.N.R. face revoluția D.D.T.-ului ! a spus Guevara pe un ton mușcător.

Era cu adevărat șocat, rănit, de acest tratament umilitor aplicat unor ființe omenești.

După acest preambul, întrevederea cu ministrul problemelor țărănești a rămas protocolară și rece, nedepășind nici un moment tonul simplei curtoazii.

— Suprimă efectele, dar nu combat cauzele, mi-a declarat mai tîrziu Ernesto Guevara.

În acea epocă el nu era marxist. Nici nu luase măcar poziție, în mod clar, din punct de vedere politic. Nu resimțea decît dispreț față de inițiativele strîmte ale guvernului și își bătea joc de teorii.

„Clasa Panagra"

Ulterior, am părăsit Bolivia, plecînd în Peru. Intenționam să călătorim cu camionul, așa cum obișnuiesc țăranii de pe aceste meleaguri, și Guevara și-a luat sarcina să cumpere biletele. Cu această ocazie a avut o convorbire instructivă cu vînzătorul care, surprins să vadă venind spre el doi oameni albi, l-a întrebat :

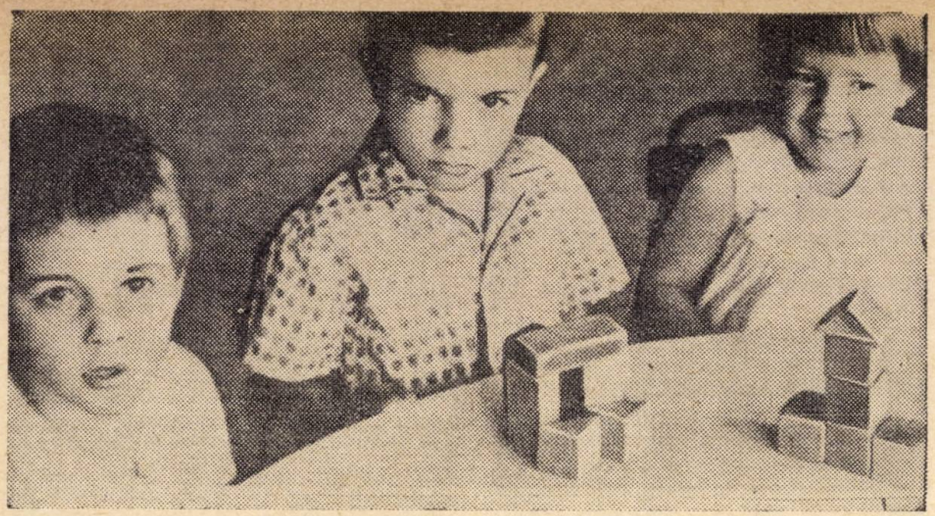

Trei dintre cei patru copii ai lui Guevara

Pe Guayas

În septembrie 1953 ne aflam la Guayaquil (Ecuador). Pentru ca cineva să-și dea seama ce înseamnă Tropicele, trebuie să fi locuit măcar o dată la Guayaquil. Situat pe Guayas, la 64 km în amonte de vărsarea fluviului, orașul este înconjurat de plantații și de mari mlaștini — surse de paludism, de febră galbenă și paraziți intestinali. Cei 400 000 de locuitori sînt îngrămădiți în mizerabile case de lemn, pe jumătate putrede și infestate de termite.

Ni se alăturaseră și cîțiva studenți argentinieni în exil. Am hotărît să locuim împreună într-o baracă de lemn, situată în apropierea portului. Pentru toți șase existau doar două saltele de paie. Fiecare le folosea în funcție de ora la care venea acasă. Adeseori, somnul ne era întrerupt de foiala șobolanilor sau a gîndacilor negri, fără a mai vorbi de țînțari, care se înmulțesc cu miliardele pe malurile insalubre ale Guayasului.

Curînd, ne-am trezit fără un ban în buzunar și fără nici o speranță de a ne schimba situația. Era timpul să părăsim acest cuptor tropical și ne-am hotărît să creăm un fond comun, vînzînd ultimele noastre boarfe. Guevara și-a păstrat strictul necesar : un pantalon fără nici o formă, de mult ce fusese purtat, o cămașă și o haină sport cu buzunarele căscate de obiectele pe care le conțineau : inhalatorul pe care-l folosea (suferea de astmă), cărți jerpelite, banane enorme care reprezentau de obicei mesele sale.

Un lider socialist din Guayaquil s-a arătat dispus să ne sprijine ca să părăsim țara. Putea să ne ajute să ne îmbarcăm gratuit pe un vas de mărfuri gata de plecare, dar nu putea introduce șase călători pe același vapor. Plecarea noastră trebuia să se efectueze în trei etape : cîte doi călători de fiecare cursă. Ținta noastră finală era de a ne regăsi în Guatemala.

„Guatemala e o țară în care se petrec lucruri importante, spunea Guevara. Acolo a izbucnit o mișcare însemnată. Trebuie să mergem să vedem ce se întîmplă !"

Două luni mai tîrziu, despărțit de Guevara, mă aflam pe drumurile Guatemalei, într-un automobil Ford aparținînd fraților Walter și Domingo Beveraggi Allende, doi compatrioți cărora președintele Peron le retrăsese calitatea de cetățeni argentinieni. Cei doi frați se îndreptau spre sud și eu călătoream cu ei. Am început o călătorie anevoioasă prin „republica bananelor". Începuse sezonul ploilor și singura șosea carosabilă era în parte inundată. Am traversat Salvadorul și, la 16 decembrie, am pătruns în Honduras, de unde ne-am îndreptat direct spre Nicaragua.

Trecusem de Managua și de Rivas. Ploaia forma o perdea impenetrabilă. Înaintam cu nervii încordați, cu ochii fixați pe această șosea care își croia drum prin cea mai deasă pădure virgină din întreaga Americă Centrală. Pe neașteptate am zărit două siluete care înotau în noroi. Un luminiș mi-a permis să le deslușesc fețele : „Oprește !" i-am strigat șoferului. Unul dintre cei doi era Ernesto Guevara ; celălalt, studentul argentinian Guala Garcia. Cu rucsacul în spate, erau amîndoi muiați pînă la piele și apa le șiroia pe obraz.

Ne-am îmbrățișat cu efuziune. Dar informațiile pe care ni le-au dat despre starea șoselei au făcut să ni se facă părul măciucă. Apa dusese podurile cu ea. Ne-am hotărît să ne înapoiem la Rivas.

Am ajuns spre seară și ne-am instalat într-un han unde bărbații fumau, în timp ce tinere fete pregăteau masa de seară. A fost o seară de neuitat, cu multe cîntece nostalgice pe care prietenii noștri Allende le cîntau acompaniindu-se la chitară. Ni s-a servit pui cu orez și Guevara, care nu mîncase cu adevărat de cinci zile, a început „să-și facă rezerve", potrivit filozofiei sale alimentare.

Deodată ne-am dat seama că, prin îmbrăcămintea noastră, prin melodiile noastre argentiniene, oferam un spectacol curios. În jurul nostru se strînseseră spectatori atenți și o ceată de copii își încetase joaca pentru a ne examina îndeaproape.

— Călătoriți cu Panagra ? (Panagra înseamnă „Panamerican Grace Airlines").

— Cu Panagra ? a întrebat Guevara. Desigur că nu ! Plecăm la Copacabana cu camionul.

— Perfect, cu camionul, dar cu clasa Panagra, nu-i așa ?

Dîndu-și seama că nu înțelegem despre ce e vorba, ne-a explicat : „clasa Panagra" însemna cabina șoferului. Acolo călătoreau pasagerii privilegiați, în schimbul unui mic supliment. Era clar pentru el că niște tineri albi nu puteau călători pe platforma camionului, laolaltă cu indienii.

— Nici vorbă de Panagra, i-a tăiat-o scurt Guevara. Vom călători pe platformă, ca toți ceilalți.

Trebuie făcută o asemenea călătorie pentru a înțelege America indigenă. Îmbarcîndu-ne pe platforma camionului, ne-am făcut intrarea într-o lume ostilă și, de-a lungul a sute de kilometri, am rămas prizonieri ai baloturilor și ai unor oameni care semănau ei înșiși cu niște baloturi. Tăcere. Zdruncinături și tăcere. Nu am putut stabili nici un contact cu indigenii și totuși, la frontiera peruviană, vameșii erau convinși că „sucisem capul indienilor" cu idei revoluționare.

Ne-am despărțit la Cuzco. Voiam să ajung la Lima, capitala statului Peru. Guevara dorea însă să-și continue cercetările arheologice în jurul splendidelor ruine ale citadelei Sacsahuaman. Avea în acest domeniu o vastă cultură.

L-am regăsit puțin mai tîrziu la Tumbes, aproape de frontiera Ecuadorului. În șirul pasagerilor care așteptau un autocar, se afla un om prost îmbrăcat care fuma o țigară privind distrat trecătorii. Era Ernesto Guevara. Am căzut unul în brațele celuilalt.

„Legiunea Caraibilor"

Puțin timp după aceea sărbătoream Anul Nou 1954 la San Jose din Costa Rica, cea mai hispanică și mai tradițională capitală din America Centrală. San Jose devenise cartierul general al unei organizații numite „Legiunea Caraibilor", care grupa unele cunoscute personalități liberale din această parte a globului. Puteau fi găsiți aci venezuelienii Romulo Betancourt și Raul Leoni, precum și dominicanul Juan Bosch. Locuiau cu toții în aceeași casă. Dacă ne gîndim că, după cîțiva ani, toți trei aveau să ajungă, într-un moment sau altul, în funcția de președinte al țării respective, se va înțelege mai bine intensitatea schimburilor de idei care aveau loc în această casă din San Jose.

În acea epocă de mare sărăcie, a primi o invitație la masă era pentru noi o asemenea binefacere încît o denumeam „a primi o veste bună". Masa pe care ne-a oferit-o Betancourt într-un mic restaurant italian din San Jose reprezenta în mod incontestabil o știre excelentă. Am discutat și probleme politice. Guevara s-a simțit atras în mod spontan de Juan Bosch, mulatru cu privirea profundă, de o eleganță naturală și de loc sofisticată, pasionat de istorie, și care se consacra pe atunci carierei sale de romancier. Guevara și Bosch au vorbit despre literatura latino-americană și, în asemenea ocazii, prietenul meu Ernesto își dezvăluia verva și sensibilitatea. În schimb, Betancourt îi fusese antipatic de la bun început. Îi displăcea în aceeași măsură ca și ideile sale.

Tot la San Jose am făcut cunoștință cu un alt grup de exilați politici : cubanii. Erau cei care se salvaseră după evenimentele din 26 iulie 1953, despre care Guevara și cu mine discutaserăm

→

cu pasiune. Ştiam că, sub conducerea unui anume Fidel Castro, luaseră cu asalt cazarma de la Moncada, unde se adăposteau trupele dictatorului Batista. 26 iulie era pentru ei o dată istorică, punctul de plecare a revoluţiei. Cubanii întîlniţi de noi relatau episoade impresionante, vorbeau de execuţii sumare, de atentate cu dinamită, de rafale de mitralieră, pe un ton degajat care ne uluia.

Episodul Arbenz

O lună mai tîrziu ne aflam în Guatemala. Temperatura politică era pe cale să urce în mod periculos. Preşedintele Arbenz naţionalizase terenurile lui „United Fruit Company". Washingtonul declarase că guvernul guatemalez se află „în mîinile comuniştilor" şi exercita presiuni asupra altor state ale Americii Latine pentru a le determina să rupă relaţiile cu această ţară. Arbenz semnalase faptul că se punea la cale o invazie armată împotriva Guatemalei, că se pregăteau trupe în Salvador, Republica Domînicană, Nicaragua, Venezuela.

După părerea lui Guevara, guvernul Guatemalei era de pe atunci pierdut. Guevara nu avea încredere în militarii de carieră din jurul preşedintelui Arbenz.

— De ce să nu avem încredere în tinerii ofiţeri ? replicau exilaţii politici cărora el le împărtăşea îndoielile. Au fost cu toţii discipoli ai colonelului Arbenz la Academia militară şi Arbenz este cel care a făcut revoluţia.

— Desigur, desigur, spunea Guevara. Dar credeţi că oameni ca ei, cu educaţia lor burgheză, cu conştiinţa lor de castă, vor rezista presiunii yankeilor ? Aţi face mai bine să înarmaţi miliţiile ţărăneşti în scopul de a controla armata şi, în caz de nevoie, de a o înlocui.

Temerile manifestate de Guevara aveau să se dovedească dramatic de întemeiate. Cîteva luni mai tîrziu, contrarevoluţionarul Castillo Armas l-a obligat pe Arbenz să demisioneze şi să ia calea exilului.

Pe prietenul meu Ernesto l-am regăsit la Ciudad de Mexico, în mai 1955. Ocupa un modest apartament pe str. Neapole 40, împreună cu soţia sa, Hilda Gadea, cu care se căsătorise în urmă cu un an în Guatemala, şi cu fiica lor, care nu avea pe atunci decît cîteva luni. Se afla acolo şi un al treilea locatar, un mic guatemalez poreclit El Patojo (Picioare Scurte). Acesta îl ajuta pe Guevara în munca sa de fotograf ; în acea epocă, Ernesto îşi cîştiga existenţa fotografiind lumea pe plajă şi pe străzile din Mexico.

— Problema, mi-a explicat el, este că în Mexic singurii care pot plăti fotografii pe stradă sînt turiştii. Dar turiştii posedă propriile lor aparate fotografice. Aşadar, o piaţă potenţială enormă şi o piaţă reală total inexistentă.

Rîdea, dar faţa i se crispa atunci cînd evoca sfîrşitul regimului guatemalez. Cînd armata de „eliberare" a lui Castillo Armas, formată din mercenari, trecuse frontiera, avioane pilotate de yankei răspîndiră milioane de manifeste, invitînd populaţia să se alăture „eliberatorilor". Cu cît guvernul întîrzia să oprească înaintarea mercenarilor, cu atît mai mult scădea moralul armatei. Înainte chiar ca Arbenz să fi demisionat, dreapta guatemaleză începea să pregătească în umbră represaliii sîngeroase. Atunci ambasadorul argentinian, prieten cu Guevara, l-a obligat să se refugieze la ambasadă.

— Dar de ce ? În oraş nu se întîmplă nimic. Şi de altfel nimeni nu mă cunoaşte.

— Asta o crezi dumneata ! Dar eu îţi pot spune că, pe o anumită listă, există numele unui agitator argentinian care urmează să fie împuşcat deîndată ce Arbenz va pleca. Şi acest agitator eşti dumneata.

Aşadar, Guevara şi-a salvat viaţa petrecînd o lună la ambasada argentiniană din Guatemala. În acest răstimp au avut loc căderea lui Arbenz, valul de epurări, asasinatele şi încheierea socotelilor, revanşa proprietarilor agricoli, lichidarea programelor cu caracter ţărănesc, iar „United Fruit Company" şi-a reluat domnia.

Guevara îmi povestea toate acestea în timp ce mă conducea spre „Imperial", un imobil din Ciudad de Mexico unde locuiau numeroşi refugiaţi cubani. Puteau fi găsiţi aici activişti ai mişcării „26 Iulie", intelectuali ca Raul Roa, care avea să devină ulterior ministru. Guevara manifesta un entuziasm tot mai mare faţă de cauza cubană. Aprecia elanul, tinereţea oamenilor de la 26 iulie şi se acomoda perfect cu starea lor de spirit.

Primul contact cu conducătorii revoluţiei cubane

Între timp, în Argentina se petreceau evenimente serioase. În iunie 1955 s-a produs puciul împotriva lui Peron. Buenos Aires fusese bombardat. Se înregistraseră sute de morţi. Am plecat din nou la Mexico pentru a-l convinge pe Guevara să se înapoieze în Argentina.

— Nu, mi-a spus el. Nu plec ! Ce ne aşteaptă la noi ? Un guvern militar care încearcă să reprime clasa muncitoare. Aici se desfăşoară un lucru cu mult mai important : acţiunea cubanilor.

În noiembrie 1955 mi-a făcut cunoştinţă cu Fidel Castro. Fidel, împreună cu fratele său Raul, ocupa la Mexico un apartament în imobilul „Imperial", unde se instalase cartierul general al revoluţiei cubane. M-am pomenit la o reuniune a unor oameni care discutau foarte tare. Din lipsă de scaune, mulţi stăteau pe jos, înecaţi într-un impenetrabil nor de fum degajat de enormele lor ţigări. Tumultul era atît de puternic încît Guevara m-a luat de braţ şi mi-a strigat la ureche :

— Să mergem în bucătărie !

Aci se afla un om tînăr şi dinamic : Fidel Castro. A început să vorbească despre proiectul său de debarcare în Cuba :

— Avem vasul, avem armele, avem oamenii ! Cînd oamenii vor fi instruiţi, vom pleca în Cuba. Vom muri sau vom fi liberi. Se va vorbi despre noi, despre cei de la 26 iulie şi vom făuri o nouă Cubă. Înţelegi ?

Pînă în ultimul minut am făcut tot posibilul ca să-l conving pe Guevara să se întoarcă în Argentina. Am vorbit multă vreme despre această problemă în timp ce ne plimbam prin Mexico, dintr-un capăt la altul al oraşului. Aceasta constituia metoda favorită a lui Ernesto de a trata problemele importante. Era un mărşăluitor neobosit şi din această cauză avea întotdeauna găuri în pantofi, fapt care-l lăsa cu totul indiferent, dar provoca uneori situaţii destul de caraghioase. De pildă, în ziua în care l-am vizitat pe marele poet spaniol Leon Felipe.

Felipe era unul din cei 50 000 de exilaţi republicani spanioli care trăiau în Mexico. Guevara descoperise opera sa poetică şi ţinea neapărat să-l cunoască. Leon Felipe ne-a primit, ne-a invitat să luăm loc şi s-a instalat cu Guevara pe o canapea. Eu m-am aşezat într-un fotoliu din faţa lor. În acea clipă, cu o mişcare parcă perfect sincronizată, Guevara şi poetul şi-au încrucişat picioarele, dînd amîndoi la iveală cîte o gaură enormă în talpă, provocată de uzura pantofilor.

Mexico, paradisul exilaţilor, în general binevoitor faţă de ultimii sosiţi, se arăta pînă la urmă crud prin interdicţia de a munci aplicată străinilor. Castro şi tovarăşii săi se pregăteau să se întoarcă în patrie. Este totodată neîndoielnic că la Mexico s-a desăvîrşit personalitatea lui Guevara. Preocupările sale ştiinţifice, care îi captaseră pînă atunci interesul, trecuseră pe planul al doilea. Atinsese pe atunci un remarcabil nivel teoretic şi primise şi o eficientă pregătire militară. Ţinînd seama de felul în care se afirmase personalitatea sa, Guevara găsea un admirabil teren de acţiune în Caraibe.

Am părăsit pe Ernesto în decembrie 1955. Era animat de un puternic optimism faţă de proiectul lui Fidel Castro. Revoluţia cubană îl interesa din punct de vedere politic dar şi pe plan uman, căci trăia alături de cubani într-un spirit frăţesc, iar calităţile sale personale îi atraseseră stima tuturor.

În noiembrie 1956, cei 82 de tovarăşi ai lui Castro de pe bordul iahtului „Granma" au debarcat pe coasta de sud a Cubei. Au fost ucişi aproape toţi dar, o lună mai tîrziu, cei 12 supravieţuitori, avînd în frunte pe Castro şi pe Guevara, s-au adunat şi au format prima grupă de guerilă din Sierra Maestra. La 31 decembrie 1958, după 25 de luni de lupte, Batista fugea în Republica Dominicană, împreună cu familia sa şi cu cîţiva colaboratori apropiaţi ai dictaturii. La 8 ianuarie 1959, Castro îşi făcea intrarea triumfală în Havana.

Ricardo ROJO

(Va urma)

Din cauza abundenţei de material, publicarea serialului „Istoria bombei atomice" va fi reluată în numărul următor.

LE NOUVEL
OBSERVATEUR

Pierre Mendès-France

ÎN ORIENTUL MIJLOCIU, CA ŞI ÎN VIETNAM, PACEA ESTE O DATORIE

ACELE FORŢE de progres care au contribuit recent, în mod atît de serios, la schimbarea cursului evenimentelor din Vietnam, sînt dezorientate în faţa situaţiei din Orientul Mijlociu. Unele dintre ele se obişnuiesc cu rutina „incidentelor", pe care le consideră, pare-se, drept minore sau necontrolabile. Altele — şi este la fel de îngrijorător — consideră că trebuie să se angajeze într-o acţiune partizană, să încurajeze extremismele şi să se împace foarte bine cu o luptă, pe care o dau, de altfel, prin intermediul izraelienilor sau al arabilor.

Pacea a fost totdeauna — şi rămîne mai mult ca oricînd — o valoare care trebuie apărată din răsputeri. Fără îndoială, există situaţii în care trebuie să cedeze în faţa necesităţii inevitabile a luptei. S-o spunem în mod ferm : nu acesta este cazul în Orientul Mijlociu — şi poartă o răspundere grea cei care, conştient sau nu, se împacă cu moartea, cu suferinţele şi cu lipsa de securitate a milioane de oameni şi îndeamnă pe izraelieni sau pe arabi să nu aplice Rezoluţia înţeleaptă de la 22 noiembrie 1967, votată unanim de Consiliul de Securitate al O.N.U.

Cursa înarmărilor se intensifică, declaraţiile de ură devin tot mai numeroase, guvernele răspunzătoare se închid în atitudini din ce în ce mai intransigente. Fiecare tabără îşi mobilizează adepţii în lume şi marile puteri, sigure pentru moment că nu vor trebui să se înfrunte direct, renunţă să promoveze compromisurile totuşi indispensabile în această regiune înfierbîntată.

Unii, în Izrael, ajung să uite că forţa singură nu va reglementa niciodată nimic. În ţările arabe, alţii neglijează faptul că această forţă a acţionat deja de trei ori împotriva lor. De ambele părţi se foloseşte ocuparea de teritorii pentru a întreţine iluzii sau pentru a justifica refuzuri încăpăţînate. Astfel, şansele unei reglementări se îndepărtează şi riscurile unei reluări a conflictului cresc. Escaladarea sabotajelor şi represaliilor duce direct la această reluare.

A sosit timpul ca, pretutindeni în lume, şi în primul rînd în Franţa, forţele de progres să se deştepte, să cîntărească cu toată greutatea lor în balanţa păcii şi a războiului şi să nu mai lase răgaz acelora de care depinde unica şi singura soluţie raţională.

Sarcina cea mai urgentă este, evident, cea întreprinsă de O.N.U. pentru a evita să se recurgă din nou la forţă. Toate mijloacele trebuie să-i fie puse la dispoziţie, şi de către toţi. Misiunea lui Jarring trebuie să fie reluată, numărul observatorilor şi posturilor de control trebuie să fie sporit. În ciuda condiţiilor tulburi în care s-au produs evenimentele premergătoare datei de 5 iunie 1967, Orientul Mijlociu este, desigur, regiunea în care O.N.U. a dovedit cel mai bine serviciile pe care le poate aduce. De altfel, O.N.U. şi marile puteri garantează existenţa statului Izrael şi integritatea ţărilor arabe vecine. Dacă este mobilizată, opinia publică poate încă să creeze un asemenea climat încît va fi imposibil să se refuze stabilirea dispozitivelor indispensabile pentru menţinerea păcii.

Apoi va trebui să se ceară Consiliului de Securitate să adopte neîntîrziat măsurile necesare pentru aplicarea Rezoluţiei sale de la 22 noiembrie 1967, care exprimă în mod clar acordul realizat între toţi membrii Consiliului — inclusiv, şi este un lucru important, membrii permanenţi — asupra cîtorva idei fundamentale şi impuse de raţiune : sfîrşitul situaţiei de beligeranţă, recunoaşterea dreptului la existenţă al tuturor statelor din regiune, în cadrul unor frontiere care să fie în sfîrşit la adăpost de ameninţări, retragerea forţelor de ocupaţie, reglementarea umană şi completă a situaţiei dureroase a refugiaţilor, dreptul pentru toate ţările de a folosi în mod liber căile navigabile internaţionale etc. Pornind de la aceste principii greu contestabile, Consiliul de Securitate poate şi trebuie să elaboreze soluţii practice.

Din păcate, timpul nu duce decît la uitarea unor temeri salutare şi nu permite decît acumularea armelor, a pasiunilor şi deci a pericolelor.

Este notoriu că aproape toţi şefii de state arabi doresc o reglementare pentru a putea să se consacre mai bine promovării economice şi sociale a popoarelor lor. Este notoriu că acelaşi lucru este valabil pentru marea majoritate a opiniei publice şi a guvernului din Izrael. Dar, în ambele tabere, mişcări populare exaltate de suferinţe şi de umilinţe, ca şi de fanatisme şi de propagande, se opun concilierilor şi compromisurilor. Forţele de progres nu pot, fără să se renege, să acorde cauţiunea lor, sub indiferent ce formă, acestor fanatisme şi acestor propagande. Ar însemna să accepte războiul şi să exploateze nenorocirea.

Trebuie să repetăm : azi se cunosc în mod clar toate bazele pe care s-ar putea angaja în mod util o negociere. Oameni de stat care, de ambele părţi, şi uneori în mod curajos, se străduiesc să găsească o rezolvare a acestui război de 20 de ani, sînt îndreptăţiţi să aştepte, atît din partea instituţiilor internaţionale cît şi din partea noastră, un sprijin mai entuziast şi mai eficace. Desigur, nu li se oferă acest sprijin atunci cînd — fie chiar şi indirect — sînt încurajate extremismele. Nu li se oferă sprijin nici livrîndu-se zilnic tot mai multe arme ţărilor din Orientul Mijlociu.

În loc să luăm poziţie în mod fanatic într-un conflict care poate în orice clipă să-şi arate aspectul cel mai grav, în loc să stimulăm mîniile şi sectarismele, să devenim conştienţi că nu avem decît o datorie : să contribuim la apropierea a două popoare moştenitoare ale aceleiaşi tradiţii, să acţionăm neîncetat pentru instaurarea păcii.

The New York Times

James Reston

„LOGICA" ELECTORALĂ

EXISTĂ un fel de logică dementă a campaniei prezidenţiale pentru alegerile din 1968. Ea a fost plină de îndoieli, ezitări şi surprize, şi totuşi, pînă la urmă, a adus în cursa pentru desemnare pe aproape fiecare om politic care are şanse serioase de a fi desemnat şi ales.

Acesta reprezintă un nou mod de a afirma că sistemul politic american, în ciuda tuturor incertitudinilor şi accidentelor sale, acţionează. Partidele politice din Anglia, de exemplu, ar fi rezolvat problema selecţionării liderilor de partid în mod diferit, dar ar fi ajuns probabil cam la acelaşi rezultat. Englezii i-ar fi adunat laolaltă pe bătrînii principalelor lor două partide. Noi vorbim despre politica „camerei pline de fum", dar ei sînt aceia care au inventat camera plină de fum şi cred în ea. Astfel, ei s-ar fi întrunit şi ar fi cercetat toate posibilităţile, reducîndu-le la o scurtă listă. Dacă liderii celor două partide americane ar fi procedat la fel, există toate şansele ca ei să fi ajuns să prezinte cam aceleaşi personalităţi care caută acum să obţină preşedinţia.

Guvernatorul statului New York, Nelson A. Rockefeller, completează lista americană. A intrat în cursă şi senatorul Robert Kennedy care ezita şi el, Hubert Humphrey, care nu ezită niciodată, Richard Nixon, care a renunţat şi a revenit asupra hotărîrii, plus senatorul Eugen McCarthy, care şi-a dat seama de starea de spirit înaintea tuturor, precum şi George Wallace din Alabama.

Există cîţiva absenţi. Primarul John Lindsay al New Yorkului are exact vîsta potrivită şi exact experienţa necesară, dar primarii Marelui Oraş, deşi cunosc mai mu'te despre principalele noastre probleme interne decît oricare alţii, întîmpină dificultăţi. Ei nu sînt ca guvernatorii. Ei nu îndrăznesc să-şi părăsească posturile pentru a candida pentru preşedinţie. Totuşi, lista candidaţilor declaraţi pentru preşedinţie este astăzi aproximativ cea mai bună pe care o avem şi mult mai bună decît ne aşteptam să avem la începutul anului.

Acum, problema este foarte simplă. Iat-o : cine are cele mai bune şanse să unească şi să guverneze ţara între 1969 şi 1973 ? Desigur, aceasta nu este întrebarea care se pune făţiş astăzi. Întrebarea care apare în titlurile ziarelor este : cine reuşeşte mai bine în Indiana ? Cine se află în frunte la sondajele de opinie publică? Va fi Kennedy sau McCarthy? Întrebările ce se pun în privinţa lui Rockefeller sînt : apare el prea tîrziu ? Este prea nehotărît şi prea liberal pentru susţinătorii lui Goldwater şi Reagan ?

Mai este încă timp pentru a se răspunde la principala întrebare a următorilor patru ani. Partidele şi ziarele au propriile lor preocupări. Dar pentru ţară întrebarea este : cine poate obţine aprobarea unei majorităţi efective pentru a rezolva problemele grele care ne stau în faţă ?

Aceasta este problema centrală. Ea are prea puţină legătură cu cine anume a intrat primul sau ultimul în cursa pentru preşedinţie, dacă Kennedy şi Rockefeller au fost „oportunişti" sau „nehotărîţi", ceea ce de fapt sînt, sau dacă McCarthy a fost primul, ceea ce de fapt a fost, sau dacă Humphrey a fost o faţadă pentru Johnson, ceea ce este adevărat.

Problema în care trebuie să se ia o hotărîre astăzi este clară. Ea se referă la viitor. Ezitările, stupidităţile, îndoielile şi contradicţiile trecutului sînt importante ca indicaţii de caracter, dar nu au un caracter critic. Campania începe cu adevărat acum. Conturul caracterelor este clar. Toate aceste caractere vor fi puse la încercare în împrejurări diferite, dar voturile alegerilor preliminare nu au un caracter „naţional". Majoritatea statelor nici nu vor fi măcar implicate.

De exemplu, Humphrey şi Rockefeller nici nu vor participa la aceste alegeri, dar ambii participă totuşi la cursă. Poate că ambii vor fi respinşi. Într-o alegere, se pune problema să se accepte candidaţii care sosesc, mai degrabă decît candidaţii care pleacă şi poate că amîndoi au pierdut trenul, dar şi în această privinţă s-ar putea ca ei să fie mai buni decît Kennedy sau McCarthy sau Nixon, iar alegerile preliminare şi sondajele nu vor hotărî această problemă.

Printr-o serie de accidente dintre cele mai curioase în istoria politicii americane, preşedintele Johnson s-a retras din cursă, iar Nixon, McCarthy, Kennedy, Wallace şi Rockefeller au intrat în cursa pentru preşedinţie. Toţi aceştia se găsesc într-o situaţie curioasă. Fiecare, în felul său, a considerat că problemele ţării, în acest moment deosebit, erau atît de importante încît aveau datoria să candideze. Unii au apărut mai devreme, alţii mai tîrziu, dar laolaltă ei sînt oamenii pe care politica americană îi poate produce în momentul de faţă şi problema ce se pune în faţa alegătorilor este de a hotărî pentru viitor — şi nu pentru trecut, nu cine a fost primul sau se prezintă cel mai bine — ci cine poate rezista în cursă şi guverna în anii viitori.

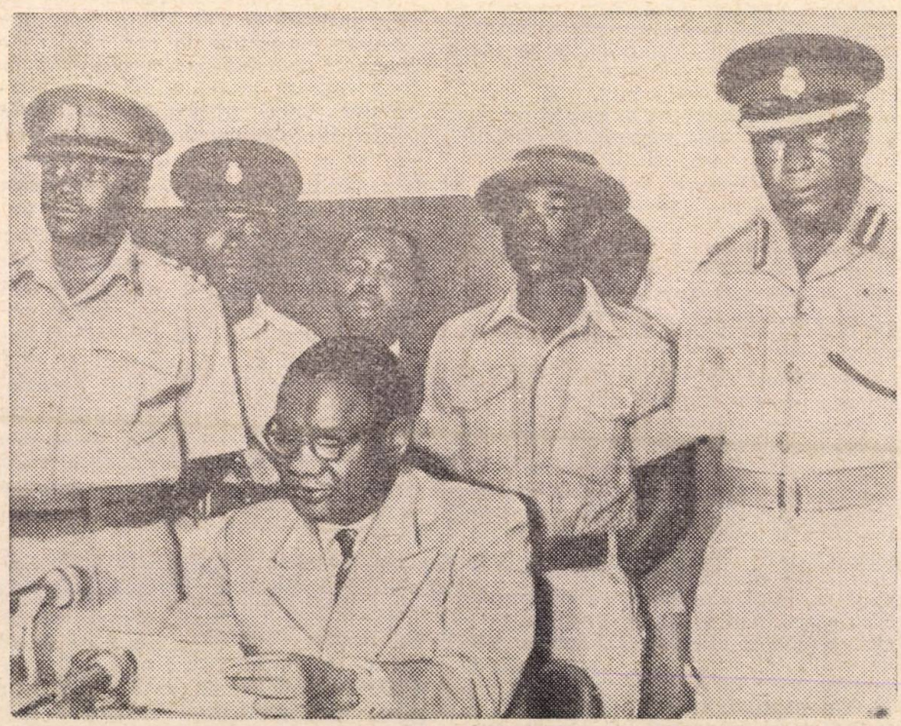

Liderii noului regim din Sierra Leone fotografiaţi cu prilejul „apelului către naţiune" adresat de premierul Siaka Stevens (la masă, în faţa microfoanelor)

La Mañana

MONTEVIDEO

SOLUŢIILE PROBLEMEI ALIMENTARE

„DISTRIBUIREA şi mijloacele de vînzare a produselor agricole sînt în America Latină tot atît de deficitare ca şi producţia de produse alimentare — şi aceasta într-un moment în care guvernele naţiunilor de pe continent desfăşoară lupta pentru a asigura un regim alimentar cît mai echilibrat pentru populaţie". Această afirmaţie, ca şi următoarele aparţin lui Martin Kreisberg, expert în probleme agrozootehnice în Ministerul Agriculturii al S.U.A. Recent, cu prilejul celei de-a X-a Conferinţe Mondiale a Societăţii pentru Dezvoltare Industrială, expertul american a arătat că problema actuală a producţiei de alimente în raport cu creşterea populaţiei Americii Latine este „în esenţă o problemă a sărăciei generalizate. Instalaţiile arhaice şi metodele de comercializare, politica absurdă de fixare a preţurilor şi sistemul depăşit de acumulare a produselor alimentare în ţările în curs de dezvoltare contribuie la agravarea problemelor în acest domeniu cel puţin tot atît de mult ca şi metodele învechite de cultivare". Inclusiv în acele ţări latino-americane unde nivelul producţiei alimentare este în general satisfăcător, o mare parte a populaţiei suferă de deficienţe nutritive datorită, în principal, puterii reduse de cumpărare. După părerea lui Kreisberg, există trei factori importanţi care influenţează asupra aprovizionării, distribuirii şi vînzării produselor alimentare în America Latină : creşterea populaţiei într-un ritm tot mai ridicat ; veniturile unei familii cresc treptat, ceea ce determină, de asemenea, o mai mare cerere de alimente ; migraţia locuitorilor din zonele rurale spre zonele urbane, unde aceştia depind de cantitatea de alimente ce se desface pe piaţă. Insuficienţa acestor produse face să crească preţurile, depăşindu-se posibilităţile populaţiei sărace de la oraşe.

Procentul de 2,5 la sută cu care creşte în prezent producţia alimentară este total insuficient. De altfel, chiar un procent de creştere de 5 la sută nu ar putea oferi un disponibil corespunzător de alimente pentru consum. Deşi America Latină are cea mai bună situaţie, din acest punct de vedere, în cadrul regiunilor subdezvoltate, o mare parte a populaţiei sale nu poate beneficia de o alimentaţie corespunzătoare în proteine şi calorii. Totodată, 50 la sută din cei ce locuiesc în zonele urbane ale continentului latino-american — şi care reprezintă 28 la sută din totalul populaţiei — depind de sistemul de desfacere a alimentelor pe pieţe şi au venituri atît de reduse încît nu reuşesc să le obţină în proporţia necesară.

America Latină va putea soluționa această problemă, ca de altfel și multe altele, atunci cînd influența din nord nu va mai fi atît de puternică și largă încît să condamne multe din țările continentului la starea de monocultură și la un nivel înapoiat din punct de vedere al înzestrării tehnice a agriculturii. Totodată, numai o reformă agrară radicală — care ar lichida relațiile semifeudale ce caracterizează economia agricolă a țărilor latino-americane — poate fi de natură a satisface nevoile de consum ale populației rurale și urbane.

REVOLUTION africaine

ALGER

AVATARURILE UNEI FEDERAȚII

CONSTITUIREA „Federației dintre deșert și golf", pentru a relua o expresie încetățenită, nu a rezolvat problemele care se puneau acestei multiplicități de sultanate, astăzi federalizate. Unele capitale occidentale, în special anglo-saxone, s-au grăbit să tragă din această experiență federală concluzii pornind de la luptele intestine care afectează relațiile dintre cele 9 state federalizate. În ceea ce ne privește, cunoaștem marja de incertitudine care trebuie aplicată unor asemenea concluzii : acestea izvorăsc desigur din tendința diplomației occidentale de a voi să plieze conjunctura politică mondială la exigențele sale. Odată făcută această punere la punct, este nimerit să facem o retrospectivă a situației din estul Peninsulei Arabice.

Ne amintim că fondarea unei asemenea federații a fost hotărîtă după anunțarea dezangajării britanice la Est de Suez. O conferință mai mult sau mai puțin improvizată — și la care au participat teritoriile Bahrein, Dubai, Sharjah, Ras El Khani, Fujeira, Quatar, Umkawin și Ajwan — s-a soldat, în februarie, cu încheierea unui tratat.

Frontierele vag stabilite dintre membrii federației ar putea alimenta în viitor diferende de frontieră, în special dacă se va confirma descoperirea unor zăcăminte petroliere în această regiune. De pe acum, Quatar și Bahrein își disputâ insule situate între cele două principate ; Arabia Saudită își reafirmă revendicările, devenite ciclice, asupra oazelor din Buraimi și, cel puțin pentru moment, nu pare dispusă să renunțe la ele. Dacă ne gîndim la lipsa de popularitate a majorității sultanilor și emirilor (numai cu doi ani în urmă șeicii din Abu Dhabi și Sharjah i-au alungat pe frații lor de pe tron), am fi îndreptățiți să manifestăm cel mai mare scepticism. Șeicul din Abu Dhabi a devenit apostolul înființării unui nou protectorat englez. Chiar în Bahrein, platforma cea mai avansată din punct de vedere economic a federației, tulburările studențești au proiectat o nouă lumină asupra poziției regimului ; ele nu se limitează numai la contestarea monarhiei. Vecinii din sud ai federației, regimurile din Mascat și Oman, sînt ele însele amenințate de „frontul de eliberare Dhofar", mișcare revoluționară de stînga, care și-a fixat drept obiectiv răsturnarea actualului regim. Toate acestea nu servesc desigur cauzei federației, care continuă să fie obiectul unei profunde neîncrederi în rîndurile șefilor de state arabe.

Este adevărat că Arabia Saudită și Kuweitul și-au dat în mod spontan binecuvîntarea pentru această federație. În ce-l privește însă pe președintele Nasser și pe șeful statului irakian, Aref, aceștia se mențin pentru moment într-o stare de expectativă. În special cele două republici yemenite s-au pronunțat fățiș împotriva proiectului de fuziune.

„Conferința celor trei regi" de la Ryad (Feisal al Arabiei, Hussein al Iordaniei și Hassan al II-lea al Marocului) are în mod inevitabil o mare rezonanță în ce privește situația în golf. Obiectul acestei întruniri la nivel înalt este în primul rînd problema palestiniană, dar recenta întîlnire a regelui Hassan cu șahul Iranului conferă reuniunii dimensiuni cu totul noi. Sîntem îndreptățiți să ne întrebăm deci dacă nu cumva ne aflăm în prezența unei medieri marocane, care ar avea meritul, dacă nu să rezolve conflictul, cel puțin să clarifice imbroglioul federal. Aceasta ar reprezenta prima etapă spre o fuziune efectivă a principatelor, pe calea construirii unui stat modern, unitar, care s-ar putea dedica unor sarcini cu mult mai importante. Între ele, construirea unei economii eliberate de influența societăților străine și o implantare mai reală în contextul lumii arabe. În așteptarea acestei scadențe, federația se zbate într-o criză de creștere care riscă să se prelungească.

Una din problemele pe care le ridică explorarea Lunii este cunoașterea cantității de energie pe care urmează s-o cheltuiască astronauții ce vor păși pe suprafața solului lunar. În fotografie : la Los Angeles, un cercetător american, Vince Cortazzo, în costum de astronaut, executînd o experiență în această problemă. Pentru a simula gravitația lunară, mult inferioară celei terestre, Cortazzo e suspendat de talie printr-o aparatură specială

reflector

HUMPHREY INTRĂ ÎN SCENĂ

În săptămînile care au trecut de cînd președintele Johnson a anunțat că nu va candida, ponderea vicepreședintelui Humphrey ca aspirant la investitura democraților a crescut simțitor. Vestea că el va participa la cursa pentru președinție urmează unor aparente dovezi încurajatoare de sprijin din partea unui larg sector al partidului său. Identificarea sa cu Administrația Johnson i-a cîștigat lui Humphrey un sprijin pe care anterior nu-l avea în sud și în cercurile de afaceri. În același timp, el și-a menținut în bună parte vechile sale legături cu liderii sindicatelor, cu organizațiile de negri și cu grupările liberale. Faptul că el este larg acceptat de către diferite grupuri de interese și facțiuni reprezintă probabil cel mai mare atu politic al său în lupta din anul acesta.

Capacitatea intelectuală, calitățile și energia lui Humphrey sînt neîndoielnice. Dar candidatura sa este pusă sub două semne de întrebare. Primul : dacă el va putea declanșa adeziunea spontană a alegătorilor obișnuiți și va putea dovedi că se bucură de o popularitate de masă pe măsura sprijinului pe care i-l acordă unii dintre principalii lideri politici. Aceasta se leagă de cea de a doua problemă a sa și anume : necesitatea de a-și preciza o poziție personală în ce privește războiul din Vietnam. Senatorii democrați Robert Kennedy și Eugene McCarthy, cei doi rivali ai săi, beneficiază amîndoi, din punct de vedere politic, de nemulțumirile provocate de război. În timp ce, în trecut, Humphrey a apărat în mod neechivoc politica Administrației, el trebuie să concureze astăzi pentru sprijinul alegătorilor favorabili instaurării păcii fără să repudieze însă politica lui Johnson. Aceasta nu reprezintă o sarcină imposibilă, dar este o sarcină foarte dificilă. Cît de dificil anume, va fi să precizeze că anii în care l-a aplaudat pe Johnson nu l-au lipsit de capacitatea de analiză critică și de spirit creator și independent, au indicat-o generalitățile euforice ale declarației inițiale a lui Humphrey. O evaluare precisă a candidaturii sale va trebui să aștepte pînă la prezentarea promisă a programului său, în cuvîntările viitoare.

(Din **New York Times**)

UN NOU PARTID ÎN OLANDA

Disidenții partidului catolic popular din Olanda au creat de curînd un „partid politic radical", în care au intrat și disidenții partidelor protestante. Sciziunea în partidul catolic s-a produs în februarie anul acesta, cînd trei deputați ai acestui partid au creat un nou grup parlamentar, micșorînd astfel efectivele catolice, care au rămas astfel cu 39 de reprezentanți din cei 150 de deputați ai Camerei. Noul partid este prezidat provizoriu de fostul ministru Bogaers. El preconizează, în vederea alegerilor legislative, ce urmează să aibă loc în 1971 (în afară de cazul dizolvării anticipate a Parlamentului), o alianță cu partidele de tendință progresistă : „democrație 66", partidul muncii și partidul pacifist, care în politica externă a luat poziție împotriva N.A.T.O.

(După **Le Monde**)

LA TRIBUNE DE GENÈVE PACE ÎN NIGERIA?

Peste 1 300 de tineri vienezi au demonstrat pe străzile capitalei Austriei, cerînd ca S.U.A. să pună capăt războiului din Vietnam

CONDUCĂTORII federali de la Lagos se vor aşeza la masa conferinţei „de îndată ce partea adversă va fi gata să o facă", a declarat Okoi Aripko, ministrul de externe al Nigeriei.

Ştirile privind pacea în Nigeria au devenit insistente în ultimele zile. Ca loc de întîlnire se menţionează Parisul, unde se află în momentul de faţă şeful diplomaţiei biafreze, Azikiwe, în fruntea unei importante delegaţii, şi Geneva, unde preşedintele Coastei de Fildeş, Houphouet Boigny nu s-ar da în lături să ofere ospitalitatea vilei sale. Este însă mai posibil că dacă vor avea loc negocieri, ele se vor desfăşura la Londra, sub egida secretarului general canadian al Commonwealth-ului, Arnold Smith.

În prealabil, însă, va trebui să se înlăture zidul de neîncredere care desparte actualmente cele două părţi. Guvernul federal reproşează adversarului său că îşi modifică poziţia în fiecare zi, în timp ce Biafra bănuieşte Lagosul că urmăreşte să împiedice recunoaşterea sa de către alte state africane, vorbind în acest scop de negocieri de pace. Apoi, nu prea se ştie la ce anume se vor referi aceste discuţii. Din sursă federală se arată că va fi doar vorba de a se reintegra provincia dizidentă în Federaţia Nigeriană, ea însăşi divizată în 12 state. Este însă improbabil că biafrezii vor accepta să trateze pe această bază acum cînd Tanzania, recunoscîndu-i ca formînd o naţiune suverană, i-a scos din izolarea lor. Pe de altă parte, ei au propus de curînd un plan de pace în 5 puncte, dintre care primul cere încetarea imediată a focului.

Hotărîrea preşedintelui Nyerere este foarte semnificativă. Într-adevăr, şeful statului Tanzania e considerat în Africa drept o personalitate progresistă şi el adoptă adeseori poziţii avansate. Dacă el s-a hotărît pentru o asemenea acţiune, a făcut-o deoarece a fost impresionat de spiritul de rezistenţă manifestat de populaţia ibo din Biafra şi a fost alarmat de masacrele provocate de războiul civil din Nigeria.

Oare iniţiativa guvernului de la Dar-Es-Salaam va fi urmată şi de alţii? Unii observatori afirmă că Zambia, Kenya şi Senegalul ar fi tentate să-i urmeze exemplul. În ceea ce-l priveşte pe Houphouet Boigny, el a calificat hotărîrea lui Nyerere drept „un act de mare curaj politic şi de importanţă profund umană". Şeful statului Coasta de Fildeş nu a adoptat însă o măsură similară de teamă să nu nemulţumească partenerii din Consiliul Înţelegerii, care nu vor să audă vorbindu-se de o recunoaştere a Biafrei.

Pe cîmpul de luptă situaţia este mereu la fel de confuză, fiecare dintre adversari anunţînd victorii hotărîtoare. Se pare că succesele înregistrate luna trecută de către trupele federale nu au redus cu nimic combativitatea biafrezilor, al căror şef, locotenent-colonelul Ojukwu, şi-a reluat postul după o retragere religioasă de o săptămînă, care a făcut să se creadă că ar fi fost înlăturat.

Pentru moment, războiul continuă cu cortegiul său de ruine şi morţi. În această privinţă, „Le Monde" subliniază că raidurile aeriene împotriva populaţiei civile din Biafra reduc şansele de negocieri. Iar Comitetul Internaţional de Cruce Roşie se pregăteşte să lanseze un apel de ajutorare a victimelor inocente ale conflictului nigerian, alăturîndu-şi astfel vocea sa vocilor îngrijorate ale Consiliului ecumenic al bisericilor şi Vaticanului.

André NAEF

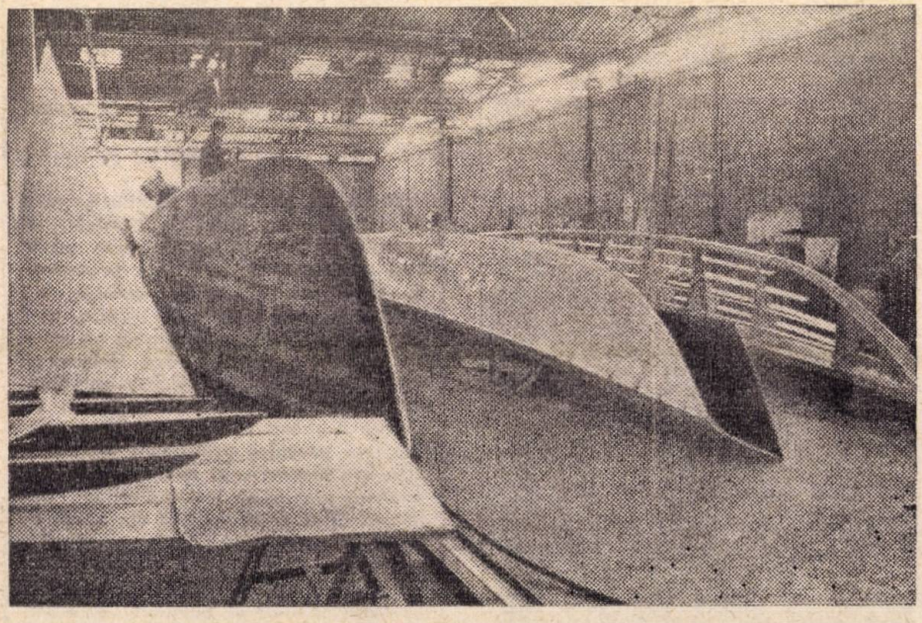

Pe şantierele La Perrière din Lorient (Franţa) se lucrează la carcasa trimaranului „Pen-Duick IV", cu care cunoscutul navigator Eric Tabarly urmează să întreprindă, începînd de la 1 iunie, cursa sa transatlantică solitară

International Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

NU PUTEM SPRIJINI RĂZBOIUL

CEI CARE pledează în favoarea păcii în Vietnam nu doresc doar „pace şi linişte". Există două motive pentru care aceştia persevorează în eforturile lor. Primul este acela că politica în Asia de sud-est exemplifică păcatul cel mai antisocial — este vorba de moralitatea selectivă. Al doilea se referă la lupta pentru identitate.

Un exemplu vădit al moralităţii selective: cînd un poliţist bate un negru pe ascuns, dar nu atinge un alb pentru acelaşi pretins delict. Moralitatea — şi nu este vorba aici de teologie ci pur şi simplu de bun simţ — trebuie să fie o haină fără cusături pentru a putea reprezenta o forţă în problemele omeneşti. Dar moralitatea selectivă a devenit instituţionalizată, ea fiind un modus operandi naţional

american în timpul perioadei McCarthy. Lecția nerostită dar efectivă pe care publicul american a învățat-o de la defunctul senator a fost aceea că era drept să se mintă dacă prin aceasta erau dați la iveală „comuniști" în Departamentul de Stat. Dar, cu trecerea timpului, clauza condițională s-a pierdut în învălmășeală. Am ajuns să acceptăm principiul că este drept să evităm adevărul.

Ce legătură au oamenii de treabă cu pacea ?

Ei doresc o încetare a aventurii americane în Vietnam deoarece nu se pot împăca cu moralitatea selectivă, cu un guvern care proclamă democrația în țară și sprijină dictatori marionetă în străinătate ; care vorbește despre lege și ordine atunci cînd populația ghetourilor se răscoală în țară, dar aprobă tortura în delta Mekong ; care se presupune că sprijină autodeterminarea poporului, dar încearcă să impună vietnamezilor un guvern lipsit de popularitate.

Auzim vorbindu-se foarte mult despre tineri din universități care trec printr-o criză de afirmare. Dar conflictul din Vietnam creează o asemenea criză și multor oameni în vîrstă.

Ființele omenești — se afirmă — se identifică în numeroase direcții diferite. Ele se identifică cu părinții lor chiar după ce părinții au murit de mult. Se identifică cu o profesiune. Unii oameni se identifică cu o anumită biserică. Oamenii se identifică cu copiii lor atunci cînd copiii au de suferit. Adeseori, ei se identifică cu acea parte a țării în care au crescut.

Nu cea mai puțin importantă dintre identificări — deși considerată adeseori ca ceva de la sine înțeles — este identificarea noastră generală ca americani. Nu sîntem elvețieni, patagonezi sau italieni. Sîntem americani.

La noi trăim însă în siguranță o viață normală, în confort, în timp ce masacrul este comis în numele nostru într-un război care, după părerea mea, nu are o justificare morală sau legală și contrazice convingerile noastre declarate. Comentînd acest război, „Arbeiter Zeitung" din Viena vorbește despre „curiosul amestec de viclenie politică, naivitate fără limite și cinism rece care marchează era Johnson". Nu cred că o asemenea descriere ni se potrivește fiecăruia în parte dar, ori de cîte ori ne considerăm americani, trebuie să ne asumăm o parte a acestei poveri.

Chiar și președintele Johnson a observat în Mesajul său despre Starea Uniunii strania neliniște care caracterizează America. În bună parte, acest sentiment se datorește pierderii unei importante surse de autoidentificare.

„Nu întreba ceea ce țara ta poate face pentru tine", spunea John Kennedy. De atunci încoace, însă, s-a vărsat mult sînge. Dacă Administrația ne reprezintă pe noi, este timpul să întrebăm totuși ce anume poate face țara noastră pentru noi. Lealitatea este o cale cu dublu sens.

Margaret HALSEY

Charles de GAULLE

președintele Republicii Franceze

Charles - André - Marie-Joseph de Gaulle s-a născut la 22 noiembrie 1890, la Lille.

Charles de Gaulle învață, mai întîi, la Paris, pleacă apoi la Antoing, în Belgia, de unde se reîntoarce în capitala Franței pentru a studia la școala Sainte-Geneviève. Termină în 1912 studiile militare de la Saint-Cyr, printre primii zece elevi ai unei promoții al cărei șef era Alphonse Juin, viitorul mareșal al Franței, și este numit sublocotenent în regimentul 33 de infanterie cantonat la Arras sub comanda lui Pétain — pe vremea aceea colonel. În momentul izbucnirii primului război mondial, de Gaulle se distinge în primele lupte. Este de trei ori grav rănit, iar în 1916, la Verdun, e făcut prizonier.

Liberat în urma armistițiului din 11 noiembrie 1918, îl întovărășește (în mai 1919) pe generalul Weygand într-o misiune în Polonia. Se reîntoarce în țară în 1921, este numit profesor adjunct de istorie militară la Saint-Cyr, iar după absolvirea Școlii superioare de război este afectat (în 1924) la Statul major al Armatei Rinului și apoi detașat la secretariatul general al Consiliului superior al apărării naționale (în 1930).

Între anii 1929 și 1931, afectat la Statul major al trupelor din Levant (la Beirut), vizitează Egiptul, Palestina și Irakul. Între 1932 și 1934 apar mult comentatele sale cărți „Le fil de l'épée" (Tăișul săbiei) și „Vers l'armée de métier" (Către armata de carieră) prin care propune crearea în Franța a unei forțe armate de o înaltă specializare, blindată și mecanizată.

Cînd cabinetul Daladier demisionează și în fruntea guvernului vine Paul Reynaud, de Gaulle, numit general cu titlu temporar, primește comanda unei divizii de care blindate. La 5 iunie 1940, reîntors de pe front, e numit subsecretar de stat în cabinetul Reynaud.

În noaptea de 16 iunie 1940, de-abia sosit în capitală după un voiaj la Londra, află că Paul Reynaud a demisionat și în locul lui a venit la putere, acceptînd capitularea, mareșalul Pétain. În dimineața de 18 iunie, Charles de Gaulle părăsește teritoriul francez pentru a continua lupta. În seara aceleiași zile, el rostește la posturile de radio britanice un discurs care a avut un larg ecou. „Orice s-ar întîmpla — a spus el — flacăra Rezistenței franceze nu trebuie să se stingă și nu se va stinge".

În august 1943, de Gaulle este recunoscut de U.R.S.S., S.U.A. și Anglia ca președinte al Comitetului Francez de Eliberare Națională (C.F.L.N.), singura autoritate în măsură să reprezinte Franța. La 15 mai 1944, C.F.L.N. devine guvernul provizoriu al Republicii Franceze.

De Gaulle se întoarce în Franța, în iunie 1944, o dată cu debarcarea în Normandia. La 21 octombrie 1945 are loc referendumul asupra constituției, iar la 13 noiembrie Adunarea Națională îl alege șef al guvernului, care din momentul acela încetă să mai fie provizoriu. La 20 ianuarie 1946, el demisionează și se retrage la Colombey-Les-Deux-Eglises. La 7 aprilie 1947 anunță constituirea formației politice Adunarea Poporului Francez (R.P.F.). Urmează o perioadă în care lucrează la redactarea „Memoriilor de război", rămînînd, în același timp, în contact cu personalități reprezentative ale vieții politice franceze.

La 15 mai 1958, într-un mesaj adresat presei, Charles de Gaulle declară că „este gata să-și asume toate puterile Republicii". La 1 iunie, generalul apare în fața parlamentului și este din nou ales președinte de consiliu. În septembrie același an, referendumul pentru noua constituție instaurează a V-a Republică Franceză. În decembrie, au loc alegerile prezidențiale și, din ianuarie 1959, Charles de Gaulle este președinte al Republicii Franceze. În primăvara lui 1961, duce tratative cu guvernul provizoriu algerian, în martie 1962, prin acordurile de la Evian, semnează armistițiul care pune capăt războiului din Algeria, iar la 8 aprilie același an, printr-un referendum național politica algeriană a guvernului întrunește sufragiile unanime (90,7 din voturi). În cadrul alegerilor prezidențiale din cursul lunii decembrie 1965, Charles de Gaulle este reales, la al doilea tur de scrutin, președinte al Franței,

În 1962, președintele de Gaulle, vizitează Germania federală, în 1963 face o serie de călătorii în Grecia și Iran, iar în septembrie 1964, un lung turneu în țările Americii Latine. În vara lui 1966 a vizitat Uniunea Sovietică, apoi Etiopia și Cambodgia, iar anul trecut, Polonia și Canada.

Apropiata vizită în țara noastră a președintelui Franței, Charles de Gaulle — eminent om de stat, personalitate de frunte a vieții politice internaționale — marchează o dată importantă pe calea firească și tradițională a întăririi continue a relațiilor de prietenie dintre Franța și România.

R. P.

poșta redacției

NEGRII ÎN STATELE UNITE

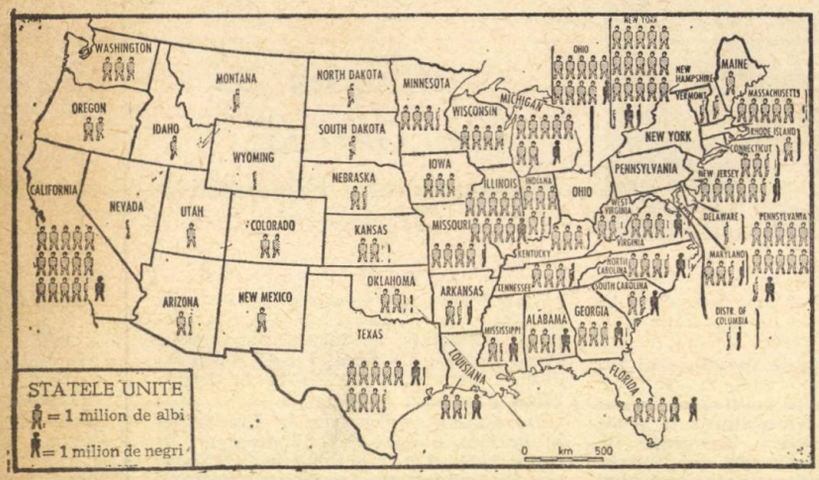

I. Ionescu, București. După datele recensămîntului din 1960, numărul locuitorilor din S.U.A. era de 180 milioane, din care circa 159 milioane de albi, circa 19 milioane de negri (10,5 la sută din totalul populației) și 1,5 milioane aparținînd altor rase. De atunci, numărul populației a crescut pînă în 1966 cu circa 17 milioane locuitori. În 1966 lipseau datele repartiției între negri și albi. Astfel că pentru harta de mai sus, (pe care-o reproducem după publicația italiană „Mondo Nuovo") au fost folosite cifrele din 1960. Mai mult de 11,7 milioane negri (adică 60 la sută din totalul lor) trăiesc în 17 state din sud-est. De exemplu : Mississippi numără în total circa 2 milioane 200 mii locuitori, din care 915 743 (mai mult de 42 la sută), sînt negri. Districtul Columbia are un total de 756 900 locuitori, din care 411 737 sînt negri (54,4 la sută). Statele care au un număr de negri mai mare de un milion sînt : New York (1,417 milioane) Illinois (1,037), Georgia (1,122), Louisiana (1,039) și Texas (1,187). Proporția dintre negri și albi variază considerabil de la un stat la altul. Statul cel mai populat este New York, care are și numărul cel mai mare de negri, circa 1 milion și jumătate, respectiv 1,8 la sută din totalul populației. Urmează California care, dintr-un total de 15,7 milioane de persoane, numără 883 000 negri. Un număr aproape egal (829 000) trăiește în Carolina de Nord din totalul de 2,3 milioane locuitori. Harta arată repartizarea negrilor și proporția între negri și albi în fiecare stat.

1 MAI ODINIOARĂ

Am văzut lumina zilei în orașul Ploiești, în 1888, în mahalaua Sf. Împărați. Eram copil și-mi amintesc că maică-mea încropise o cameră de oaspeți permanent ocupată de veri și neamuri cărturari, mereu în trecere pe la hanul mătușii. Toți pasagerii lăsau în gazdă valize cu cărți (le-am citit pe cele cu poze) și teancuri de ziare și reviste socialiste ale vremii, toate cu poze, deci citite de mine cu nesaț.

Prin 1892—1893, în ajun de 1 Mai, a venit la noi un văr student, socialist, care i-a spus mamei să mă gătească a doua zi cu costumul național. Astfel dichisit, m-am pomenit în vîrful unui car alegoric, încins cu brîu roșu și cu steguleț roșu în mînă. Din bulevardul Gării am poposit lîngă statuia „Libertății" (pe atunci lîngă piață, pe axa bulevardului).

Mutați peste cîțiva ani la București, am fost dus prin 1907—1908 la clubul muncitorilor, în calea Rahovei, în fața str. 11 Iunie, unde, după represiunile împotriva răscoalelor țărănești din 1907, s-a convocat o adunare de protest. Adunarea nu s-a ținut : porțiunea de la tribunal pînă la Bragadiru, plus străzile de intrare în calea Rahovei au fost barate cu artilerie și cavalerie.

În 1911, am sărbătorit 1 Mai la „Bordei". S-au făcut pregătiri cu mari sacrificii bănești, fără a socoti munca voluntară. Din inițiativa unui grup restrîns, am ridicat o mare baracă, expoziție a numeroase tipărituri socialiste. Toți pereții au fost tapetați cu manifestele a zeci de ani de activitate. O furtună a distrus însă în cîteva minute munca depusă și numeroase documente.

În 1927, la livada transformată în „Parcul Veseliei" a sărbătorit împreună cu noi ziua de 1 Mai și marele pictor N. N. Tonitza, care o ducea foarte greu. Ne-a donat pentru tombolă 2 tablouri (marine) cu o inscripție mare pe verso : PENTRU MIȘCAREA MUNCITOREASCĂ, 1 MAI 1927. N. N. TONITZA. Achiziționate la licitație de mine, le posed și astăzi.

Barbu SPIRESCU
membru al P.C.R. din 1921

MANDATUL LUI U THANT

Nicolae Stoica, Gornet-Cuib, județul Prahova. În noiembrie 1961, U Thant a fost numit secretar general provizoriu al O.N.U., iar în noiembrie 1962, în urma recomandării Consiliului de Securitate, pe baza unui proiect de rezoluție — printre autorii căruia se afla și România — Adunarea Generală l-a ales în unanimitate secretar general al Organizației Națiunilor Unite pînă în 1966. În preajma inaugurării sesiunii Adunării Generale din 1966, U Thant și-a făcut cunoscută intenția de a nu-și mai prezenta candidatura pentru un nou mandat. La O.N.U. s-au făcut atunci demersuri ca U Thant să rămînă în continuare în funcție. La 2 decembrie 1966, Consiliul de Securitate a recomandat Adunării Generale — care a aprobat în unanimitate — numirea lui U Thant pentru încă o perioadă de 5 ani (pînă la 31 decembrie 1971) ca secretar general al O.N.U.

AMERINDIENII

I. Petca, Sibiu. Locuitorii băștinași ai celor două Americi sînt cunoscuți și sub denumirile de amerindieni sau piei roșii, datorită culorii predominante în tatuajul cu care își acoperă pielea. Aparțin unui număr de zeci de familii, grupe și subgrupe de limbi. Cele mai însemnate sînt : algonkino-vakașa (pe teritoriul cuprins între Oceanul Atlantic și Munții Stîncoși), din care fac parte triburile algonkine, vakașe, ottawa, mohicane, delaware, sauk, miami, șeiene etc. ; na-dene (pe litoralul Oceanului Pacific, de la Oceanul Arctic pînă în Mexic), alcătuită în mare parte din triburi atapasce ; hoka-sioux (în bazinul fluviilor Missouri, Mississippi, în regiunea Marilor Lacuri, în sud-estul S.U.A. și în California), care cuprinde triburile dakotas, irocheze, seminole etc. ; utah-aztecă (în Sierra Nevada, Munții Stîncoși și în nordul și centrul Mexicului), din care fac parte triburile aztece, utah, comanșe etc. ; mayasoke (în sudul Mexicului, Guatemala, Honduras), alcătuită din triburile maya, chice, tatonace etc. ; aravakă și caraibă (răspîndite din Florida pînă în Paraguay și de la Oceanul Pacific pînă la gurile Amazonului) ; grupa gês (je), din care fac parte și triburile șavanților din Mato Grosso ; checiua (în Peru, Ecuador, Brazilia și parțial în Chile și Argentina), care constituie cea mai numeroasă populație indiană contemporană (peste 7 000 000) ; aimara (în Peru și Bolivia, pe malurile lacului Titicaca) ; araucana (în Chile și Argentina) ; grupa patagoneză (în sudul Argentinei și estul statului Chile) și grupa fuegiană în Țara de Foc.

Gheorghe Hreniuc, Oradea. 1) În Cehoslovacia, în afară de Partidul Comunist din Cehoslovacia, mai există Partidul Socialist și Partidul Popular, iar în Polonia, în afară de P.M.U.P., mai există Partidul Țărănesc Unit și Partidul Democrat. 2) La „Poșta redacției" din „Lumea" nr. 13, puteți găsi răspunsul la a doua întrebare a dv. 3) Personalitatea la care vă referiți este în viață. 4) Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe al României, ales președinte al celei de-a XXII-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., rămîne în funcție pînă cînd Adunarea Generală, la deschiderea sesiunii sale din toamnă — a XXIII-a — va proceda la alegerea noului președinte. 5) Rubrica „Profil" este consacrată exclusiv unor personalități de peste hotare.

Constantin Pleșa, comuna Uliești, județul Dîmbovița. În legătură cu activitatea lui Patrice Lumumba, consultați colecția revistei „Lumea" pe anul 1964 și nr. 22 pe anul 1965.

Matcașu Ghiță, comuna Cudalbi, județul Galați. Vizita de care vă interesați a avut loc în S.U.A., între 15 și 27 septembrie 1959.

Arhilei Vladimir, București. Între țara noastră și Republicile Africa Centrală și Volta Superioară nu au existat pînă la datele menționate de dv. relații diplomatice.

P. Clinca, București. Dr. Antonio Agostinho Neto s-a născut în 1922.

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

camera combinată CIBIN

Un produs nou, modern și atrăgător, care va aduce în apartamentul dv. o notă desăvîrșită de confort și bun gust.

Linia suplă precum și multiplele posibilități de utilizare a pieselor fac din „Camera combinată CIBIN" o garnitură care nu trebuie să lipsească din nici un cămin. Realizată de întreprinderile Ministerului Economiei Forestiere, camera combinată CIBIN are următoarea componență :

Dulap combinat cu oglindă	lei 2 432
Dulap cu două uși	lei 1 351
Masă extensibilă	lei 677
Măsuță fantezie	lei 274
Canapea extensibilă	(lei 2 805 (lei 3 003 (lei 3 199
Fotoliu (se livrează cu 2 fotolii)	(lei 766 (lei 809 (lei 851
Scaun Olt (se livrează cu 4 scaune)	(lei 248 (lei 261 (lei 274

Prețurile la canapea, fotolii și scaune oscilează în funcție de calitatea stofelor.

confortabilă rezistentă

FABRICA DE RULMENȚI
BÎRLAD

rulmenți de construcție specială

rulmenți radiali și axiali cu bile

rulmenți oscilanți cu role butoi

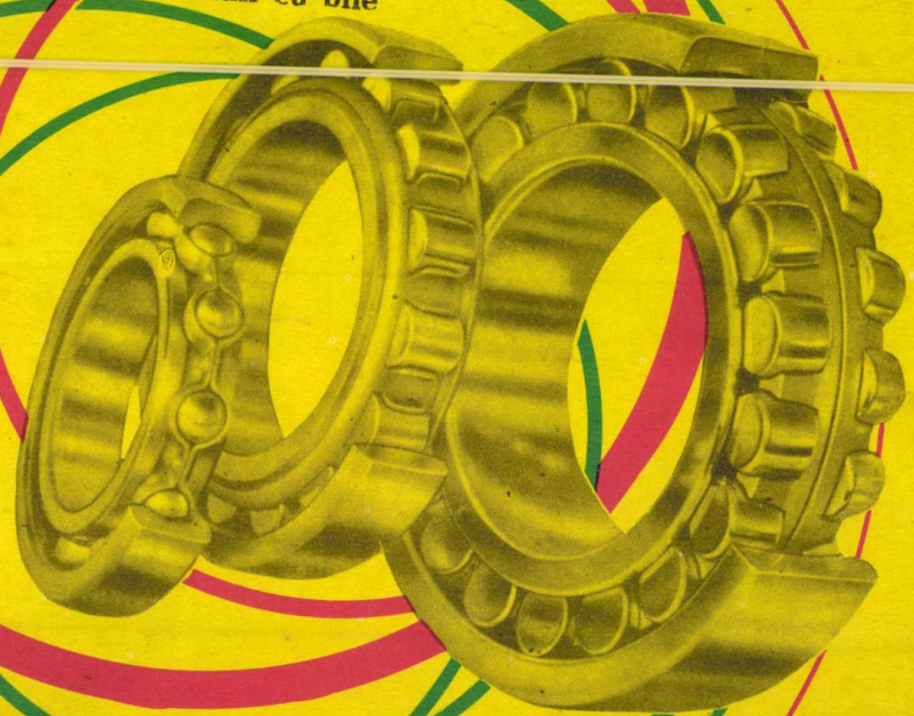

rulmenți radiali cu role cilindrice

Lei 2

Vizita președintelui de Gaulle în România

Corespondențe de la trimișii noștri
PARIS • VIENA • TEHERAN

Convorbirile privitoare la Vietnam

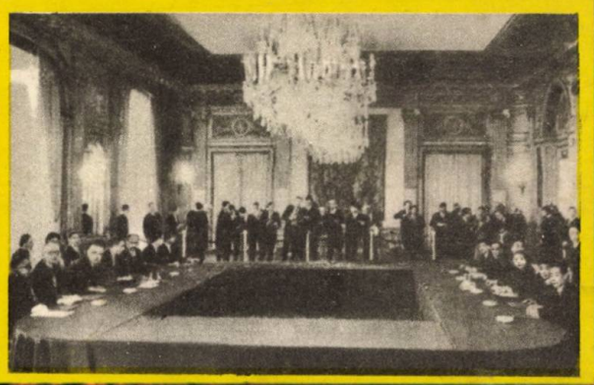

21
joi 16 mai
1968

lumea

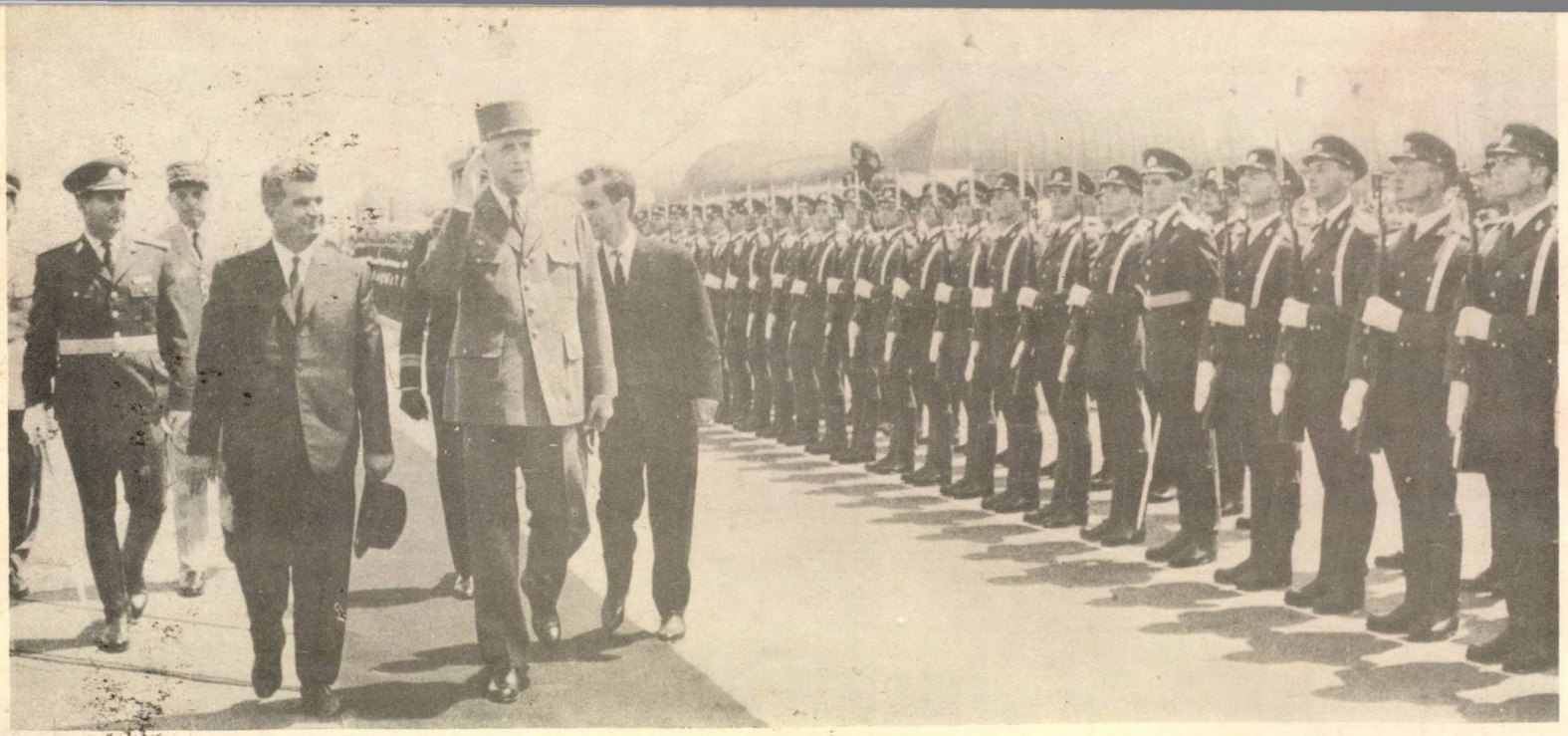

Sosirea în Capitală a președintelui de Gaulle

lumea

Nr. 21 (238) 16 MAI 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

ARTICOLE ŞI CORESPONDENŢE

4 Moment de seamă în dezvoltarea colaborării româno-franceze. *Radu Vasiliu*
7 *Corespondenţă din Paris.* După începerea convorbirilor cu privire la Vietnam. *Florica Şelmaru*
8 *Corespondenţă din New York.* Dezbateri ample la sesiunea reluată a O.N.U. *V. Barbu*
10 Opţiuni majore în faţa Statelor Unite. *Silviu Brucan*
12 13 ani de la semnarea Tratatului de la Varsovia. *I. Dinu*
14 Declaraţia de la Teheran. *Cristian Popişteanu*
15 Simpozion despre O.N.U. *Romulus Neagu*
18 Petrolul arab şi societăţile străine. *Dr. Nicolas Sarkis*
20 Viena doreşte locul trei. *Felicia Antip*
22 Tînăra generaţie şi viitorul Europei. *Eugeniu Obrea*
23 Dimensiunile reale ale „cutiuţei magice". *Eugen Preda*

INTERVIURI

6 RENÉ CASSIN, preşedinte onorific al Consiliului de Stat al Franţei.
13 N'FAMARA KEITA, ministrul schimburilor din Guineea.

REPORTAJ PE GLOB

16 Ţara fiordurilor. *C. N. Constantiniu*

SERIAL

25 Prietenul meu Guevara. *Ricardo Rojo*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—31 Stern, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Corriere della Sera, Le Monde, The Times, Rinascita, Siempre

PROFIL

31 Ismail al Ashari, preşedintele Consiliului Suprem al Republicii Sudan

POŞTA REDACŢIEI (32)

În acest număr

VIZITA PREŞEDINTELUI DE GAULLE ÎN ROMÂNIA

pag. 4

Interviuri cu RENE CASSIN

preşedintele onorific al Consiliului de Stat al Franţei

pag. 6

N'FAMARA KEITA

ministrul schimburilor din Guineea

pag. 13

Corespondenţă de la trimisul nostru la CONVORBIRILE DINTRE R. D. VIETNAM ŞI S. U. A.

pag. 7

ŢARA FIORDURILOR

pag. 16

VIITORUL „CUTIEI MAGICE"

pag. 23

Reportaje de la corespondenţii şi trimişii speciali ai revistei „Lumea" la VIENA • NEW YORK • TEHERAN

PE COPERTĂ : *Clădirea şi sala în care au loc convorbirile de la Paris între reprezentanţii R.D. Vietnam şi S.U.A.*

săptămîna

în telegrame

washington

A ÎNCEPUT ACEA „VARĂ LUNGĂ, FIERBINTE"

De la sfîrșitul săptămînii trecute, la Washington se află cîteva mii dintre participanții la „marșul săracilor" ; pînă la sfîrșitul lunii vor fi — conform unor pronosticuri — 150 000. Sînt „săracii care s-au săturat să fie săraci", cum îi numea reverendul Abernathy, unul din liderii acestei mișcări care se vrea nu numai a negrilor, ci a tuturor năpăstuiților Americii, albi, portoricani, indieni sau mexicani. Între timp, cei 18 000 de membri ai gărzilor naționale din districtul federal Columbia, militarii din district și de la Fort Bragg (Carolina de nord) sînt pregătiți să intervină. Se pare, de altfel, că tot pentru eventualitatea unor tulburări în orașele americane au fost mobilizați și o parte din cei peste 20 000 de rezerviști care urmează să se prezinte sub arme pînă la începutul lui iunie. O altă parte este destinată Vietnamului — măsură contradictorie, apărînd ca încercare de a negocia de pe poziții puternice, dar și ca gest încurajator pentru aliații din războiul de agresiune din Vietnam. Recent, premierul Tailandei și o delegație a parlamentului saigonez au venit la Washington tocmai pentru a reclama asemenea încurajări. Lipsa de clarificări, chiar și după începerea convorbirilor de la Paris, nu poate duce decît la menținerea acestei probleme în dezbaterea campaniei electorale (poate, mai exact, preelectorale). „Bătălia candidaților" a ajuns la un nou moment-test : alegerile preliminare din Nebraska. Robert Kennedy întruntă aici nu numai pe McCarthy — a cărui campanie, se afirmă, se resimte întrucîtva de pe urma insuficienței fondurilor — dar și pe vicepreședintele Humphrey, înscris oficial pe liste și, pare-se, promotor al unui slogan nou creat : „noua democrație" ; conținutul lozincii sale nu este încă pe deplin lămurit. La republicani, Rockefeller nu s-a înscris pe liste ; în 1960, Nixon a cîștigat în acest stat împotriva lui J. F. Kennedy cu o mare majoritate.

bruxelles

DOUĂ APROBĂRI ȘI UN REFUZ

După prezentarea în fața liderilor celor trei partide tradiționale — social-creștin, liberal și socialist — cu care intenționează să formeze noua coaliție guvernamentală, a schiței program privind ansamblul problemelor comunitare și de modernizare a statului, Paul Vanden Boeynants, însărcinat de regele Baudouin cu formarea unui guvern, a primit răspuns favorabil — referitor la program și la coaliția tripartită — din partea primelor două partide și refuzul celui de-al treilea. Refuzul era, de altfel, așteptat, deși apăruseră în ultimele zile unele disensiuni pe această temă prin desprinderea unui curent nou, care propunea un guvern tripartit, prezidat de președintele Camerei belgiene, Achille Van Acker. Programul prezentat de fostul premier belgian prevede, între altele, recunoașterea celor două comunități culturale, crearea a două camere în Senat cu competențe culturale și lingvistice, numirea a doi noi miniștri pe problemele afacerilor comunitare și a dezvoltării regionale și transferul parțial și treptat în Valonia a secției franceze a Universității din Louvain — punct care a stîrnit nenumărate reproșuri atît de partea flamandă cît și valonă. De altfel, în urmă cu trei luni, tocmai această dispută a dus la căderea guvernului Vanden Boeynants.

UN „APORT PERSONAL" SPORIT

Sesiunea semestrială a miniștrilor apărării ai țărilor membre ale Alianței atlantice s-a încheiat vineri la Bruxelles. Principalele puncte ale ordinii de zi : stabilirea obiectivelor strategice ale Pactului nord-atlantic pentru anii 1969—1973 și examinarea recomandărilor formulate luna trecută la Haga de grupul special al N.A.T.O. însărcinat cu planificarea nucleară. Concluziile : comunicatul final anunță hotărîrea miniștrilor apărării privind menținerea și întărirea potențialului militar al N.A.T.O., fără nici o reducere unilaterală a forțelor atlantice. Mai mult, Anglia a anunțat prin reprezentantul ei, Denis Healey, o sporire substanțială cu 40 la sută a contribuției sale terestre și aeriene. Creșterea „aportului personal" al Angliei la N.A.T.O. este de fapt rezultatul reducerilor efectuate „la est de Suez" : trupele astfel disponibile — și încartiruite în Anglia — vor fi considerate la dispoziția N.A.T.O. Pe de altă parte, Germania occidentală a anunțat, de asemenea, că-și va intensifica programul de înarmare. La Bruxelles s-a apreciat că noile angajamente militare anunțate de cele două țări au fost răspunsul la cererea lui Clark Clifford, ministrul apărării al S.U.A., adresată aliaților vesteuropeni, de a-și asuma o parte mai consistentă din povara militară a pactului. Tot la Bruxelles, în luna decembrie, planul strategic stabilit de actuala sesiune va fi prezentat spre aprobare miniștrilor de externe ai țărilor membre ale N.A.T.O.

Împăratul Etiopiei, Haile Selassie, este întîmpinat de președintele Indiei, Zakir Husain, cu prilejul recentei sale vizite la New Delhi

O imagine de la demonstrația de mare amploare desfășurată la Bonn împotriva intenției autorităților de a introduce „legislația excepțională". În fruntea uneia din coloane au manifestat foști deținuți antinaziști în uniformele vărgate din lagărele de concentrare

londra

TEST ELECTORAL

„O înfrîngere fără precedent pentru laburiști" — așa au fost calificate rezultatele alegerilor municipale desfășurate timp de o săptămînă în Anglia și Țara Galilor. „În Marea Britanie nu a existat o situație politică comparabilă cu cea din prezent de la cele mai întunecate zile ale Partidului laburist din primii ani după 1930", comentează ziarul „Times". Controlul laburist n-a reușit să se mențină decît în trei din cele 32 de mari orașe și în 4 din cele 32 de districte londoneze. Unele rezultate au întrecut, de altfel, chiar și cele mai optimiste prevederi ale conservatorilor. Semnificația pierderilor înregistrate de laburiști — presa britanică este unanimă în această apreciere — a constat în confirmarea dezacordului general față de efectele politicii de „austeritate" economică inițiată de Wilson. Ceea ce, se afirmă în același timp, nu consacră o politică a conservatorilor mai „ispititoare" pentru alegători decît cea laburistă. Insuccesul s-a conjugat și cu

cotitura cu ample implicații care s-a produs în orientarea unui sector al presei britanice. Războiul deschis pe care Cecil King, unul din principalii magnați ai presei britanice, l-a declarat premierului Wilson a adus încă o dată la ordinea zilei, prin declarațiile sale, precara situație financiară a Marii Britanii, care „nu va putea fi înlăturată prin minciuni despre rezervele noastre, ci numai printr-un start, sub un nou lider". Atacului lansat de Cecil King i-a urmat o bruscă scădere a cursului lirei sterline — cel mai scăzut nivel din istoria monedei britanice — dar nu și o eventuală—cum se presupunea—hotărîre a premierului Wilson de a ceda locul. Din contra, Wilson, după ce a respins ideea unei demisii și a exclus propunerile de a se avansa termenul alegerilor generale, a amintit laburiștilor că un eșec similar a fost înregistrat și în alegerile locale din 1965 și, totuși, după zece luni, alegerile generale le-au oferit o majoritate de 100 de locuri în parlament.

bonn

ÎMPOTRIVA LEGISLAȚIEI EXCEPȚIONALE

O mare manifestație populară a avut loc la Bonn, ca urmare a creșterii continue a opoziției extraparlamentare față de intenția de a se introduce în Republica Federală a Germaniei legislația excepțională, aflată în prezent în discuția parlamentului. „Marșul spre Bonn" a antrenat zeci de mii de membri ai organizațiilor socialiste, creștine, ai sindicatelor, studenți și intelectuali pentru a protesta împotriva adoptării legilor excepționale, prevăzută pentru vara aceasta. Însărcinat cu menținerea ordinii, ministrul de interne din Renania-Westfalia a interzis, cu ajutorul forțelor polițienești, accesul în cartierul guvernamental. Participanții la miting au cerut declararea unei greve generale în universitățile din R.F. a Germaniei, împotriva legilor excepționale, pentru ziua de 15 mai, zi prevăzută pentru cea de-a doua lectură în Bundestag a textelor acestor legi.

paris

SOLIDARITATE CU MIȘCAREA STUDENȚEASCĂ

Luni s-a destășurat în Franța greva generală, sprijinită de principalele centrale sindicale, în semn de solidaritate cu mișcarea studențească. Activitatea economică, comercială, de învățămînt și presă au fost întrerupte în mare măsură.

Premierul Georges Pompidou, aflat în Iran în timpul perioadei acute a conflictului dintre studenți și autorități, anunțase în cadrul unei cuvîntări radiotelevizate că, de acord cu generalul de Gaulle, va da satisfacție cererilor formulate de Uniunea Națională a Studenților din Franța. Redeschiderea Sorbonei, retragerea forțelor poliției din universitate și punerea în libertate provizorie a celor patru studenți arestați și condamnați pentru participarea la demonstrațiile din Cartierul Latin au fost, într-adevăr, cîteva măsuri menite să contribuie la normalizarea situației. Totuși, ele n-au fost de natură să modifice hotărîrea adoptată sîmbătă de centralele sindicale C.G.T. și C.F.D.T. de a organiza o grevă generală de solidaritate cu mișcarea studențească.

Marți, studenții au ocupat sălile de curs ale Sorbonei. În aceeași zi, cauzele grevei generale au fost evocate în Adunarea Națională, unde guvernul a prezentat o declarație comună în fața deputaților. François Mitterrand, președintele Federației stîngii democratice, a fost desemnat să răspundă din partea acestora. Concluziile asupra tulburărilor studențești au constituit, pe de altă parte, obiectul unui comunicat al Comitetului decanilor tuturor facultăților de litere din Franța : „trebuie, în sfîrșit, create universități în slujba cercetărilor și a învățămîntului, indispensabile unei societăți moderne".

Washington. Sosirea primului grup de demonstranți care iau parte la „marșul săracilor". După cum se știe, această manifestare fusese inițiată de Martin Luther King

La Bastad (Suedia), un grup de demonstranți au întrerupt întîlnirea de tenis Suedia—Rhodesia din cadrul „Cupei Davis", în semn de protest împotriva regimului rasist de la Salisbury

lagos

ÎN SALA TRATATIVELOR ȘI „PE TEREN"

Începute luneа trecută la Londra sub auspiciile Ministerului Commonwealthului, convorbirile preliminare dintre reprezentanții Nigeriei și ai provinciei secesioniste, Biafra, au dus vineri la realizarea unui acord de principiu asupra deschiderii negocierilor de pace la Kampala, capitala Ugandei, iar luni la o înțelegere privind ordinea de zi a viitoarelor tratative. Marți, data și președinția convorbirilor de la Kampala nu fuseseră încă obiectul unui acord de ambele părți. Fusese însă enunțată alternativa numirii a doi copreședinți : Milton Obote, șeful statului Uganda, și Arnold Smith, secretarul general al Commonwealthului. Modalitățile de încetare a focului și restabilirea situației în țară după încetarea ostilităților figurează ca principalele puncte ale ordinii de zi a tratativelor. Asupra rezultatelor acestora la Londra se manifestă oarecare optimism, dar deocamdată, „pe teren", continuă luptele angajate, în special, în apropiere de marele port Harcourt. Precizînd poziția guvernului său, purtătorul de cuvînt nigerian la convorbirile de la Londra a specificat, de altfel, că „atîta timp cît biafrezii nu vor renunța la secesiune, luptele vor continua".

dar-es-salaam

„CONFERINȚA BUNEI VECINĂTĂȚI"

„Conferința bunei vecinități", care și-a început lucrările în capitala Tanzaniei, întrunește reprezentanți a 14 state africane, între care nouă șefi de state. Este cea de-a patra reuniune africană la nivel înalt, prezidată de președintele țării gazdă, Julius Nyerere. Probleme privind îmbunătățirea colaborării regionale între țările participante, dezvoltarea comerțului și a relațiilor economice, precum și alte aspecte ale colaborării între țările respective în diverse domenii de activitate au marcat cîteva puncte esențiale înscrise pe agenda reuniunii, dar sfera de cuprindere a discuțiilor este, de fapt, mult mai amplă. Deschizînd oficial conferința, președintele Tanzaniei a anunțat că reprezentanții țărilor participante vor avea prilejul să prezinte diversele lor puncte de vedere referitoare la conflictul militar din Nigeria. Se examinează, de asemenea, situația din Rhodesia și se presupune o eventuală punere în discuție a reluării relațiilor diplomatice dintre Congo (Kinshasa) și Ruanda, rupte la începutul anului în urma refuzului Ruandei de a da curs cererii președintelui Mobutu de extrădare a mercenarilor refugiați după lichidarea rebeliunii de la Bukavu. Dar absența președinților celor două țări de la reuniune — președintele Mobutu este reprezentat de ministrul de externe Bomboko — pare să infirme posibilitatea discuțiilor pe această temă. Mai certă este probabilitatea expunerii motivelor care au determinat Tanzania să recunoască Biafra.

Moment de seamă în dezvoltarea

Întrevedere la Palatul Consiliului de Stat

Răspunzînd invitației tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, președintele Republicii Franceze, generalul Charles de Gaulle, împreună cu soția, doamna Yvonne de Gaulle, și-a început marți la prînz vizita oficială în țara noastră. Zeci și zeci de mii de cetățeni ai Capitalei au făcut înaltului oaspete și persoanelor care-l însoțesc o primire caldă, cordială, pătrunsă de sentimentul mereu viu al vechii prietenii ce leagă poporul român și poporul francez.

Pe întregul parcurs, sub filfîirea drapelelor de stat ale României și Franței, coloana oficială este întîmpinată de uralele „Trăiască prietenia româno-franceză" — „Vive l'amitié franco-roumaine", „Trăiască generalul de Gaulle" — „Vive le général de Gaulle". Mii de mîini agită la trecerea automobilului în care se află cei doi șefi de stat, stegulețe cu culorile roșu, galben și albastru, roșu, alb și albastru. Aclamațiile s-au declanșat încă de la aeroport în momentul cînd generalul de Gaulle a rostit în limba română cuvintele : „Vouă, tuturor românilor, vă aduc astăzi salutul pe care toți francezii vi-l trimit din toată inima. Trăiască România !" Apoi, cînd se îndreptau spre automobile, președintele Franței și președintele Consiliului de Stat al României au pătruns în mulțimea de cetățeni : urale, strîngeri de mînă, aplauze puternice au marcat aceste clipe.

Poporul român salută în persoana generalului de Gaulle un reprezentant de seamă al națiunii franceze, patriot înflăcărat, conducător militar, om politic și de cultură proeminent, care și-a consacrat viața intereselor țării sale, apărării libertății și independenței Franței, afirmării rolului ei în viața internațională contemporană. Ca șef al statului francez, generalul de Gaulle desfășoară o activitate susținută în favoarea colaborării între state, a asigurării păcii și securității internaționale, a preîntîmpinării unui nou război mondial, a respectării personalității naționale a fiecărui popor.

Primele aprecieri ale celor doi șefi de stat asupra însemnătății întîlnirii lor au fost exprimate chiar la sosirea oaspeților francezi. *„Astăzi, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, cînd viața internațională este atît de complexă, cînd în lume persistă nenumărate probleme generatoare de grave primejdii pentru pace, considerăm că întîlnirile dintre conducătorii statelor reprezintă un mijloc de seamă pentru netezirea drumului spre încredere și colaborare între națiuni, pentru soluționarea problemelor litigioase, pentru apărarea păcii în lume. Avem convingerea că discuțiile pe care le vom avea vor prilejui un fructuos schimb de opinii în domenii legate atît de relațiile dintre România și Franța, cît și de problemele de interes general, de evenimentele internaționale actuale, de preocupările mari, legitime, ale tuturor popoarelor.*

Sîntem încredințați, domnule președinte, că vizita dumneavoastră în România va marca un moment de seamă în dezvoltarea colaborării româno-franceze, răsfrîngîndu-se în mod pozitiv și asupra climatului politic european și internațional".

„Ceea ce România și Franța pot înfăptui împreună — și trebuie să înfăptuiască — pentru a contribui la marea operă europeană, și prin urmare mondială, a declarat la rîndul său generalul de Gaulle, *va constitui, nădăjduiesc, domnule președinte, subiectul convorbirilor pe care le vom avea cu dumneavoastră și cu guvernul dumneavoastră".*

Pe temeiul vechii prietenii care a constituit un factor pozitiv în geneza României moderne, raporturile româno-franceze au intrat, în condițiile postbelice, într-o etapă nouă, cînd cele două țări s-au angajat, fiecare pe calea sa proprie, într-un vast proces de dezvoltare economică și socială, în contextul revoluției tehnico-științifice care marchează al treilea pătrar al veacului XX.

Acordînd o atenție deosebită dezvoltării relațiilor de colaborare multilaterală cu țările socialiste, România desfășoară totodată acțiuni concrete pentru extinderea raporturilor sale economice, politice, tehnico-științifice și culturale cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială. Într-o lume străbătută de profunde frămîntări, grevată de conflicte și divergențe tensionate, în cele mai multe cazuri, prin aplicarea unor concepții politice desuete la realitățile noi care își fac curs pe continentul european și pe plan mondial, de marile probleme ale subdezvoltării, România și Franța și-au manifestat vocația pentru o activitate internațională care, în respectul principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, în respectul dreptului fiecărui popor de a decide singur calea dezvoltării sale, să promoveze interesele supreme ale păcii, securității și colaborării între state, să elimine sechelele războiului rece, tot ceea ce împiedică ampla desfășurare a unor raporturi internaționale bazate pe echitate și încredere.

Cursul ascendent pe care l-au cunoscut în ultimii ani relațiile dintre România și Franța atestă că state cu orînduiri social-politice diferite, în măsura în care sînt animate de voința de a colabora și coopera, găsesc posibilități practic nelimitate de concretizare a acestui deziderat, atît pe planul legăturilor bilaterale, în cele mai variate domenii, cît și în privința contribuției lor la destinderea atmosferei internaționale, la acțiuni destinate promovării ideilor păcii și securității popoarelor.

Dezvoltarea economică a României și Franței, progresele remarcabile obținute de poporul român în diversificarea și modernizarea industriei socialiste, în perfecționarea activității științifice și tehnice, în ridicarea nivelului agriculturii au făcut să sporească posibilitățile țării noastre de a fi un partener apreciat pentru schimburi economice, cooperare industrială și colaborare științifică. Datorită acestei game largi de posibilități, pe baza acordului de lungă durată (1965—1969) ritmul schimburilor a sporit în fiecare an, valoarea acestora ajungînd în 1968 la 700 milioane de franci. Totodată, acordul de cooperare economică și industrială încheiat anul trecut s-a finalizat

colaborării româno—franceze

în constituirea unor comitete de cooperare într-o serie de ramuri industriale importante, precum și în încheierea de contracte de cooperare cu firme franceze din industria constructoare de automobile, chimie și altele. În amîndouă țările domină convingerea că în acest domeniu există încă mari posibilități a căror realizare necesită noi eforturi în direcția prospectării, ca și în aceea a eliminării obstacolelor care mai stau în calea dezvoltării și mai intense a schimburilor economice.

Același curs ascendent l-au marcat și relațiile culturale, domeniu unde prietenia româno-franceză cunoaște o veche și rodnică tradiție. Cadrul creat de Acordul cultural din 1965 și de Aranjamentul de colaborare științifică și tehnică din 1964 a dat putința stabilirii unor înțelegeri directe între diferite instituții de cercetare.

Aceste realizări pe linia dezvoltării relațiilor multilaterale sînt rodul efortului depus de ambele state și guverne, al contactelor personale dintre conducătorii României și Franței.

Convergența poziției celor două state în probleme majore ale situației internaționale, cum ar fi aceea a micșorării încordării în lume, încetării agresiunii S.U.A. în Vietnam, îmbunătățirii atmosferei politice pe continentul nostru prin acțiunea perseverentă a tuturor statelor, indiferent de regimul lor social-politic, pentru instaurarea unor raporturi care să îngăduie eliminarea divizării artificiale a Europei în blocuri militare și realizarea treptată a securității europene, reprezintă un factor important al influenței pozitive pe care o exercită în lume politica externă a României și Franței.

Convorbirile președintelui Franței cu președintele Consiliului de Stat și cu alți conducători ai României, contactele cu poporul român și cu realitățile noi ale țării conferă acestei vizite rolul unui jalon eminent pe calea dezvoltării relațiilor multilaterale româno-franceze.

Relevînd, în toastul rostit la dejunul oferit marți în onoarea înaltului oaspete, rădăcinile prieteniei româno-franceze și însemnătatea lor pentru ambele popoare, președintele Consiliului de Stat al României a spus : *„Istoria consemnează numeroase și foarte apropiate contacte între români și francezi, o puternică atracție între cele două națiuni. În mare măsură, acestea pot fi puse, pe bună dreptate, pe seama originii noastre comune, dar dincolo de aceasta, cele două popoare au găsit întotdeauna înțelegere reciprocă în aspirațiile lor spre libertate națională și socială, spre idealurile de progres și demnitate ale omului, spre pace și prietenie între națiuni. Pe acest fundament istoric trainic se clădesc raporturile de colaborare dintre România și Franța în epoca contemporană".*

Subliniind cîteva trăsături esențiale ale politicii externe a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat : *„Ne pronunțăm cu fermitate pentru dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, pentru dezvoltarea liberă, nestingherită de nici un amestec dinafară, a fiecărei națiuni — aceasta fiind, după părerea noastră, o cerință obiectivă a progresului uman în epoca contemporană, o condiție a conviețuirii pașnice dintre toate popoarele. Nu putem ignora faptul că un mare număr de națiuni se află în prezent abia la începutul dezvoltării lor, că afirmarea lor liberă condiționează realizarea aspirațiilor popoarelor respective spre bunăstare și progres social. Departe de a-și fi epuizat rolul în societate, națiunea rămîne încă un factor esențial al vieții sociale și orice încercare de a-i știrbi suveranitatea provoacă în mod inevitabil conflicte adînci, pericole pentru pacea internațională. Respectarea principiilor la care ne-am referit este, credem, singura cale pe care se poate ajunge la soluționarea complicatelor probleme ale vieții internaționale actuale, la evitarea izbucnirii unui nou război mondial".*

În toastul său, după ce a subliniat afinitățile ce unesc popoarele român și francez, generalul de Gaulle a declarat : *„Aceasta se datorește excepționalelor asemănări spirituale și sufletești care există între cele două țări. Dar aceasta se mai datorește și faptului că, din instinct și prin rațiune, țările noastre și-au format aceeași concepție despre dreptul tuturor popoarelor, începînd cu cel francez și român, de a dispune liber de soarta lor, aceeași concepție despre principiul potrivit căruia echilibrul Europei trebuie clădit pe independența, personalitatea și demnitatea fiecărei națiuni. În sfîrșit, aceeași concepție despre rolul primordial pe care, în consecință, continentul nostru este chemat să-l joace în destinul omenirii.*

Într-adevăr, dacă România și Franța înțeleg astăzi, ca și odinioară, să se întîlnească, ele nu trebuie să se întîlnească numai în sfera abstractă a sentimentelor și a rațiunii. Și dumneavoastră și noi știm prea bine că în orice epocă, dar mai ales în epoca noastră, solidaritatea trebuie să se exercite în practică și să-și dobîndească mijloace corespunzătoare. Pe scurt, trebuie să cooperăm".

Vorbitorul s-a referit apoi la *„roadele îmbucurătoare"* ale acordurilor de colaborare încheiate pînă acum între România și Franța, relevînd : *„Totodată se poate — și prin urmare se cuvine — să se facă și mai mult. Fără îndoială, domnule președinte, convorbirile noastre și acele dintre miniștrii noștri vor permite să se ia hotărîri în acest sens.*

Dar acțiunea comună a României și a Franței nu ar trebui să se mărginească la schimburi de mărfuri, de cunoștințe și de specialiști, și nici numai la omagii cordiale reciproce. De vreme ce țările noastre sînt independente, și ca atare răspunzătoare față de ele însele și față de celelalte țări, vremurile noastre le pretind un efort politic conjugat, al cărui obiectiv — dedus din însăși ființa lor — trebuie să fie unirea Europei."

În cursul primei zile a vizitei înalților oaspeți francezi, la Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România a avut loc la amiază o întîlnire protocolară și apoi solemnitatea conferirii unor înalte distincții române și franceze. Cu acest prilej, președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, a înmînat președintelui Republicii Franceze, Charles de Gaulle, ordinul „Steaua Republicii Socialiste România clasa I-a". Președintele Republicii Franceze, Charles de Gaulle, a înmînat președintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, ordinul „Marea Cruce a Legiunii de Onoare".

După amiază, la Palatul Consiliului de Stat a avut loc o întrevedere între președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și președintele Republicii Franceze, Charles de Gaulle. Întrevederea a durat o oră și jumătate.

În cea de a doua zi a vizitei, generalul de Gaulle a rostit un discurs în fața deputaților Marii Adunări Naționale.

În aceste zile, generalul de Gaulle, care este primul șef de stat francez ce vizitează România, va fi oaspetele orașelor Craiova, Slatina și al altor localități, se va întîlni la București cu tineretul universitar, avînd astfel prilejul să cunoască poporul nostru, rezultatele considerabile dobîndite pe calea dezvoltării economice, științifice și culturale a României, amploarea activității sociale, condițiile create desfășurării multilaterale a personalității umane, cadrul tot mai larg asigurat de democrația socialistă participării întregului popor la rezolvarea problemelor vieții publice a țării.

Întreaga evoluție a relațiilor româno-franceze, cuvintele rostite de către șeful statului român și de către șeful statului francez, spiritul de colaborare care animă popoarele noastre și pe conducătorii lor, întăresc convingerea opiniei publice românești că schimburile de vederi și convorbirile care au loc în cursul acestei vizite, între tovarășul Nicolae Ceaușescu și generalul Charles de Gaulle, constituie un eveniment de deosebită însemnătate politică, care se va repercuta pozitiv asupra desfășurării viitoare a prieteniei dintre România și Franța, asupra evoluției europene, vor aduce un aport prețios la cauza păcii și înțelegerii internaționale.

Radu VASILIU

René CASSIN

preşedintele onorific al Consiliului de Stat al Franţei

Semnificaţiile unei prietenii tradiţionale

Octogenarul profesor Cassin a fost înconjurat cu venerabilă admiraţie de cei prezenţi la Conferinţa internaţională a drepturilor omului de la Teheran. Eminentul jurist francez, care se numără printre autorii Declaraţiei universale a drepturilor omului, adoptată de O.N.U. la Paris în decembrie 1948, se consacră de peste cinci decenii acţiunilor în domeniul drepturilor omului. Distinsul jurist francez a avut amabilitatea să împărtăşească trimisului revistei „Lumea" la Teheran, CRISTIAN POPIŞTEANU, opiniile sale despre realităţile europene şi despre relaţiile franco-române.

— Cerîndu-mi să vorbesc despre Europa — *ne-a spus prof. Cassin* — îmi cereţi să vorbesc despre căminul nostru. Nu de dragul unei figuri de stil am rostit aceste cuvinte : căminul nostru. Am trăit două războaie mondiale ; am văzut dezastre şi atrocităţi care, dacă ne-ar fi fost istorisite, ar fi părut de necrezut. După primul război mondial am asistat — alături de atîţia reprezentanţi de vază ai României — la numeroase încercări de a edifica un adevărat spirit european, fie în cadrul Societăţii Naţiunilor, fie în afara ei. Nu am fost suficient de inspiraţi, nu am fost suficient de perseverenţi, nu am fost suficient de înţelepţi pentru a şti pe ce căi trebuie construită Europa. Hitler şi fascismul au impus popoarelor subjugate nu numai trezirea conştiinţei că fiece naţiune trebuie să-şi apere libertatea şi suveranitatea, dar că Europa trebuie să-şi apere independenţa. După al doilea război mondial, avînd o tristă experienţă, dar şi un învăţămînt istoric, am fi putut vedea Europa afirmîndu-se, asemenea celebrei păsări ce renaşte din propria-i cenuşă. Din nefericire, o anumită politică a războiului rece, anumite practici internaţionale şi, în special, politica blocurilor militare, a întîrziat apariţia unui nou suflu în relaţiile europene. Am spus au întîrziat pentru că, din fericire, ele nu au împiedicat să se ajungă din nou la prietenie şi cooperare în întregul continent.

Prof. Cassin a abordat apoi perspectivele cooperării europene.

— Sînt încredinţat de viabilitatea dialogului european, de viabilitatea relaţiilor bilaterale şi multilaterale între ţările europene, de viabilitatea conceptiei care priveşte Europa ca o entitate. Cred că dezvoltarea relaţiilor dintre ţările Europei are loc mai presus de existenţa blocurilor şi poate în pofida celor care încearcă să ridice bariere în dialogul european. Sînt partizanul declarat al acelei Europe a patriilor independente şi suverane despre care vorbeşte generalul de Gaulle. Aceste patrii pot şi trebuie să-şi dea mîna spre binele lor şi al Europei. Cooperare tehnică, cooperare ştiinţifică, cooperare economică, cooperare culturală şi — de ce nu ? — cooperare politică a întregii Europe. Iată o perspectivă demnă de progresul absolut fantastic al ştiinţei şi tehnicii actuale.

Este natural ca, dincolo de ideologii şi de structuri sociale, Europa să urmărească regăsirea acelei personalităţi creatoare, pusă în serviciul păcii şi colaborării umanităţii întregi. Pentru că, dacă vorbim despre drepturile omului, care trebuie să fie egale, trebuie să vorbim şi despre drepturile ţărilor care trebuie să se bucure de egalitate ; trebuie să vorbim de drepturile la egalitate ale tuturor continentelor".

Mărturisind o veche amiciţie pentru ţara noastră, prof. Cassin şi-a depănat cîteva amintiri despre numeroşii săi elevi români — dintre care a revăzut aci, la Teheran, pe prof. Tudor Popescu — despre Elvira Popescu şi muzica românească, despre vizita făcută la Bucureşti ; în sfîrşit, despre marele său prieten Nicolae Titulescu, de care-l legau multe momente comune din activităţile Ligii Naţiunilor sau din raporturile dintre cele două ţări.

Discutînd despre relaţiile franco-române, ne oprim asupra vizitei preşedintelui Franţei în ţara noastră.

— Călătoria generalului de Gaulle în România constituie, după părerea mea, un eveniment care comportă două semnificaţii importante. Pe de o parte, întărirea prieteniei franco-române ; pe de altă parte, o preţioasă contribuţie la cauza păcii generale. Din acest punct de vedere, consider că prietenia dintre Franţa şi România foloseşte celor două ţări, foloseşte Europei, foloseşte tuturor. Cred că această prietenie nu stînjeneşte cu nimic alianţele şi ideologiile cărora fiecare ţară este în drept să le acorde interesul ei. Cred, de asemenea, că relaţiile de prietenie şi cooperare franco-române corespund unei vocaţii tradiţionale. Franţa doreşte dezvoltarea relaţiilor sale cu statele din răsăritul Europei şi apropiata vizită a generalului de Gaulle în România marchează tocmai această dorinţă. Personal, sînt un înflăcărat adept al legăturilor culturale dintre ţările noastre şi nu văd obstacole pentru a saluta cooperarea franco-română în toate domeniile. Consider că vizita generalului de Gaulle în România va contribui la intensificarea relaţiilor tradiţionale dintre două ţări, care n-au avut niciodată conflicte sau dispute, ca şi la îmbunătăţirea relaţiilor generale în Europa.

Ecoul parizian al vizitei preşedintelui de Gaulle

În cursul zilei de marţi, presa vorbită şi scrisă a Parisului a relatat numeroase aspecte legate de vizita la Bucureşti a preşedintelui Franţei. Postul de radio „France-Inter" a transmis în direct sosirea generalului de Gaulle ; trimisul special al postului de radio aprecia primirea cordială făcută şefului statului francez : „O mulţime tînără şi veselă l-a aplaudat călduros pe preşedintele Rebublicii Franceze". Acelaşi post de radio a redat parţial cuvîntările rostite la aeroport de preşedintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceauşescu, şi de preşedintele de Gaulle. Ulterior, radiodifuziunea franceză a prezentat impresiile unor ziarişti francezi care au vizitat recent România.

Pe două canale, televiziunea franceză a prezentat reportaje filmate ale primelor momente ale vizitei.

Teleimprimatoarele A.F.P. au transmis în tot cursul zilei de marţi informaţii privind desfăşurarea vizitei, texte ale cuvîntărilor rostite, comentarii. Trimisul special la Bucureşti al agenţiei, Basile Tesselin, aprecia, după prima zi a vizitei, că „între Franţa şi România, prima etapă a politicii de destindere, cooperare şi apoi înţelegere a fost depăşită". Acelaşi ziarist remarca „încă de la primele discursuri... o concordanţă a punctelor de vedere ale preşedintelui Republicii Franceze şi domnului Nicolae Ceauşescu, preşedintele Consiliului de Stat român, în ce priveşte ţelurile generale care trebuie atinse în Europa şi în lume". În continuare, corespondentul francez enumera ca probleme în care se constată o apropiere a vederilor celor două părţi pe acelea legate de securitatea europeană, conflictul vietnamez, problemele Orientului Mijlociu, ale dezarmării. Ilustrînd atmosfera de cordialitate în care se desfăşoară vizita, B. Tesselin menţiona primirea „colorată, veselă, călduroasă" pe care bucureştenii au făcut-o şefului statului francez, precum şi faptul că discuţia între cei doi şefi de stat a fost „una din cele mai îndelungate pe care generalul de Gaulle a avut-o vreodată cu un om de stat străin".

Miercuri dimineaţă, presa franceză a revenit cu atenţie sporită asupra vizitei de la Bucureşti, subliniind cordialitatea atmosferei, perspectivele dialogului ocazionat de aceste contacte la cel mai înalt nivel. Sub titlul „Primire triumfală la Bucureşti", „Le Figaro" a publicat o corespondenţă a celor doi trimişi speciali. Evaluînd perspectivele convorbirilor româno-franceze, ziarul scria : „În lumina declaraţiilor făcute de cei doi oameni de stat, este uşor de imaginat că în afară

trimisul nostru la Paris, Florica Şelmaru

de relaţiile bilaterale ei vor acorda atenţie mijloacelor de a colabora la instaurarea destinderii în lume, restabilirii păcii în Vietnam şi Orientul Mijlociu, stabilirii unui echilibru al securităţii europene, favorizării tuturor iniţiativelor naţionale susceptibile de a da cea mai largă dimensiune noţiunii de Europa".

„Le Parisien Libéré" şi „Combat" relevau aceleaşi idei ale convergenţei de constatat în numeroase probleme internaţionale şi atmosferei prietenesti a primirii. La acest al doilea capitol, „L'Aurore" scria : „Pentru prima zi în România, generalul de Gaulle ar fi putut cu greu să-şi dorească mai mult soare, mai multă mulţime şi mai mult entuziasm popular". Acelaşi ziar a publicat, pe pagina consacrată în întregime vizitei preşedintelui de Gaulle în România, o prezentare generală a ţării noastre cu ample referiri la realizările ei economice.

Cu acest interes al presei franceze pentru vizită stabilisem un prim contact sîmbătă la Casa O.R.T.F., în redacţia actualităţilor radio. Dintr-o cabină se auzea ciclul de patru reportaje scrise de Jacqueline Baudrier, redactor-şef al actualităţilor, după călătoria ei în România împreună cu alţi cîţiva ziarişti — şi pe care le înregistrase înainte de a pleca din nou pentru a fi de faţă la sosirea preşedintelui de Gaulle. În altă cabină se copia o convorbire despre România a mai multor membri ai aceluiaşi grup de gazetari. Convorbirea — este vorba despre cea transmisă marţi — reflecta dorinţa sinceră a vorbitorilor de a înţelege realităţile acestei ţări din răsăritul european, ale cărei preocupări pe planul politicii externe s-au întîlnit de atîtea ori în ultima vreme cu acelea ale Franţei.

Mai pe larg, de altfel, decît în convorbirea radiodifuzată, gazetarii care ne-au vizitat ţara şi-au publicat impresiile în ziarele respective. Bernard Féron, de pildă, a scris trei mari reportaje în „Le Monde" şi unul în „Le Monde Diplomatique". Citez din pasajele în care el măsoară drumul parcurs în cei trei sau patru ani care au trecut de la precedenta sa vizită : „Cine n-a văzut România de cîţiva ani constată progresele realizate... În Bucureşti se clădesc 15 000 de locuinţe pe an şi în ultimii aproximativ 15 ani un milion de locuinţe au fost construite sau renovate la ţară (populaţia rurală este de 3 500 000 de familii)... România începe să aibă cadre active, pasionate de meseria lor, foarte calificate..."

În „Le Figaro", Jacques M. L. Ogliastro, care a fost de asemenea în România, se referă la itinerarul preşedintelui de Gaulle, prezentînd cititorului locurile pe care şeful statului francez le va cunoaşte în cursul vizitei sale.

Trimisul special al ziarului „Le Nouveau Journal", editat de Agence Economique et Financière, Hugues-Vincent Barbe, pune un accent deosebit pe măsurile luate în România pentru perfecţionarea economiei. Publicate de cîteva mari ziare de provincie, reportajele lui Maurice Tringaud evocă Bucureştiul şi Delta, mînăstirile moldovene şi marile hidrocentrale (Argeş, Porţile de Fier), un itinerar viticol.

După începerea convorbirilor cu privire la Vietnam

La ora cînd transmit, la „Centrul de Conferinţe Internaţionale" din Avenue Kléber, delegaţiile R.D. Vietnam şi Statele Unite s-au întrunit pentru a doua oară în cadrul „convorbirilor oficiale". Aceasta este formula adoptată de ambele părţi pentru a desemna actuala etapă a lucrărilor lor. Mai mult decît „convorbiri preliminare" (cum se spunea în săptămînile de căutare a unui oraş-„gazdă"), mai puţin decît „negocieri". O dublă preocupare de eficacitate şi de prudenţă îşi pune pecetea asupra acestui început de drum. Într-adevăr, faptul că pregătirea tehnică a convorbirilor s-a desfăşurat relativ rapid şi fără dificultăţi majore nu înseamnă că tot astfel se vor desfăşura şi convorbirile propriu-zise. Punctele de pornire sînt — s-a putut vedea şi din cuvîntările rostite luni de şefii celor două delegaţii — prea depărtate pentru ca să nu se prevadă convorbirilor un itinerar lung şi complicat.

Fără îndoială, luni dimineaţa, cînd aşteptam sosirea delegaţiilor în Avenue Kléber, mulţi ziarişti consemnau ca un amănunt colorat şi simbolic, faptul că întîlnirea coincide cu prima zi însorită de trei săptămîni încoace. Tot astfel, atunci cînd am intrat în sala de şedinţă se nota că, între tapiseria de gobelin şi cabinele telefonice, mesele aşezate în pătrat, pe care le văzusem la precedenta noastră vizită, săptămîna trecută, au fost înlocuite, din pricina compoziţiei numerice a delegaţiilor, cu o singură masă imensă, ceea ce aduce părţile mai aproape una de cealaltă. Dar toate acestea sînt literatură. Realitatea este agresiunea care continuă împotriva poporului vietnamez, războiul care continuă.

În şedinţa de luni, conducătorul delegaţiei R.D. Vietnam, Xuan Thuy, a reafirmat necesitatea încetării definitive şi fără condiţii a bombardamentelor americane şi a oricărui alt act de război al S.U.A. împotriva ţării sale, urmînd ca, după aceasta, să se examineze alte probleme interesînd cele două părţi.

Este evident că aceste cereri pe deplin legitime se bucură de sprijinul şi adeziunea opiniei publice mondiale.

Conducătorul delegaţiei Statelor Unite, Averell Harrimann, a rostit de asemenea un discurs — al cărui text, după cum afirmau ziariştii americani informaţi, ar fi fost aprobat în timpul week-end-ului de către preşedintele Johnson. Declaraţiile sale n-au adus totuşi nimic nou. Ele s-au menţinut în limitele comunicatului conferinţei de la Manila şi ale discursului prezidenţial de la San Antonio. Mai mult, unii comentatori consideră „rigiditatea şi lipsa de bunăvoinţă evidentă la partea americană" ca un prim test al unei aprecieri de perspectivă. Este de remarcat că ideea de „dezescaladare reciprocă" pe care o preconizează partea americană ascunde, sub aparenta ei simetrie, o disimetrie fundamentală : vietnamezii sînt în propria lor ţară, iar armata americană se află şi actele de război ale S.U.A. se comit pe un teritoriu străin. Se presupune însă şi se speră, în cercuri apropiate conferinţei, că lipsa de elemente noi în poziţia iniţială a S.U.A. la convorbirile începute luni corespunde unei tactici de tatonare a terenului, dorinţei de a avea un „spaţiu de manevră". În acest sens se analizează compoziţia delegaţiei americane, subliniindu-se că, prin membrii ei, sînt reprezentate aici principalele personalităţi şi tendinţe din rîndurile Administraţiei S.U.A. : Harrimann, înclinînd spre o soluţie negociată ; Cyrus Vance, purtătorul fidel al opiniilor preşedintelui Johnson ; Philip Habib, subsecretar de stat adjunct pentru problemele asiatice, reprezentant al secretarului de stat Rusk ; generalul Goodpaster, din partea Pentagonului.

Există şi o primă reacţie nord-vietnameză, la discursul lui Harriman. Nguyen Van Sao, unul din purtătorii de cuvînt ai delegaţiei R. D. Vietnam a declarat ziariştilor că delegaţia sa studiază cu atenţie declaraţia americană făcută în şedinţa din 13 mai. „Impresia noastră este însă — a spus el — că poziţia S.U.A. nu s-a schimbat. Atitudinea Statelor Unite este încăpăţînată". În aceeaşi ordine de idei, purtătorul de cuvînt a afirmat : „Obiectivul tratativelor este de a vedea cînd şi cum vor înceta Statele Unite bombardamentele în mod necondiţionat. Alte probleme pot să fie discutate ulterior. Este însă greu să spunem acum care ar

→

Ziariştii în faţa sediului tratativelor din Avenue Kléber

putea fi aceste probleme. Totuşi, va fi posibil ca fiecare parte să ridice problemele care o interesează... Statele Unite trebuie să înceteze bombardamentele. Presiunea opiniei publice mondiale va sili Statele Unite să respecte drepturile Vietnamului".

Purtătorul de cuvînt a fost întrebat care ar fi după părerea sa durata tratativelor : „Aceasta depinde de americani. Noi am venit aici cu bună credinţă. Cînd luptăm pe cîmpul de luptă, luptăm în mod serios. Cînd ducem tratative o facem de asemenea serios".

Fără îndoială, în timpul convorbirilor de la Paris sînt de aşteptat nu numai controverse între cele două delegaţii, dar chiar în cercurile conducătoare din Statele Unite. Declarîndu-se la 3 aprilie „gata să desemneze un reprezentant care să ia contact cu un reprezentant al S.U.A." şi demonstrînd astfel extrema sa bunăvoinţă, guvernul Republicii Democrate Vietnam a surprins Washingtonul care, în situaţia astfel creată, se putea cu greu (mai ales în condiţiile anului electoral) crampona de formulele escaladării. Într-un articol de remarcabilă analiză, Philippe Devillers scrie că politica dusă de Hanoi „a sfărîmat resorturile escaladării" (în „Le Monde Diplomatique", care publică şase pagini de articole consacrate perspectivelor de instaurare a păcii în Vietnam). „Luaţi prin surprindere, scrie mai departe comentatorul francez, «uliii» încearcă de la 3 aprilie să reacţioneze, pe de o parte, creînd din nou o «situaţie de forţă» pe teren (intensificînd operaţiile terestre şi bombardînd intens) ; pe de altă parte, încercînd să impună guvernului din Hanoi un asemenea cadru pentru discuţii preliminare încît acestea să eşueze şi să facă inevitabilă o nouă escaladare".

Aceste tentative sînt însă departe de a întruni aprobările opiniei publice americane şi cu atît mai puţin a celei exprimate în atîtea ţări ale lumii în favoarea încetării fără amînare a bombardamentelor şi a altor acţiuni agresive împotriva R. D. Vietnam.

Un articol recent din „Nhan Dan" fixa în mod concis perspectivele actualei evoluţii : „Pacea va fi realizată de îndată ce imperialiştii americani vor pune capăt războiului lor de agresiune în Vietnam. Guvernul Statelor Unite, adaugă ziarul, trebuie să satisfacă această cerere fără întîrziere acum, cînd convorbirile de la Paris au început. Washingtonul trebuie să pună imediat capăt trimiterii de avioane şi nave de război care bombardează regiuni din Vietnamul de nord cuprinse între provinciile Thanh Hoa şi Vinh Linh ; să pună capăt tuturor acţiunilor de război ; bombardamentele şi toate acţiunile de război pe întregul teritoriu al Vietnamului de nord trebuie să înceteze definitiv şi necondiţionat".

Ecoul profund stîrnit în întreaga lume de noua etapă inaugurată în evoluţia problemei vietnameze este materializat de adevăratul val de comentarii publicate în aceste zile. Sentimentul concretizat — de aşteptare şi speranţă — este însoţit de cererea energică de a se pune capăt definitiv şi necondiţionat agresiunii împotriva poporului vietnamez ca măsură preliminară soluţiei negociate.

Paris, 14 mai

Corespondenţă din New York

Dezbateri ample la sesiunea reluată a O.N.U.

V. Barbu

Fără a ocupa în aceste zile primul loc în paginile ziarelor, Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite continuă într-un ritm normal dezbaterile asupra a două puncte de pe ordinea sa de zi : Africa de sud-vest şi neproliferarea armelor nucleare.

După trei săptămîni de lucru, sesiunea începe să capete un contur : în locul unei sesiuni cu discuţii mai mult sau mai puţin formale, asistăm la o dezbatere plină de conţinut, din care nu lipsesc elementele noi şi propunerile interesante.

Momentul în care ne aflăm este apreciat ca deosebit de important : principalele coordonate ale problemelor de pe ordinea de zi sînt acum în termeni generali cunoscute. Ne apropiem de momentul căutărilor, al sondajelor reciproce şi al schimburilor de păreri discrete prin care se încearcă găsirea unei acomodări reciproce. Cu ce se vor solda aceste eforturi este deocamdată dificil de întrevăzut.

În plenara Adunării Generale se discută punctul referitor la situaţia din Africa de sud-vest, în timp ce Comitetul Politic dezbate chestiunea neproliferării armelor nucleare.

Hotărîrea Adunării, adoptată la cererea statelor afro-asiatice, de a lega într-un anumit sens dezbaterea celor două puncte, în aşa fel încît discuţiile chiar dacă se desfăşoară paralel să nu aibă loc niciodată în acelaşi timp, s-a dovedit a fi nu doar o simplă formulă procedurală, ci o decizie politică de cea mai mare importanţă.

Statele africane şi-au făcut clară intenţia lor de a acorda Africii de sud-vest cea mai mare atenţie la această sesiune. „Sîntem de părere că momentul deciziei în problema Africii de sud-vest a sosit acum, la această sesiune reluată — spunea şeful delegaţiei Ghanei, Akwei. De aceea, ţările afro-asiatice au cerut ca acestui punct să i se acorde prioritate. De aceea, noi cerem tuturor delegaţiilor să acorde problemei Africii de sud-vest cel puţin tot atîta atenţie cît acordă neproliferării".

Delegaţii africani care au luat cuvîntul în plenara Adunării Generale au demonstrat în mod amplu că situaţia din Africa de sud-vest reprezintă un caz de sfidare flagrantă de către un stat membru — Republica Sud-Africană — a obligaţiilor ce-i revin în conformitate cu Carta O.N.U., o ameninţare pentru pacea internaţională.

În ciuda apelurilor repetate adresate de O.N.U., Africa de sud a refuzat să pună teritoriul Africii de sud-vest sub tutela Organizaţiei. La rezoluţia 2145 prin care Adunarea Generală chema Africa de sud „să se abţină de la orice acţiune constituţională, administrativă, politică sau de altă natură care ar afecta sub orice formă actualul statut internaţional al Africii de sud-vest" guvernul de la Pretoria a răspuns prin adoptarea unor măsuri care echivalează cu anexarea acestui teritoriu. Asupra Africii de sud-vest a fost extins regimul de discriminare rasială (apartheid) practicat în Republica Sud-Africană, populaţia indigenă care luptă pentru cucerirea independenţei este supusă unei aprige prigoane poliţieneşti, Consiliului pentru Africa de sud-vest, creat de Adunarea Generală a O.N.U. pentru a prelua administraţia teritoriului i s-a refuzat accesul în Africa de sud-vest.

Aşa cum au subliniat mulţi delegaţi africani, principalul obstacol în calea soluţionării problemei Africii de sud-vest constă în atitudinea principalelor puteri occidentale. Ei au arătat cum, contrar prevederilor rezoluţiei 1761 a Adunării Generale prin care statele membre sînt chemate să-şi întrerupă comerţul şi să rupă relaţiile diplomatice cu Africa de sud, unele state occidentale şi-au extins şi mai mult relaţiile cu această ţară. În ciuda rezoluţiei Consiliului de Securitate de a se interzice vînzările de armament către Africa de sud, Statele Unite şi Marea Britanie rămîn printre principalii furnizori de arme ai regimului sud-african.

Care este în aceste împrejurări datoria Organizaţiei Naţiunilor Unite ? Statele africane cer în primul rînd ca O.N.U. să adopte măsuri energice pentru a determina guvernul sud-african să permită Consiliului O.N.U. pentru Africa de sud-vest să intre în teritoriu şi să preia administraţia acestuia. În al doilea rînd este necesar, după părerea statelor africane, ca Consiliul de Securitate, şi în special membrii săi permanenţi, să determine Africa de sud să se supună rezoluţiilor O.N.U. (O.N.U. a adoptat pînă acum 79 de rezoluţii în problema Africii de sud-vest, rezoluţii care sînt ignorate fără jenă de guvernul sud-african).

Luînd cuvîntul în Adunarea Generală, şeful delegaţiei române, ambasadorul Gheorghe Diaconescu, arăta că delegaţia română „împărtăşeşte pe deplin punctul de vedere exprimat de numeroase delegaţii africane privind importanţa chestiunii Africii de sud-vest şi necesitatea imperioasă de a se adopta măsuri eficace capabile să pună capăt politicii guvernului sud-african în Africa de sud-vest şi să asigure a-

O ședință din cadrul actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U.

plicarea rezoluțiilor O.N.U. în această problemă".

Găsirea unei soluții satisfăcătoare în problema Africii de sud-vest este considerată de o importanță hotărîtoare pentru atitudinea statelor africane față de această sesiune reluată a Adunării Generale.

În ce stadiu se află dezbaterea celui de-al doilea punct — neproliferarea armelor nucleare ?

Din luările de cuvînt de pînă acum se desprind unele observații preliminare, care sînt reținute cu cea mai mare atenție de observatorii de aci. Nu a fost un secret pentru nimeni că a existat preferința unor delegații pentru ca discuțiile din Comitetul Politic să nu iasă din cadrul unor considerente de ordin general, fără a supune dezbaterilor textul propriu-zis al proiectului. Încă după primele ședințe ale comisiei a apărut clar că o asemenea „programare" a discuțiilor nu va fi posibilă.

Exprimînd un punct de vedere larg împărtășit, ministrul de externe al Braziliei, Magalhaes Pinto, reamintea că „proiectul de tratat a fost prezentat la Geneva doar la 11 martie — cu trei zile înainte de întreruperea lucrărilor Comitetului celor 18, care nu a avut posibilitatea să se pronunțe asupra textului. Cu toate că în ultima variantă a proiectului au fost incluse patru din cele 27 de amendamente prezentate de diferite state la Geneva, documentul reprezenta în esență un acord bilateral între cele două puteri nucleare asupra maximului de concesii reciproce pe care ele au putut să le facă pentru a ține seama de unele din cerințele și sugestiile statelor nenucleare, Brazilia consideră că este absolut necesar ca această problemă să fie supusă celei mai largi dezbateri, astfel încît toate guvernele să-și poată exprima atît speranțele cît și aprehensiunile lor".

Delegatul Ghanei, Akwei, a declarat : „Pentru ca discuțiile noastre să nu devină sterile, formale și fără rezultate, Comitetului Politic trebuie să i se acorde o ocazie reală de a îmbunătăți, dacă este posibil, textul proiectului de tratat. Orice încercare de a înăbuși sau descuraja prezentarea unor sugestii constructive nu poate să confere acestei sesiuni reluate importanța și seriozitatea pe care le merită. Problema nu se pune dacă trebuie sau nu să adoptăm un tratat de neproliferare, ci dacă trebuie sau nu să adoptăm un tratat corespunzător care să țină seama de principiile de bază și de obiectivele stabilite de Adunarea Generală a O.N.U.".

Dacă ar fi să facem o evaluare a pozițiilor exprimate pînă acum am putea menționa următoarele tendințe : delegații care se pronunță fără nici un fel de rezerve în sprijinul proiectului de tratat, în forma actuală ; delegații care sprijină proiectul așa cum este, dar care nu își ascund totuși dezamăgirea în legătură cu neajunsurile pe care încă le are textul ; delegații care se pronunță în favoarea unui tratat de neproliferare dar care doresc ca acest tratat să corespundă în cea mai mare măsură posibilă cerințelor majore ale lumii contemporane.

Criteriile de apreciere a proiectului de tratat la care se referă marea majoritate a oratorilor sînt cele stabilite de rezoluțiile 2028 și 2153 ale Adunării Generale : Tratatul să nu lase deschisă nici o portiță pentru răspîndirea armelor nucleare, tratatul să conțină un echilibru reciproc acceptabil în ceea ce privește răspunderea și obligații ale statelor nenucleare cît și ale celor nucleare, tratatul să fie un pas în direcția dezarmării generale și îndeosebi a dezarmării nucleare, tratatul să conțină prevederi acceptabile pentru verificarea eficacității sale, tratatul să nu afecteze dreptul oricărui grup de state de a încheia tratate regionale care să asigure eliminarea totală a armelor nucleare de pe teritoriile lor, în sfîrșit, tratatul să ofere țărilor nenucleare garanții de securitate că împotriva lor nu vor fi folosite armele nucleare.

Referindu-se la faptul că actualul proiect nu prevede aplicarea unor măsuri concrete de dezarmare nucleară, reprezentantul Japoniei, Tsuruoka, spunea : „Tratatul de neproliferare va legaliza actuala distincție dintre statele nucleare și toate celelalte state. Chiar dacă se vor obține progrese considerabile în direcția dezarmării nucleare, această distincție nu va dispare în întregime atîta timp cît armele nucleare rămîn în mîna puterilor nucleare. Această distincție va dispare numai cînd toate armele nucleare vor fi eliminate din arsenalele naționale ale statelor".

Mai multe delegații au remarcat că proiectul ar trebui denumit mai exact tratat de neproliferare a statelor nucleare și nu a armelor nucleare. După cum se semnalează de unele delegații, Proiectul de tratat soluționează numai problema proliferării orizontale (adică împiedică apariția de noi state nucleare), dar lasă deschisă posibilitatea proliferării verticale (statele nucleare avînd dreptul să-și sporească în continuare arsenalul de arme nucleare).

O preocupare majoră a delegațiilor care s-au pronunțat pînă acum asupra neproliferării este problema garanțiilor de securitate. Marea majoritate a vorbitorilor a făcut referire la faptul că actualul proiect nu conține nici o prevedere de natură să ofere statelor nenucleare garanția că nu vor fi victime ale folosirii sau amenințării cu folosirea armelor nucleare.

În legătură cu această problemă delegatul Etiopiei, Makonnen, spunea : „Este fără îndoială că cea mai bună cale de a oferi garanții de securitate ar fi distrugerea totală și completă a armelor nucleare. Etiopia rămîne convinsă că semnarea unei convenții de interzicere a folosirii armelor nucleare ar contribui în mare măsură la întărirea securității tuturor țărilor și îndeosebi a celor nenucleare. După părerea noastră, este esențial ca tratatul de neproliferare să conțină prevederi corespunzătoare în ceea ce privește garanțiile, în sensul rezoluției 2153 (XXI), care cheamă statele nucleare să se abțină de la folosirea sau de la amenințarea cu folosirea armelor nucleare împotriva statelor nenucleare parte la tratat".

Referindu-se la propunerea de a trata problema garanțiilor în cadrul unei rezoluții a Consiliului de Securitate, mai multe delegații au subliniat dezavantajele acestei formule. Se menționează, pe de o parte, obstacolele pe care le poate întîmpina adoptarea unei hotărîri, în Consiliul de Securitate, unde, după cum se știe, marile puteri, care sînt și puteri nucleare, au dreptul de veto.

„Pe de altă parte, — se întreabă delegatul nepalez Khatri — atunci cînd comunitatea internațională nu a fost încă în măsură să cadă de acord asupra unei definiții a noțiunii de agresiune, cum își propun autorii rezoluției să determine ce înseamnă agresiune nucleară sau amenințare cu agresiunea nucleară ?"

O altă problemă care apare în mai toate luările de cuvînt este folosirea în scopuri pașnice a energiei nucleare.

Delegațiile Braziliei, Italiei, Japoniei și altele au subliniat cu fermitate că tratatul nu trebuie să împiedice sub nici o formă statele nenucleare de a desfășura o activitate nucleară pașnică nestingherită, de a dezvolta cercetările și orice alte activități nucleare care nu urmăresc și nu pot prin natura lor să ducă la fabricarea bombei nucleare.

Acestea sînt în linii mari problemele în jurul cărora se desfășoară acum discuțiile în comisia politică.

Sesiunea este chemată să supună aceste probleme unei dezbateri aprofundate, cu răbdare și simț de răspundere, să ofere tuturor delegațiilor posibilitatea de a contribui la elaborarea unui document internațional care să reprezinte un pas eficient pe calea întăririi păcii și securității internaționale.

New York, 14 mai

Opțiuni majore în fața Statelor Unite

Silviu Brucan

Ce anume a determinat hotărîrea președintelui Johnson, adoptată în împrejurări atît de dramatice, de a suspenda parțial bombardamentele împotriva R.D. Vietnam și de a nu mai candida la alegerile din noiembrie 1968 cu scopul mărturisit de a deschide astfel calea unor negocieri de pace? Impasul militar în care au ajuns cei jumătate de milion de soldați americani în Vietnam? Criza financiară care amenință poziția dolarului pe piața mondială? Sau criza politică declanșată în propriul partid de candidaturile senatorilor Eugene McCarthy și Robert Kennedy, agravată de opoziția Senatului față de o nouă trimitere masivă de trupe în Vietnam și de caracterul exploziv al problemei rasiale care au divizat națiunea americană într-un grad fără precedent în perioada postbelică?

Chiar și comentatorii care atribuie decizia prezidențială presiunii simultane a tuturor acestor factori — a căror interdependență și caracter cumulativ apar evidente — se întreabă care a fost degetul care a apăsat pe trăgaci. Problema, pusă în acest context, constituie ecoul actual al polemicii majore izbucnite la începutul acestui deceniu în jurul chestiunii dacă America, cu actuala ei structură social-politică, ar putea să înțeleagă faptul că războiul mondial, în condițiile tehnicii militare moderne, a devenit o primejdie mortală și să tragă concluziile de rigoare în politica ei externă. Există oare factori destul de puternici pentru a frîna actualul curs primejdios al politicii americane, a limita rolul de polițist mondial pe care și l-a asumat și a impune în ultimă instanță „tragica reevaluare" a politicii și strategiei Statelor Unite? Problema se pune mai puternic ca oricînd acum, cînd au început tratativele dintre reprezentanții S.U.A. și R. D. Vietnam.

PACEA INDEZIRABILĂ?

La sfîrșitul anului trecut a apărut în Statele Unite o carte care a produs o tulburare neobișnuită în public atît prin tema ei, cît și prin condițiile misterioase care au înconjurat pe autorii ei. Titlul ei suna astfel: „Raport de pe Muntele de Fier cu privire la posibilitatea și dezirabilitatea păcii"[1]) și era prezentată sub forma unui raport al unei comisii ipotetice formate în 1963 la cererea unei agenții guvernamentale americane pentru a răspunde la întrebarea: *„De ce ne temem de pace?"*

Raportul este prefațat de un oarecare Leonard Lewin care declară că textul i-a fost remis de unul din membrii faimoasei comisii, un misterios domn John Doe, înfricoșat de concluziile cercetărilor sale. Sîntem oare în fața unui raport autentic sau a unui fals? În presa americană, printre membrii prezumtivi ai comisiei au fost citate nume bine cunoscute ca economistul Kenneth Boulding, istoricul Arthur Schlesinger, economistul Kenneth Galbraith (care în plus a scris o recenzie asupra cărții sub pseudonim), foștii consilieri ai Casei Albe, Richard Goodwin și Eric Goldman și în sfîrșit Herman Kahn, teoreticianul escaladării și al abordării pragmatice a războiului termonuclear. Acesta din urmă conduce în prezent un „tanc de gîndire" gen Rand Corporation în valea lui Hudson, în vecinătatea căruia se află Muntele de Fier pomenit în titlul cărții. Toate încercările de a stabili paternitatea raportului au rămas infructuoase deși au mers pe fir asemenea detectivi încercați ca „New York Times" și „Wall Street Journal".

Să vedem, însă, ce cuprinde raportul. Toată lumea este de acord că în pofida unor teze izbitoare (ca aceea că „războiul este el însuși un sistem social") menite a șoca pe cititor (condiție indispensabilă unui best-seller) raportul este mai mult decît un joc intelectual. El își propune o analiză obiectivă și globală a rolului social al războiului, nu atît sub aspectul consecințelor lui distrugătoare cît al cauzelor, al motivărilor lui economice, sociale, psihologice. Regăsim aici într-o variantă modernă teoria malthusiană a „beneficiilor" conflictelor armate precum și înșiruirea funcțiilor nemilitare ale războiului sau pregătirii lui: activitatea „regulatoare" asupra economiei, acțiunea „stabilizatoare" asupra societății mobilizate sau mobilizabile datorită unei primejdii externe, misiunea „civilizatoare" a armatei prin debușeul onorabil pe care-l oferă elementelor antisociale, acțiunea „simplificatoare" pe plan ideologic prin reducerea unei situații oricît de critice la ecuația manicheană a binelui și răului, acțiunea „creatoare" în domeniul cercetării științifice etc.

[1] Report from Iron Mountain on the possibility and desirability of peace. Ed. The Dial Press, 1967

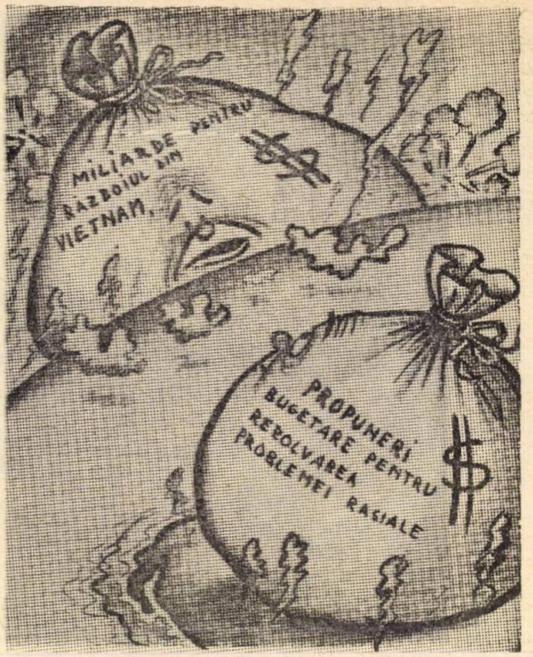

— Sper că tu, cu propunerile astea bugetare, să ai o soartă mai bună decît am avut eu...

(Din Buffalo Evening News)

Avem astfel de-a face cu o prezentare destul de cinică și de lucidă a motivărilor interne ale politicii agresive și a războiului în imperialism. Tabloul ar fi complet dacă s-ar adăuga motivările sau impulsurile externe, expansioniste, ale războiului imperialist. Dar și așa lectura cărții a lăsat un gust amar cititorilor americani, iar în cercurile influente a produs proteste, scandal și strigăte de oroare.

Într-un capitol separat, raportul se întreabă dacă se pot găsi „înlocuitori" pentru război. Lupta contra sărăciei nu li se pare autorilor un „înlocuitor" valabil, deoarece nu poate consuma sume atît de mari ca cele alocate cheltuielilor militare (în prezent circa 70—80 miliarde dolari). Dezvoltarea unui vast program spațial pare mai apropiată de scop, dar suferă de o lacună pe care raportul o subliniază cu o ironie care n-a fost gustată de congresmeni: în stadiul cunoștințelor actuale nu poate fi invocată o „amenințare extraterestră plauzibilă". După ce trece în revistă asemenea „înlocuitori" ca reîntoarcerea la sclavie, poluarea într-adins a aerului și a apei, raportul conchide, în același ton de umor macabru, că pînă la găsirea unei soluții „satisfăcătoare" rămîne să fie continuate pregătirile de război...

ÎN LOC DE SCĂDERE — CREȘTERI LA BURSĂ

„Peace-scare" (teama de pace) a constituit într-adevăr în perioada postbelică un declanșator automat al scăderilor la Bursa din New York, iar economiștii americani obișnuiesc să menționeze faptul că încetarea ostilităților în Coreea a fost urmată de o scădere bruscă a producției cu 10 la sută. Aceste fenomene au servit la întreținerea credinței destul de larg răspîndite în S.U.A. că un acord de dezarmare ca și orice altă reducere masivă a cheltuielilor militare ar avea efecte dezastruoase asupra economiei, inclusiv asupra șomajului. Această

mentalitate a fost şi este unul dintre pilonii ideologici ai politicii agresive.

De data aceasta, lucrurile s-au petrecut altfel. Anunţarea hotărîrii preşedintelui Johnson şi a răspunsului venit de la Hanoi a produs la bursă o creştere fără precedent de *2 miliarde dolari într-o singură zi*, iar în zilele următoare cursul s-a menţinut la un nivel ridicat. În mod special au beneficiat de această creştere spectaculoasă valorile „civile": General Motors (automobile), U. S. Steel (oţel) şi companiile de transport aerian au fost în frunte, amintind că deşi în bugetul federal cheltuielile militare au devenit predominante în comparaţie cu cele civile, partea producţiei de război din întreaga industrie americană nu depăşeşte aproximativ 7 la sută. Concluzia evidentă este aceea că *oamenii de afaceri se tem mai puţin de o reconversiune a economiei spre scopuri paşnice decît de o nouă escaladare a războiului în Asia de sud-est.*

La jumătatea lui aprilie, William Chesney Martin, preşedintele lui Federal Reserve Board, un bancher cunoscut prin sobrietatea şi parcimonia aprecierilor sale, declara că Statele Unite se află în cea mai rea criză financiară din 1931. „Trebuie să sporim impozitele, să reducem deficitul bugetar şi să corectăm balanţa de plăţi deficitară pentru a evita dezastrul" — a precizat el, adăugînd că dacă nu este corectată balanţa de plăţi va avea loc o devalorizare a dolarului şi a altor monede. Chiar şi acum, după ce goana după aur s-a mai potolit la bursele europene, la Londra cursul se menţine umflat la 39 dolari uncia de aur faţă de schimbul oficial de 35 dolari menţinut în mod forţat.

În ultimii 10 ani, deficitul balanţei de plăţi a S.U.A. a fost în jurul a 2—3 miliarde dolari, în 1967 a crescut brusc la 3,6 miliarde dolari, iar în primele trei luni ale anului 1968 s-a situat la un nivel, care ar aduce un deficit anual de 5 miliarde dolari. În ce priveşte bugetul federal pe exerciţiul fiscal în curs, deficitul se anunţă la 28—30 miliarde dolari, iar presiunea inflaţionistă pe piaţa internă a crescut la 4 la sută, adică dublă faţă de anii trecuţi.

Ce va însemna o încetare a războiului şi o reducere treptată corespunzătoare a cheltuielilor militare? Potrivit calculelor lui Okun, consilierul economic al Casei Albe, cheltuielile militare ar putea fi reduse cu circa 30 miliarde, ajungînd în 18 luni la nivelul anilor 1963—1965, ceea ce ar afecta parţial şi exerciţiul fiscal actual printr-o reducere cu circa 10 miliarde a deficitului, cu condiţia ca Congresul să adopte sporul cu 10 la sută al impozitelor, lucru pe care ezită să-l facă în acest an electoral. Ponderea războiului în balanţa de plăţi este apreciată a reprezenta între 1—2 miliarde dolari, după metoda de calcul folosită. Trezoreria o apreciază matematic la punctul de jos, dar experţi ca economistul Triffin de la Yale University demonstrează că efectul ei este mult mai important decît îl arată statisticile, deoarece are un caracter cumulativ, afectînd şi exporturile.

Într-un studiu al Camerei de Comerţ a S.U.A. intitulat „După Vietnam" se apreciază că se poate evita o recesiune economică dacă se iau din timp măsuri de amortizare a şocului în sensul lansării unor mari lucrări civile pe măsura reducerii cheltuielilor militare. Studiul prevede o scădere cu 60 la sută a comenzilor militare în industriile de armament şi aerospaţiale, ceea ce va antrena un şomaj de 1 400 000 braţe de muncă. Dar lucrările civile ar putea absorbi 1 700 000 braţe de muncă, ceea ce va rezolva parţial şi problema soldaţilor demobilizaţi. Economiştii sînt ceva mai puţin optimişti în privinţa şanselor de a stăvili creşterea preţurilor.

Acum, chiar şi cei mai îndîrjiţi „ulii" din Congres se feresc să răspundă la întrebarea: ce se va întîmpla cu economia şi finanţele dacă războiul din Vietnam continuă? Şi totuşi războiul continuă, deoarece pe lîngă factorii economici, financiari, politici amintiţi acţionează factorul strategic — interesele S.U.A. în Asia de sud-est, poziţia imperialismului american în Pacific. Iar raţiunile strategice, chiar dacă despre ele se vorbeşte mai puţin în ultima vreme în presă, au ponderea lor importantă în procesul decizional al Administraţiei S.U.A.

În anii 1958—59 a avut loc o confruntare oarecum similară — deşi mult mai puţin ascuţită — între factorii care concură la elaborarea deciziilor politice ale guvernului american. Deficitul balanţei de plăţi urcînd brusc la 4 miliarde dolari, în sînul Administraţiei Eisenhower a izbucnit o aprigă divergenţă cu privire la căile de remediere a situaţiei. Secretarul pentru finanţe, Anderson, susţinînd că principala cauză a deficitului rezidă în cheltuielile militare în străinătate şi în ajutorul pentru străinătate, preconiza reducerea volumului lor. Conducătorii militari, susţinuţi de Departamentul de Stat, argumentau că menţinerea integrală a acestor activităţi în străinătate constituie piatra unghiulară a politicii externe a S.U.A. şi că balanţa de plăţi trebuie să-i fie subordonată. Deşi Anderson era sprijinit de marile bănci din Wall Street, factorul strategic a precumpănit. Preşedintele Eisenhower l-a înlocuit pe Anderson cu Dillon.

Trebuie ţinut cont că în spatele acestui „factor strategic" se află puternicele grupări monopoliste interesate în cursa înarmărilor şi în politica de expansiune nestăvilită şi că ele nu cedează uşor nici profiturile înalte pe care le obţin, nici poziţiile şi privilegiile cucerite în conjunctura favorabilă a politicii războiului rece. Pe scurt, chestiunea reorientării cheltuielilor statului spre scopuri civile nu se reduce la dilema teoretică dacă ea este sau nu posibilă. O asemenea reorientare depinde în ultimă instanţă de existenţa unor forţe sociale şi politice capabile să o determine.

Oricum, în 1968 chestiunea se pune în termeni mult mai ascuţiţi decît se punea cu zece ani în urmă. În plus, 1958 nu era un an de alegeri prezidenţiale, iar 1968 este.

reflector

CEMAL ERKIN DESPRE TITULESCU

La sediul Asociaţiei de Drept Internaţional şi Relaţii internaţionale (A.D.I.R.I.) a avut loc recent o întîlnire cu Feridun Cemal Erkin, reprezentant de seamă al diplomaţiei turce, fost ministru al afacerilor externe al Turciei în perioada 1962—1965, membru al Academiei diplomatice internaţionale de la Geneva. În cuvîntul de salut adresat oaspetelui turc, prof. M. Ghelmegeanu a relevat relaţiile de colaborare fructuoasă şi bună vecinătate dintre România şi Turcia care, în ultimii ani, au cunoscut o dezvoltare continuă.

În cuvîntul său, după ce şi-a exprimat satisfacţia de a discuta cu reprezentanţii A.D.I.R.I. chiar în casa în care a locuit Nicolae Titulescu, Feridun Cemal Erkin a evocat figura proeminentă a diplomatului român, pe care l-a cunoscut personal, şi a cărui activitate pentru afirmarea şi promovarea principiilor de pace şi echitate a urmărit-o cu viu interes şi admiraţie. Oaspetele turc a evidenţiat faptul că, în soluţionarea marilor probleme ale timpului său, Nicolae Titulescu a acţionat cu competenţă şi vigoare, s-a dăruit cu întreaga sa fiinţă şi cu o pasiune admirabilă cauzei luptei pentru triumful idealurilor păcii, umanismului, cooperării şi înţelegerii între popoare. Referindu-se la legăturile tradiţionale dintre România şi Turcia, ţări situate în aceeaşi zonă geografică, diplomatul turc a subliniat contribuţia de seamă a lui Nicolae Titulescu la instaurarea unor relaţii de prietenie şi colaborare între cele două ţări, la statornicirea unui climat de înţelegere şi cooperare între statele din Balcani. Vorbitorul a apreciat favorabil evoluţia din ultimul timp a relaţiilor dintre Turcia şi statele socialiste vecine şi a subliniat cu satisfacţie că raporturile româno-turce cunosc o dezvoltare ascendentă, în interesul ambelor popoare, al cauzei păcii şi înţelegerii.

MĂRITĂ DE PESTE UN MILION DE ORI

Bizara construcţie din fotografia alăturată — înaltă de 3 metri şi lată de 7,5 metri — este reproducerea unei celule a corpului omenesc, mărită de peste un milion de ori. Realizarea

acestei construcţii, cu respectarea riguroasă a modelului natural, a fost posibilă datorită puternicelor microscoape electronice, în special al celui de la Toulouse (Franţa), care lucrează sub o tensiune de 1 500 000 de volţi.

13 ani de la semnarea Tratatului de la Varşovia

S-au împlinit 13 ani de la crearea, la 14 mai 1955, a Tratatului de la Varşovia de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală. În faţa ameninţării reprezentată de gruparea militară N.A.T.O., creată în aprilie 1949, statele socialiste europene au încheiat — ca răspuns la aceste ameninţări şi pentru a acţiona cu forţe unite împotriva acţiunilor cercurilor imperialiste agresive — Tratatul de la Varşovia, tratat de alianţă defensivă, deschis spre aderare şi altor ţări, indiferent de orînduirea lor socială sau de stat.

În cei 13 ani care s-au scurs de la constituirea Tratatului de la Varşovia, în raportul de forţe pe arena internaţională au continuat să se producă deplasări importante în favoarea socialismului, democraţiei şi păcii. Ideile securităţii, ale normalizării şi dezvoltării relaţiilor dintre toate statele îşi fac loc tot mai mult în conştiinţa popoarelor, se bucură de sprijinul unor cercuri largi ale opiniei publice, inclusiv al unor factori de răspundere ai vieţii politice din Occident. Se conturează tot mai larg curentul de opinie care se pronunţă pentru înlăturarea rămăşiţelor războiului rece, lichidarea discriminării în relaţiile dintre ţări, realizarea unor ample măsuri de destindere, inclusiv de ordin militar, lărgirea şi intensificarea cooperării intereuropene. Întreaga evoluţie a evenimentelor petrecute în ultima perioadă demonstrează creşterea acestor tendinţe realiste, ceea ce îşi găseşte expresia în îmbunătăţirea continuă a relaţiilor economice, politice, ştiinţifice şi culturale dintre ţările europene cu orînduiri sociale diferite, într-o serie de acţiuni întreprinse de diferite state pe linia cooperării reciproc avantajoase.

În acest cadru, existenţa blocurilor militare în Europa reprezintă un anacronism de natură să împiedice dezvoltarea relaţiilor dintre state, să stînjenească procesul larg şi multilateral de destindere angajat pe continent, condiţie obiectiv necesară păcii şi progresului. Viaţa arată că o cale radicală pentru slăbirea încordării în Europa şi în lumea întreagă ar constitui-o desfiinţarea blocului N.A.T.O. şi, concomitent, a Tratatului de la Varşovia, idee subliniată în repetate rînduri de conducătorii partidului şi statului nostru, precum şi în Declaraţia de la Bucureşti, din 1966, a statelor socialiste participante la Tratatul de la Varşovia, cu privire la securitatea europeană.

Eforturile îndreptate spre întărirea securităţii în Europa şi în lumea întreagă întîmpină pe arena mondială o puternică rezistenţă şi împotrivire din partea forţelor reacţionare. Cercurile imperialiste, în frunte cu principala lor forţă, imperialismul american, încercînd să stăvilească mersul înainte al omenirii, lupta popoarelor pentru libertate şi progres social, se opun dezvoltării normale a relaţiilor între state, procesului de însănătoşire a vieţii internaţionale, organizează comploturi şi intervenţii armate, se amestecă în mod brutal în treburile interne ale unor state suverane şi independente, săvîrşesc acte flagrante de agresiune, punînd în pericol pacea omenirii. În acţiunile lor, cercurile agresive din S.U.A. se sprijină pe forţele reacţionare din Europa, mai ales pe forţele militariste şi neonaziste din R.F.G., care se opun procesului de destindere pe continent, normalizării şi dezvoltării pe baze sănătoase a relaţiilor între state.

Consecventă politicii sale că, atîta timp cît se menţine pactul militar agresiv N.A.T.O. este necesar Tratatul de la Varşovia, ţara noastră îşi va aduce şi în viitor contribuţia, împreună cu forţele armate ale celorlalte state participante la acest Tratat, precum şi ale tuturor ţărilor socialiste, la apărarea cauzei păcii şi securităţii internaţionale. *„Ca ţară socialistă, România* — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea rostită recent la adunarea activului de partid al Municipiului Bucureşti — *fie că Tratatul de la Varşovia va exista, fie că nu — va milita neabătut pentru întărirea colaborării cu ţările socialiste în toate domeniile, inclusiv în domeniul militar*".

Pătrunsă de spirit de răspundere faţă de interesele majore ale omenirii, Republica Socialistă România desfăşoară o intensă activitate internaţională. Ţara noastră pune în centrul politicii sale externe întărirea prieteniei şi alianţei frăţeşti cu toate statele socialiste. Totodată, România promovează raporturi de colaborare cu toate ţările lumii, indiferent de orînduirea lor socială. În înfăptuirea acestei politici, România pleacă de la principiul — verificat de practica vieţii internaţionale — că relaţiile dintre state pot să se dezvolte normal numai pe baza recunoaşterii dreptului fiecărui popor de a-şi hotărî singur soarta, a respectării suveranităţii şi independenţei naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne.

Ţara noastră consideră că numai statornicirea şi consolidarea principiilor larg recunoscute ale relaţiilor între state — avînd la bază stima, respectul şi încrederea reciprocă — sînt în măsură să creeze condiţiile indispensabile unei largi cooperări multilaterale, constructive. Desfăşurarea evenimentelor internaţionale confirmă cu elocvenţă adevărul fundamental că un asemenea climat nu poate fi realizat fără respectarea dreptului fiecărui popor de a-şi hotărî singur destinele, de a-şi alege în mod suveran calea dezvoltării sale social-politice.

Practica amestecului străin în afacerile interne ale unui stat, indiferent de forma sau metoda prin care ea se manifestă, duce în mod inevitabil la fricţiuni, încordare şi conflicte. Pentru că nici un popor nu poate accepta ingerinţe care desfid opţiunile făcute de el însuşi, în conformitate cu interesele ţării sale şi care încalcă în mod flagrant demnitatea sa naţională. Consfinţit în dreptul internaţional, prevăzut cu claritate în prevederile Cartei O.N.U., neamestecul în treburile interne ale statelor a devenit astăzi mai mult ca oricînd un principiu esenţial al normelor de conduită în relaţiile interstatale. Opera atît de complexă a edificiului securităţii internaţionale nu poate porni decît de la recunoaşterea şi aplicarea în practica diplomatică a acestui principiu.

Acest lucru este cu atît mai valabil pentru înfăptuirea securităţii europene, chestiune de stringentă actualitate politică, hotărîtoare pentru normalizarea relaţiilor internaţionale, obiectiv în care sînt vital interesate toate popoarele. Problema securităţii în Europa este o componentă esenţială a luptei generale a popoarelor pentru pace.

Nu încape îndoială că în condiţiile actuale, cînd socialismul s-a constituit într-un sistem mondial, relaţiile dintre ţările socialiste primesc o semnificaţie şi însemnătate deosebită, cu valoare de exemplu. Proclamînd un nou tip de relaţii între state caracterizate prin deplina respectare reciprocă a egalităţii şi suveranităţii, ţările socialiste pot determina o influenţă pozitivă crescîndă asupra atmosferei internaţionale. Şi aceasta în primul rînd prin dezvoltarea şi adîncirea continuă a colaborării dintre ele, prin întărirea unităţii şi coeziunii lor în baza stimei şi încrederii reciproce.

Militînd pentru dezvoltarea multilaterală a patriei sale socialiste, poporul român îşi va aduce şi în viitor întreaga sa contribuţie la lupta pentru triumful cauzei socialismului şi păcii, a idealurilor de progres social, independenţă şi suveranitate naţională, de prietenie şi colaborare între popoare, de pace şi securitate internaţională.

I. DINU